

Eija-Mari Heikkilä

Kokkolan ammattikorkeakoulun kehittämiskohteet ja -toimenpiteet opettajien arvioinnin kohteena

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
CHYDENIUS
INSTITUUTTI

CHYDENIUS-INSTITUUTIN TUTKIMUKSIA

9/1994

CHYDENIUS-INSTITUTETS UNDERSÖKNINGAR

Eija-Mari Heikkilä

**Kokkolan ammattikorkeakoulun
kehittämiskohteet ja -toimenpiteet opettajien
arvioinnin kohteena**

**JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
CHYDENIUS-INSTITUUTTI
KOKKOLA 1994**

ISBN 978-951-39-8624-7 (PDF)
URN:ISBN:978-951-39-8624-7
ISSN 0789-0710

SAMMANDRAG

I undersökningen utvärderar lärarna vid den interimistiska yrkeshögskolan i Karleby de olika utvecklingsobjekten och -åtgärderna i sitt försök. Undersökningsmaterialet insamlades i april 1994 genom en enkät som var riktad till lärarna.

Av lärarna vid yrkeshögskolan i Karleby är omkring hälften män. Största delen av dem har avlagt en högre högskoleexamen. De har varit verksamma i arbetslivet i medeltal i 17 år, varav ca 9 år som lärare. De flesta är lärare i yrkesämnen som undervisar studerande inom ett utbildningsprogram.

Lärarnas fortsatta studier har kommit i gång tämligen väl och de har vanligen en licentiatexamen som mål. Bedrivandet av fortsatta studier har försvårats mest av bristen på tidsresurser, som lärarna hoppades skulle underlättas med hjälp av studieledighet.

Enligt lärarnas bedömning hade den internationella verksamheten lyckats relativt väl. De var också tämligen nöjda med situationen visavi den yrkesmässiga vuxenutbildningen. De förhöll sig positivt till bildande av nätverk och till företagsamhet samt var villiga till vidareutveckling i dessa avseenden.

Största delen av lärarna har personliga kontakter med arbets- och näringslivet. De ansåg att kunskapen om yrkeshögskolan likväl var bristfällig inom arbets- och näringslivet och tyckte att de ännu i för liten utsträckning drog nytta av sakkunskapen hos företrädarna för denna sektor. För att intensifiera och stabilisera interaktionen förespråkade lärarna obligatorisk arbetspraktik för lärare samt skapande av ett fadderföretags- och docentsystem.

Enligt lärarnas åsikt har yrkeshögskolan i Karleby god beredskap för att ägna sig åt forskningsverksamhet. De ansåg att det från arbetslivets håll fanns intresse för beställning av undersökningar, men att förtroendet ännu tillsvidare var svagt.

Lärarna ville förstärka yrkeshögskolans administrativa autonomi och i utbildningsutbudet inkludera även annat än utbildning som leder till en yrkeshögskoleexamen. De var på det klara med och godkände den utvecklingslinje som deras läroinrättning hade valt i yrkeshögskoleförsöket, och som enligt deras åsikt hade stöd i det sätt på vilket läroinrättningen ledes.

ABSTRACT

The current paper contains evaluations by teachers at the experimental Kokkola Polytechnic regarding the objects and procedures under development in their fields. The material was collected by means of an inquiry in April 1994.

Most of the teachers, approximately a half of whom are men, possess an academic degree. They have typically been engaged in working life for an average of 17 years, including some 9 years as teachers. Most of them are specialised in vocational subjects taught to students within one specific training programme.

Post-graduate studies for teachers, usually for a licentiate degree, have commenced fairly successfully. The chief difficulty that besets studies at this level is a lack of time, which the teachers felt could be alleviated through the granting of study leaves.

The teachers were fairly satisfied with the international aspect of their work, as also with the state of adult vocational education. They were likewise favourably disposed towards networking and entrepreneurship, and were willing to develop these further.

Most of the teachers had personal contacts with representatives of the occupational and economic sectors. They felt that there was insufficient knowledge about polytechnics in these sectors and that they were making too little use of the expertise available through such contacts. The teachers emphasised the role of obligatory periods of working experience as a means of enhancing and establishing interaction and underlined the importance of creating special relationships with companies for this purpose and of the appointing of docents to the staff of the Polytechnic.

The teachers felt that Kokkola Polytechnic possesses good research facilities and that the occupational sector is interested in commissioning research from it but yet has little confidence in its capabilities.

The teachers wished to strengthen the administrative autonomy of their college and to provide other forms of education as well as vocational. They were familiar with and approved of the line of development being followed by the Polytechnic as part of the experimental educational system and regarded the way in which the college was run as supportive on this line of development.

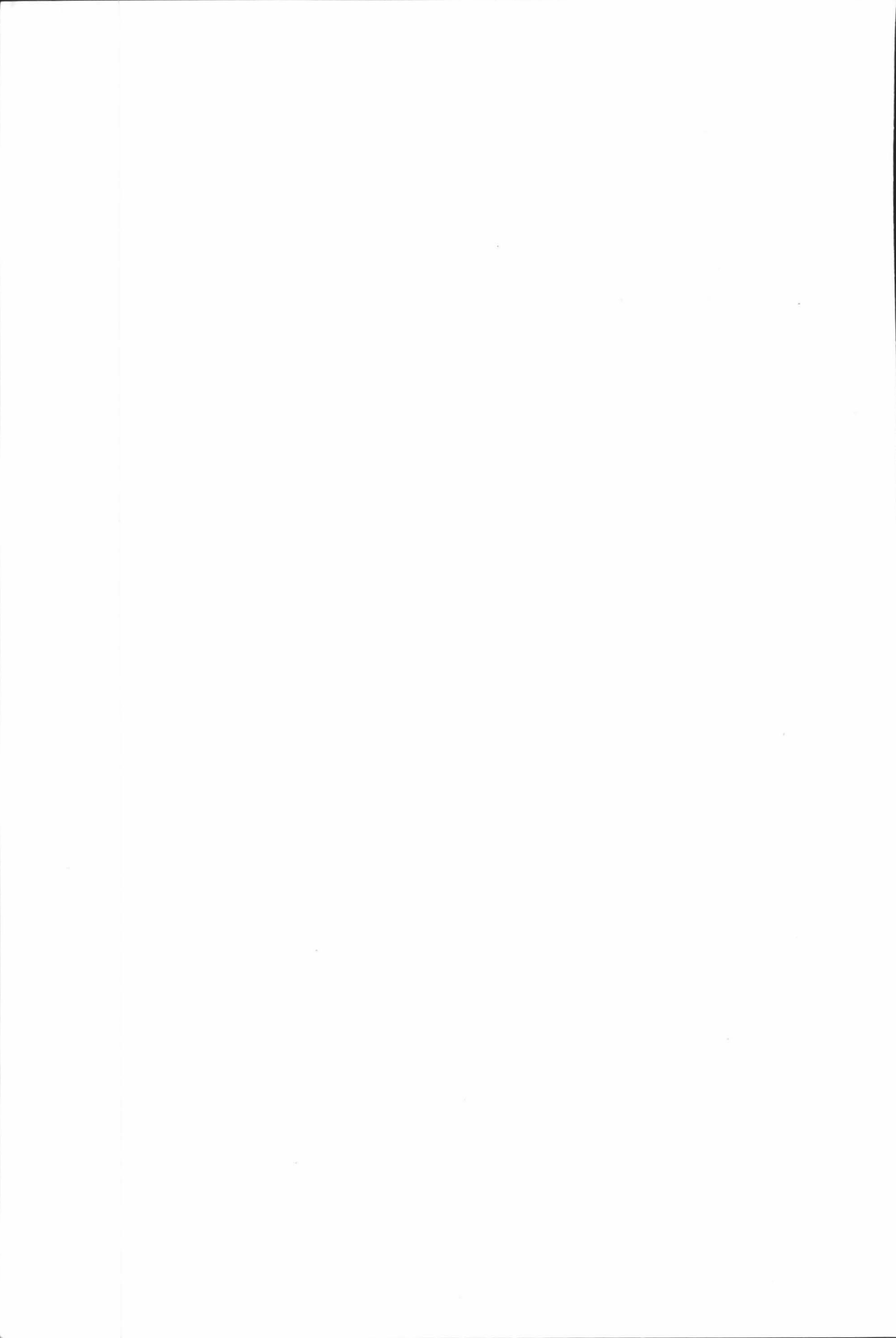
Esipuhe

Tämä tutkimus on osa Chydenius-Instituutissa käynnissä olevaa Kokkolan ammattikorkeakoulukokeilun seuranta- ja kehittämistutkimusta. Tutkimushankkeen tarkoituksena on luoda kokonaiskuvaa ammattikorkeakoulukokeilun eri vaiheista ja tukea siinä tehtävää kehittämistyötä. Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa kokeilun tilaa hahmotettiin opiskelijoiden näkökulmasta. Toisessa vaiheessa ja tässä julkaisussa sitä pyritään valottamaan opettajien katsannosta käsin.

Kiitän Kokkolan väliaikaisen ammattikorkeakoulun johtavaa rehtoria Seppo Pynnää, oppilaitosten rehtoreita, opettajia ja muuta henkilökuntaa, jotka ovat monin tavoin auttaneet tutkimuksen teossa. Erityisen kiitoksensa saavat myös Chydenius-Instituutin tutkija (vt. tutkimusjohtaja) KTM Jouni Kaipainen ja vs. tutkimusjohtajana 1.8.1993–31.7.1994 toiminut YTT Seppo Raiski, joilta olen saanut arvokasta tukea tutkimuksen eri vaiheissa. Lisäksi kiitokset kirjastos sihteeri Päivi Vuoriolle kuvioiden teosta, tutkimusraportin oikoluvusta ja ulkoasun viimeistelystä.

Kokkolassa 12.12.1994

Eija-Mari Heikkilä

Sisältö

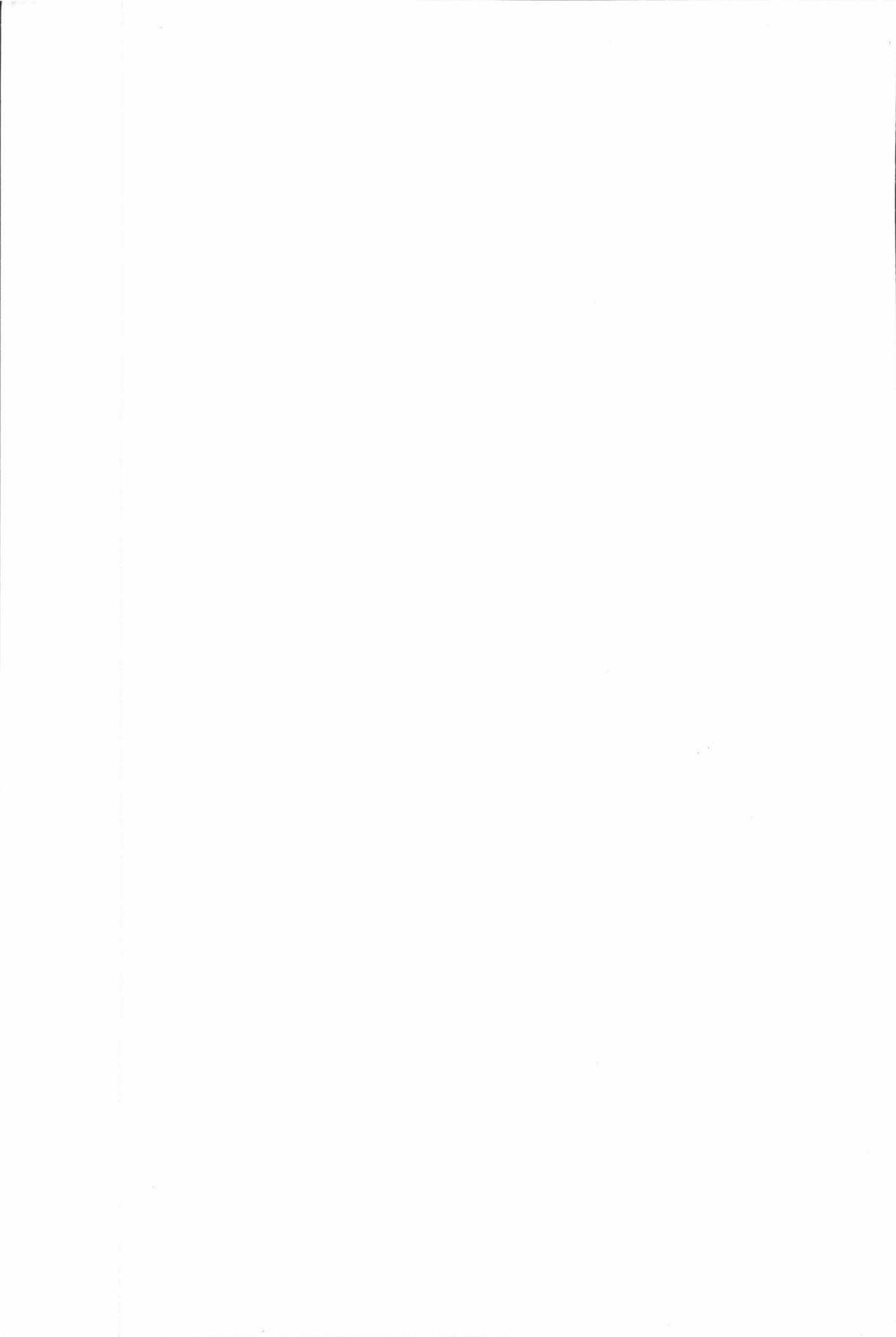
Esipuhe

1. Tutkimuksen lähtökohtia	1
1.1. Kokkolan väliaikainen ammattikorkeakoulu	2
2. Opettajat	4
2.1. Tutkinnot	4
2.2. Kysely	5
2.3. Sukupuoli	6
2.4. Työkokemus	6
2.5. KAMK:ssa opettaminen	7
3. Tieteellinen jatkokoulutus	9
3.1. Jatko-opintojen tila	9
3.2. Jatkokoulutukseen osallistumisen esteet ja ehdotukset jatko-opintojen edistämiseksi	13
3.3. Jatkokoulutuksen järjestäminen	14
4. Kansainvälistäminen	16
4.1. Kansainvälisten yhteyksien riittävyys	16
4.2. Vieraskielisen opetuksen tarjonnan riittävyys	18
4.3. Valmiudet vieraskielisen opetuksen antamiseen	20
4.4. Halukkuus ohjata ulkomaalaisia opiskelijoita	23
4.5. Halukkuus osallistua kansainväliseen opettaja- ja asiantuntijavaihtoon	24
4.6. Oppimateriaalin valinta kielitaidon näkökulmasta	26
4.7. Kansainvälisen toiminnan onnistuneisuus	27
4.8. Vastuunjako kansainvälisessä toiminnassa	29
4.9. Kansainvälisen toiminnan kehittämisen esteet	30
5. Verkostoituminen	32
5.1. Verkosto tiedonvaihtokanavana	32
5.2. Verkostoitumisen vaikutukset koulutustarjontaan	34
5.3. Verkosto taloudellisten resurssien lähteenä	36

5.4.	Verkostot erikoistumisen ja työnjaon mahdollistajana	37
5.5.	Asennoituminen verkostoitumiseen ja siihen resurssoitumiseen	39
5.6.	Kenen kanssa yhteistyöhön ja mitkä olisivat sen muodot	41
6.	Työ- ja elinkeinoelämäyhteydet	43
6.1.	Opettajien henkilökohtaiset yhteydet työ- ja elinkeinoelämään	43
6.1.1.	Yhteydet yksityisiin yrityksiin	43
6.1.2.	Yhteydet julkisiin yrityksiin ja/tai laitoksiin	45
6.1.3.	Yhteenveto yhteyksistä	48
6.2.	Opiskelijoiden työharjoittelu	48
6.3.	Työ- ja elinkeinoelämän tietämys ammattikorkeakoulusta ja aloitteenteko yhteistyössä	51
6.4.	Työelämän edustajat kehittämistyössä ja apuna opetuksen toteutuksessa	53
6.5.	Opettajien työharjoittelu	54
6.6.	Yhteydenpidon järjestäminen työ- ja elinkeinoelämän kanssa	57
7.	Yrittäjyys	60
7.2.	Yrittäjävalmiuksien merkitys tulevaisuuden työelämässä	60
7.3.	Yrittäjyyden sopivuus koulutusohjelman tavoitteisiin	61
7.4.	Yrittäjyyteen liittyvän aineksen määrä opetussuunnitelmissa	62
7.5.	Yrittäjyys opetuksessa	63
7.6.	Yrittäjäkoulutuksen järjestäminen	67
8.	Soveltava tutkimus ja kehittämistoiminta	68
8.1.	Soveltava tutkimus ja kehittämistoiminta ammattikorkeakoulun tehtävänä	68
8.2.	Soveltavan tutkimuksen ja kehittämistoiminnan sekä työelämän välinen kytkentä	69
8.3.	Opettajien suorittama tutkimus ja opinnäytetutkimus	72
8.4.	Soveltavan tutkimuksen ja kehittämistoiminnan järjestäminen	75
9.	Ammatillinen aikuiskoulutus	78
9.1.	Ammatillisen aikuiskoulutuksen tila	78
9.2.	Ammatillisen aikuiskoulutuksen menestystekijät	81

9.3. Työ- ja elinkeinoelämän panos ammatillisen aikuiskoulutuksen suunnittelussa	85
9.4. Ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestäminen	86
10. KAMK:n hallinto ja kehittäminen	88
10.1. KAMK:n hallinto ja siihen kuuluvat koulutusasteet	88
10.2. KAMK:n kehittäminen	92
11. Lopuksi	95
Lähteet	97
Liitteet	102

1. Tutkimuksen lähtökohtia

Lukuvuosi 1993–1994 oli Kokkolan ammattikorkeakoulun toinen kokeiluvuosi. Kokkolan monialaisessa ammattikorkeakoulussa ovat mukana Kokkolan teknillinen oppilaitos, Kokkolan kauppaoppilaitos, Kokkolan terveydenhuolto-oppilaitos sekä Kokkolan ammattioppilaitos.

Ammattikorkeakoulukokeilujen tehtävänä on kehittää ja kokeilla erilaisia ratkaisuja, joiden avulla pyritään kohottamaan ylempään ammatilliseen koulutuksen tasoa ja monipuolistamaan sen tarjontaa. Niiden tarkoituksena on niin koulutustehtävänsä kuin tutkimus- ja kehitystyönsä pohjalta myös edistää alueellista kehitystä ja parantaa erityisesti pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kehitysedellytyksiä (Opm 1994b, 8).

Ammattikorkeakoulukokeilujen onnistumisen kannalta opettajat ovat avainasemassa. He suunnittelevat koulutusohjelmakohtaiset opetussuunnitelmat ja toteuttavat ne. He suuntaavat omalla toiminnallaan sitä, millainen ammattikorkeakoulusta tulevaisuudessa muotoutuu. Tässä tutkimuksessa Kokkolan ammattikorkeakoulun opettajat arvioivat kokeilunsa eri kehittämiskohteita ja -toimenpiteitä keväällä 1994. Tutkimuksen tarkoituksena on tuoda esiin opettajien näkemykset KAMK:n kehittämisen suunnista, jotka voisivat auttaa tulevien toimintastrategioiden suunnittelussa.

Tutkimuksen alussa esitetään lyhyesti Kokkolan ammattikorkeakoulun koulutusohjelmat ja suuntautumisvaihtoehdot. Seuraavassa luvussa alkavassa empiirisessä osassa tarkastellaan ensin lukuvuonna 1993–1994 Kokkolan ammattikorkeakoulussa opettaneita opettajia tutkinnon, sukupuolen, työkokemuksen, opetusalan ja heidän opettamiensa koulutusohjelmien määrän mukaan. Opettajien tieteellistä jatkokoulutusta selvitetään kolmannessa luvussa.

Neljännessä ja viidennessä luvussa kiinnostus kohdistuu kansainvälistymiseen ja verkostoitumiseen. Olennaista ammattikorkeakoulun kehittämisen kannalta ovat kuitenkin sen työ- ja elinkeinoelämäyhteydet, jotka tulevat esiin viidennessä luvussa. Siihen liittyvät myös seuraavat luvut, joissa käsitellään yrittäjyyttä, soveltavaa tutkimusta ja kehittämistoimintaa sekä ammatillista aikuiskoulutusta.

Tutkimuksen lopuksi käsitellään vielä opettajien käsityksiä KAMK:n hallinnon järjestämisestä ja heidän suuntautumistaan kehittämistoimintaan.

1.1. Kokkolan väliaikainen ammattikorkeakoulu

Kokkolan ammattikorkeakoulu edustaa neljän eri alan oppilaitoksen yhteenliittymänä monialaista ammattikorkeakoulumallia. Lukuvuonna 1993–1994 ammattikorkeakouluissa oli kaikkiaan 47 koulutusohjelmaa ja 182 suuntautumisvaihtoehtoa (Lampinen 1994, 21). Tuolloin Kokkolan ammattikorkeakoulussa opiskeltiin 6 koulutusohjelmaa, jotka sisälsivät 9 suuntautumisvaihtoehtoa.

Tekniikan alalla koulutusohjelmia oli kolme ja niissä puolestaan 6 suuntautumisvaihtoehtoa. Tekniikan alan koulutusohjelmat ja suuntautumisvaihtoehdot toteutettiin Kokkolan teknillisessä oppilaitoksessa (KTOL) ja niitä olivat:

Konetekniikan koulutusohjelma

- koneenrakennuksen ja rakennetekniikan suuntautumisvaihtoehto
- tuotantoautomaation suuntautumisvaihtoehto

Prosessitekniikan koulutusohjelma

- prosessisuunnittelun ja -kehityksen suuntautumisvaihtoehto
- prosessiautomaation suuntautumisvaihtoehto

Sähkötekniikan koulutusohjelma

- automaatiotekniikan suuntautumisvaihtoehto
- prosessimittauksen suuntautumisvaihtoehto

Talouden ja hallinnon alalla oli yksi koulutusohjelma, jossa kolme suuntautumisvaihtoehtoa. Opinnot tapahtuivat Kokkolan kauppaoppilaitoksessa (KKOL). Koulutusohjelma ja suuntautumisvaihtoehdot olivat:

Talouden ja hallinnon koulutusohjelma

- markkinoinnin ja logistiikan suuntautumisvaihtoehto
- taloushallinnon ja rahoituksen suuntautumisvaihtoehto
- hallinnon suuntautumisvaihtoehto

Tänä syksynä KAMK:n koulutusohjelmien määrä lisääntyi yhdellä ja suuntautumisvaihtoehtojen määrä kahdella, kun tekniikan sekä talouden ja hallinnon alojen yhteinen koulutusohjelma, tuotantotalous, käynnistyi. Koulutusohjelma toteutetaan teknillisessä ja kauppaoppilaitoksessa.

Terveydenhuollon alalta ja vaatetusosalta kokeilun piirissä on ollut kummaltakin yksi koulutusohjelma, joka sisältää yhden suuntautumisvaihtoehdon. Terveydenhuollon opinnot tapahtuvat Kokkolan terveydenhuolto-oppilaitoksessa (KTHOL) ja vaatetusalan opinnot Kokkolan ammattioppilaitoksessa (KOAL). Ne ovat:

Terveysalan koulutusohjelma

–hoitotyön suuntautumisvaihtoehto

Vaatetusalan koulutusohjelma

–vaatetustekniikan ja markkinoinnin suuntautumisvaihtoehto

Teknillisen oppilaitoksen vastuulla olevan koulutuksen laajuus on 160 opintoviikkoa, muiden 140 opintoviikkoa.

Lukuvuonna 1993–1994 eniten opiskelupaikkoja oli tekniikan (90 paikkaa) sekä talouden ja hallinnon (64) koulutusohjelmissa. Terveysalalla opiskelupaikkoja oli 36. Paikkamäärältään pienimmällä, vaatetusalalla, aloitti opintonsa 18 opiskelijaa. Toisen kokeiluvuoden alkaessa Kokkolan ammattikorkeakoulussa oli yhteensä 208 opiskelupaikkaa ja opiskelijoita noin 400. Näiden opiskelijoiden koulutuksesta vastasi 82 opettajaa, joista suurin osa kuului teknillisen (26), terveydenhuolto- (25) ja kauppaoppilaitoksen (22) opettajakuntaan. Vaatetusalan opinnot olivat 9 ammattioppilaitoksen opettajan vastuulla.

2. Opettajat

Tutkimuksen toisessa luvussa selvitetään ensin lukuvuonna 1993–1994 Kokkolan ammattikorkeakoulussa opettaneiden opettajien koulutustaustoja. Sitä seuraavan tutkimuksen empiirisen osan aluksi tarkastellaan kyselyyn vastanneita opettajia sukupuolen, työkokemuksen, opetusalan ja heidän opettamiensa koulutusohjelmien määrän mukaan.

2.1. Tutkinnot

Huhtikuussa 1994 Kokkolan ammattikorkeakoulun opettajakuntaan lukeutui 7 (8.5 % opettajista) tohtoria tai lisensiaattia, jotka kaikki työskentelivät teknillisessä oppilaitoksessa. Heistä yksi antoi opetusta myös ammattioppilaitoksessa. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita oli 56 (68.3 % opettajista) ja he olivat vahvimmin edustettuina kauppa- ja teknillisessä oppilaitoksessa. Muu tutkinto¹ oli 19 opettajalla eli 23.3 prosentilla opettajista. He olivat korostetuimmin esillä ammattioppilaitoksessa (44.4 % opettajista).

OPPILAITOS	Tohtori tai lisensiaatti	Ylempi korkeakoulututkinto	Muu tutkinto	Yhteensä
KTOL	6	19	1	25
KKOL		17	5	22
KTHOL		16	9	25
KOAL	1	4	4	9
KAMK yhteensä	7	56	19	82
%	8,5	68,3	23,3	100,1

Taulukko 1. KAMK:n opettajat tutkinnon mukaan oppilaitoksittain huhtikuussa 1994 (KAMK 1993; 1994a)

¹ Muut tutkinnot: alempi korkeakoulututkinto, opettajankoulutus, opisto- ja ammatillisen korkea-asteen tutkinto

2.2. Kysely

Huhtikuussa 1994 Kokkolan ammattikorkeakoulun opettajille tehdyn kyselyn palautti 49 opettajaa ja vastausprosentiksi saatiin 59,7. Taulukko 2. kertoo kyselyyn vastaamisen oppilaitoksittain.

OPPILAITOS	Vastanneita	Vastausprosentti
KTOL	19	73,1
KKOL	11	50,0
KTHOL	12	48,0
KOAL	7	77,8
KAMK yhteensä	49	59,7

Taulukko 2. KAMK:n opettajien vastausprosentit oppilaitoksittain

Korkeimmat vastausprosentit olivat ammatti- ja teknillisessä oppilaitoksessa, joissa kyselyyn vastasi kolme neljästä opettajasta. Alhaisimmaksi vastausprosentti jäi terveydenhuolto-oppilaitoksessa. Kyseisen oppilaitoksen opettajista vain joka toinen palautti kyselylomakkeen.

Jos verrataan vastaajien tutkintotaustaa KAMK:n kaikkiin opettajiin huomataan, että

- tohtorien ja lisensiaattien osuus on noin 2 prosenttiyksikköä suurempi vastaajien joukossa kuin koko KAMK:n opettajakunnassa
- ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus on 5 prosenttiyksikköä pienempi kuin KAMK:n opettajakunnassa yleensä
- muun tutkinnon suorittaneiden osuus on runsas 3 prosenttiyksikköä suurempi kuin KAMK:n opettajakunnassa yleensä
- ammatti- ja kauppaoppilaitoksessa vastanneiden joukossa korostuu muun tutkinnon suorittaneiden osuus (27-14 %-yksikköä) ja terveydenhuolto-oppilaitoksessa ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus (11 %-yksikköä).

Tulosten tulkinnassa on huomioitava kyselyyn vastanneiden joukon painottuminen muun tutkinnon suorittaneiden suuntaan sekä oppilaitoskohtaiset edustavuudet. Tutkimustulokset analysoitiin tilastollisia analyysimenetelmiä hyväksi käyttäen. Pääasiassa oppilaitosten välisiä eroja tarkasteltiin laskemalla aineistosta keskiarvoja sekä teke-

mällä prosentuaalisia jakautumia. Osa näistä eroista osoittautui myös tilastollisesti merkittäviksi yksisuuntaisen varianssianalyysin (ANOVA) perusteella, vaikka niitä ei ole tutkimuksessa erikseen raportoitu. Avoimiin kysymyksiin annetut vastaukset luokiteltiin sopiviin kategorioihin.

Prosentuaalisia jakautumia tarkastellessa on syytä huomata, että yhden vastaajan merkitys ja vaikutus vaihtelee vastaajien joukon suuruuden mukaan. Kun esimerkiksi teknillisen oppilaitoksen opettajista yksi on esitetyn väitteen kanssa samaa mieltä, tätä vastaava osuus on 5.3 prosenttia. Kun taas ammattioppilaitoksen opettajista yksi on samaa mieltä, kyseinen luku on 14.3 prosenttia. Tutkimuksessa on pyritty ilmoittamaan vastaajien määrä siinä tapauksessa, kun vastaajia on todellisuudessa vähän, mutta prosenttien perusteella heitä näyttää olevan paljon.

2.3. Sukupuoli

Vastanneista 49.0 prosenttia on miehiä ja 51.0 prosenttia naisia. KAMK:n opettajakunta on naisvaltaista teknillistä oppilaitosta lukuunottamatta, jossa 84.2 prosenttia opettajista on miehiä. Terveystieteiden oppilaitoksen opettajista 91.7 prosenttia, kauppaoppilaitoksen opettajista 63.6 prosenttia ja ammattioppilaitoksen opettajista 57.1 prosenttia on naisia.

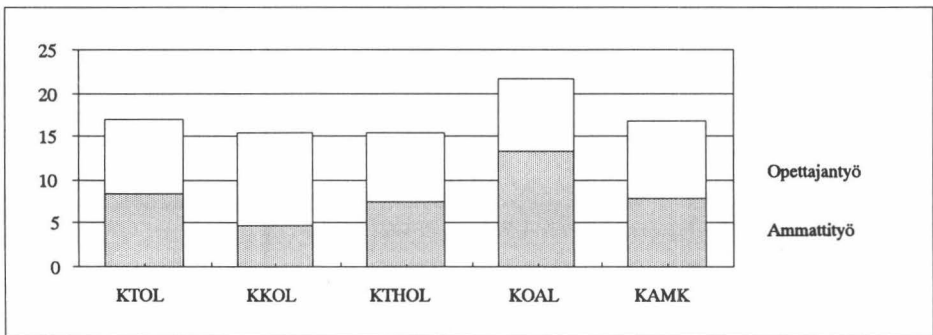
2.4. Työkokemus

KAMK:n opettajat ovat työskennelleet opettajina huhtikuuhun 1994 mennessä keskimäärin 8.9 vuotta. Pisimpään opettajina ovat olleet kauppaoppilaitoksen opettajat, joiden opettajatyön kokemus oli keskimäärin 10.8 vuoden mittainen. Hieman muita lyhyempi kokemus opettajantyöstä oli terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajilla, keskimäärin 7.9 vuotta.

Ammatillisten aineiden opettajien yhtenä kelpoisuusvaatimuksena ammatillisissa oppilaitoksissa on joitakin poikkeuksia lukuunottamatta käytännön työelämän kokemus. Vaatimusten yksityiskohtaisuudessa ja vaadittavan työkokemuksen pituudessa on

eroja eri oppilaitosmuotojen kesken. Pisin työkokemusvaatimus on kolme vuotta tutkinnon suorittamisen jälkeen. (Numminen & Piilonen 1994, 87.) KAMK:n opettajat ovat keskimäärin työskennelleet ammattialansa työtehtävissä tutkinnon suorittamisen jälkeen 7.8 vuotta.

Pisin ammattialan työkokemus on ammattioppilaitoksen opettajilla, keskimäärin 13.2 vuotta, ja lyhin kauppoppilaitoksen opettajilla, keskimäärin 4.6 vuotta. Kuvio 1. kertoo opettajien keskimääräisen työkokemuksen niin tutkinnon suorittamisen kuin opettajan työn osalta oppilaitoksittain.

Kuvio 1. KAMK:n opettajien keskimääräinen työkokemus oppilaitoksittain ammattityön ja opettajantyön osalta oppilaitoksittain vuosina

Pisimpään työelämässä ovat toimineet ammattioppilaitoksen opettajat, joilla työuran keskimääräinen pituus on yli 20 vuotta (21.8). Lyhimmän ajan työelämässä ovat keskimääräisesti olleet kaupp- ja terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajat, 15.4 vuotta. Teknillisen oppilaitoksen opettajilla on työkokemusta keskimäärin 17.0 vuotta. KAMK:n opettajien keskimääräinen työssäoloaika on 16.7 vuotta.

2.5. KAMK:ssa opettaminen

Kyselyssä opettajia pyydettiin kertomaan, ovatko he ammatti- vai yleisaineiden opettajia. Yleisaineilla tarkoitetaan tässä esimerkiksi kieliä, matematiikka, fysiikkaa tai kemiaa. Ammattiaineiden katsotaan olevan puhtaammin kunkin koulutusalan ammatillisiin tietoihin ja taitoihin perehdyttäviä aineita. Ammattiaineiden opettajia oli 65.3

prosenttia ja yleisaineiden opettajia 34.7 prosenttia vastaajista. Eri oppilaitosten vastaava jakauma asettuu suunnilleen samalle tasolle yleisen jakauman kanssa.

Opettajilta kysyttiin myös, missä koulutusohjelmissä he opettavat. Kyselyyn vastanneista lähes neljä viidesosaa (79.6 %) ilmoitti opettavansa vain yhdessä koulutusohjelmassa. Kahden eri koulutusohjelman opiskelijoita ilmoitti opettavansa 6.1 prosenttia ja kolmen 14.3 prosenttia. Useaa koulutusohjelmaa opettavat toimivat kaikki teknillisessä oppilaitoksessa. Kyseisen oppilaitoksen opettajakunnasta yli puolet (52.6 %) antaa opetusta kahden tai kolmen koulutusohjelman opiskelijoille.

Monet kyselylomakkeen kysymykset muotoiltiin koulutusohjelmakohtaisesti, jotta tuloksien vertailu koulutusohjelmittain olisi ollut mahdollista. Aineiston analysoinnin yhteydessä koulutusohjelmakohtaisesta tarkastelusta jouduttiin luopumaan, sillä vain 2–4 teknillisen oppilaitoksen opettajaa antoi opetusta ainoastaan yhden koulutusohjelman opiskelijoille. Teknillistä oppilaitosta lukuunottamatta kunkin oppilaitoksen tulokset ovat samalla koulutusohjelmakohtaisia tuloksia.

3. Tieteellinen jatkokoulutus

Tässä luvussa tarkastellaan opettajien tieteelliseen jatkokoulutukseen liittyviä asioita. Huomion kohteena on opettajien jatko-opintojen tila, tavoiteltavat tutkinnot, jatko-opiskelupaikka ja mahdollinen valmistumisajankohta. Lisäksi selvitetään opettajien näkemyksiä jatkokoulutuksen esteistä, edistämisestä ja järjestämisestä.

3.1. Jatko-opintojen tila

Ammattikorkeakoulukokeiluissa tavoitteena olevan koulutuksen tason kohottamisessa tärkeänä osatekijänä on pidetty opettajien ammattitaitoa. Opettajien riittävän korkea koulutustaso ei ole merkittävä ainoastaan ammatillisen osaamisen, vaan myös ammattikorkeakoulun uskottavuuden kannalta. Ammattikorkeakoulujen opettajien koulutustasoa pyritään tietoisesti nostamaan kannustamalla näitä osallistumaan jatko- ja täydennyskoulutukseen. (Opm 1992b, 1; Kurtakko & Mutka 1993, 17; Oksanen ym. 1993, 11.)

Ammattikorkeakoulujen lehtorin tavoitetasoksi on tutkinnon osalta asetettu ylempi korkeakoulututkinto tai erityistapauksissa, mikäli korkeakoulututkintoa ei ole, edellytetään vahvaa ammatti- ja työkokemusta opetusosalta. Yliopettajien virkoihin hakevalta edellytetään lisensiaatin tai tohtorin tutkintoa. (Opm 1992a, 19; 1994a, 9-10). Koulutuskokeilujen seurantaryhmän (Opm 1994a, 10) mielestä noin kolmannes ammattikorkeakoulujen viroista tulisi olla yliopettajan virkoja.

Ammattikorkeakoulujen opettajille asetetut pohjakoulutusvaatimukset synnyttävät sellaisinaan jatkokoulutustarvetta KAMK:ssa. Vuoden 1994 KAMK:n tavoitesuunnitelman mukaan opettajien peruskoulutustasoa pyritään nostamaan yhdellä asteella akateemisessa asteikossa tai PD-koulutuksella (Opm 1993, 9). Kun opettajilta tiedusteltiin heidän jatko-opintojensa tilaa, heistä täsmälleen kolmannes ilmoitti

osallistuvansa jatkokoulutukseen², 16.7 prosenttia suunnittelevansa ja puolet ei joko harjoittanut jatko-opintoja tai jätti kysymykseen vastaamatta.

JATKO-OPINTOJEN TILA	OPPILAITOS				KAMK
	KTOL	KKOL	KTHOL	KOAL	yhteensä
Suunniteilla tai ilmoittautunut	27,8	18,2		14,3	16,7
Suorittaa	22,2	45,5	50,0	14,3	33,3
Ei suorita tai ei vastausta	50,0	36,4	50,0	71,4	50,0
Yhteensä	100,0	100,1	100,0	100,0	100,0

Taulukko 3. KAMK:n opettajien jatko-opintojen tila oppilaitoksittain prosentteina

Aktiivisimmin jatko-opintoja suorittivat terveydenhuolto- ja kauppaoppilaitoksen opettajat, joista noin puolet ilmoitti tekevänsä töitä niiden parissa. Peruskoulutustasoltaan korkeimman teknillisen oppilaitoksen opettajien keskuudessa oli eniten opintoja suunnittelevia (27.8 %), mutta varsinaisia opintosuorituksia oli kertynyt vain runsaalle viidennekselle opettajista. Hitaimmin olivat käynnistyneet ammattioppilaitosten opettajien jatko-opinnot. Heistä vain yksi (14.3 %) suoritti jatko-opintoja.

Koulutuskokeilujen seurantaryhmän (Opm 1994a, 9) mielestä ammattikorkeakoulujen opettajien koulutustasoa ja pätevyyttä ei pitäisi arvioida liian yksipuolisesti akateemisten tutkintojen kautta, vaan myös työkokemukselle tulisi antaa enemmän arvoa. Esimerkiksi ammattioppilaitoksen opettajien pitkän työkokemuksen (ka = 13.2 vuotta) voisi katsoa kompensoivan jonkin verran heidän jatkokoulutustarvettaan. Tosin viime vuotisen opiskelijakyselyn perusteella tämä ei vaikuta perustellulta, kun vaatetusalan opiskelijoista yli puolet koki opettajiensa sekä teoreettisen että käytännöllisen osaamisen puutteelliseksi (Heikkilä 1994, 50).

Jatko-opinnot näyttävät kiinnostavan enemmän ammatti- kuin yleisaineiden opettajia, vaikka nämä ryhmät ovat koulutustasoltaan hyvin samankaltaisia. Kyselyyn vastanneista

² Tämän kyselyn perusteella 17 ammattikorkeakoulun opettajaa on suorittamassa jatko-opintoja, kun taas Kokkolan va. ammattikorkeakoulun opettajien jatkokoulutussuunnitelman mukaan ammattikorkeakoulussa opettavissa tai mahdollisesti tulevaisuudessa opettavissa heitä on 37 (KAMK 1994b).

ammattiaineiden opettajista yli kolmannes (34.4 %) osallistuu jatkokoulutukseen, yleisaineiden opettajista vajaa viidennes (18.8 %).

JATKO-OPINTOJEN TILA	OPETUSALA		KAMK
	Ammattiaineet	Yleisaineet	yhteensä
Suunnitteilla tai ilmoittautunut	21,9	18,8	16,7
Suorittaa	34,4	18,8	33,3
Ei suorita tai ei vastausta	43,8	62,5	50,0
Yhteensä	100,0	100,1	100,0

Taulukko 4. KAMK:n opettajien jatko-opintojen tila opetusalan mukaan prosentteina

Yksikään KAMK:n opettaja ei ilmoittanut suorittavansa tohtorin tutkintoa. Kaksi kolmesta jatko-opiskelijasta tavoittelee lisensiaatin tutkintoa. Joka kolmas tähtää ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamiseen ja joka kymmenennen opinnot eivät suoraan johda mihinkään tutkintoon.

OPPILAITOS	JATKO-OPINNOT			Yhteensä
	Ei tutkintotavoitteisia opintoja	Ylempi korkeakoulututkinto	Lisensiaatti	
KTOL		1	8	9
KKOL	1	3	3	7
KTHOL	2	2	2	6
KOAL		1	1	2
KAMK yhteensä	3	7	14	24

Taulukko 5. KAMK:n opettajien jatko-opinnot oppilaitoksittain määrinä

Oppilaitoksittaisesta tarkastelusta käy ilmi, että teknillisen oppilaitoksen opettajat suorittavat pääasiassa lisensiaattiopintoja. Muissa oppilaitoksissa tutkintoja suorittavista yhtä moni tavoittelee ylemmää korkeakoulu- kuin lisensiaattitutkintoa. Muutamat kauppa- ja terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajat osallistuvat opetukseen, jossa ei tavoitella selkeästi mitään tutkintoa.

Opettajilta tiedusteltiin myös, missä korkeakoulussa he suorittavat jatko-opintoja. Tähän kysymykseen vastasi vain 15 kaikista 24:stä opettajasta, jotka joko harjoittivat tai suunnittelivat jatko-opintoja. Seitsemän kymmenestä opettajasta kertoi suorittavansa opintoja Kokkolan "lähiyliopistoissa"; Vaasassa, Jyväskylässä tai Oulussa. Joka kolmas opiskeli Tampereen teknillisessä korkeakoulussa, Tampereen yliopistossa tai Åbo Akademiassa.

KORKEAKOULU	OPPILAITOS				KAMK
	KTOL	KKOL	KTHOL	KOAL	yhteensä
Vaasan yliopisto	1	2		2	5
Jyväskylän yliopisto	1		2		3
Oulun yliopisto			3		3
Tampereen teknillinen korkeakoulu	2				2
Tampereen yliopisto			1		1
Åbo Akademi	1				1
Yhteensä	5	2	6	2	15

Taulukko 6. KAMK:n jatko-opintoja harjoittavien opettajien määrä eri korkeakouluissa oppilaitoksittain

Kaikki kauppa- ja ammattioppilaitoksen opettajat ilmoittivat harjoittavansa jatko-opintojaan Vaasan yliopistossa. Terveystieteiden oppilaitoksen opettajia oli eniten jatko-opiskelijana Oulun yliopistossa ja teknillisen oppilaitoksen opettajia Tampereen teknillisessä korkeakoulussa.

Tiedusteltaessa jatko-opintojen mahdollista valmistumisvuotta vain seitsemän jatko-opintoja harjoittavaa opettajaa ilmoitti sen. Kahden seuraavan vuoden aikana arvioi opintonsa saavan päätökseen yksi ei tutkintotavoitteisia opintoja, kaksi ylempää korkeakoulututkintoa ja kaksi lisensiaattitutkintoa suorittavaa opettajaa. Kaksi lisensiaattitutkintoa tavoittelevaa opettajaa toivoo valmistuvansa tämän vuosikymmenen loppupuolella.

Opettajien jatko-opintojen toteutuessa tässä kyselyssä suunnitellulla tavalla merkitsisi sitä, että kokeilun päättyessä KAMK:n opetushenkilöstöstä 21 (25.6 %) olisi tohtoreita tai lisensiaatteja, 49 (59.8 %) ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita ja 12 (14.6 %) jonkin muun tutkinnon suorittaneita. Osalta opettajista puuttuisi edelleen ammattikorkeakoulun lehtorin virkaan vaadittava ylempi korkeakoulututkinto.

3.2. Jatkokoulutukseen osallistumisen esteet ja ehdotukset jatko-opintojen edistämiseksi

KAMK:n opettajilta tiedusteltiin avoimilla kysymyksillä jatkokoulutukseen osallistumisen esteitä ja ehdotuksia jatko-opintojen edistämiseksi. Vastauksia luokiteltaessa kukin maininta on luokiteltu erikseen. Tästä johtuen muuttujien saama havaintoarvojen lukumäärä (N) saattaa olla suurempi kuin tutkimukseen osallistuneiden opettajien määrä. Tämä on syytä huomioida taulukkoja tulkittaessa.

Suurimpana jatkokoulutukseen osallistumisen esteenä opettajat pitivät ajallisten resurssien puutetta (27.7 %), jonka katsottiin olevan seurausta liian suuresta työmäärästä. Toiseksi suurimpana esteenä koettiin perheeseen liittyvät tekijät (12.3 %). Kolmannella sijalla olivat opinnoista aiheutuva liian suuri taloudellinen rasite menetettyjen ansioiden vuoksi (9.2 %) sekä motivaation tai tavoitteiden puute (9.2 %). Viidesosa (20.0 %) opettajista ei vastannut kysymykseen. (ks. liite 2)

Oppilaitoksittain tarkasteltuna teknillisen (39.1 %), ammatti- (33.3 %) ja kauppa- (25.0 %) oppilaitoksen kokivat suurimpana esteenä ajallisten resurssien puutteen. Terveystieteiden oppilaitoksen opettajien jatkokoulutustautumista ovat vaikeuttaneet yhtä paljon niukat ajalliset resurssit (11.8 %) kuin perheeseenkin liittyvät tekijät (11.8 %). Vain yksi terveystieteiden oppilaitoksen opettaja ilmoitti, ettei mikään tekijä estä hänen osallistumistaan jatkokoulutukseen. Eniten kysymykseen jätti vastaamatta teknillisen (30.4 %) ja terveystieteiden oppilaitoksen (29.4 %) opettajat.

Opettajien mielestä KAMK edistäisi parhaiten opettajien jatkokouluttautumista myöntämällä palkallista tai palkatonta opintovapaata (15.2 %), antamalla taloudellista tukea esimerkiksi jakamalla stipendejä (12.5 %) ja huojentamalla opetusvelvollisuutta (8.9 %). Tällä tavoin voitaisiin lisätä opettajien ajallisia resursseja ja taloudellisia mahdollisuuksia harjoittaa jatko-opintoja. Runsas viidesosa (21.5 %) opettajista ei osannut sanoa mitään tai jätti kysymykseen vastaamatta. (ks. liite 3)

Kauppa- (23.5 %) ja teknillisen (21.2 %) oppilaitoksen opettajat katsoivat opintovapaan myöntämisen olevan paras tapa vauhdittaa opettajien jatko-opintoja. Terveystieteiden oppilaitoksen (19.0 %) opettajien mielestä eniten heidän jatko-opintojaan hyödyttäisi se, että ne voisi laskea opetusvelvollisuuteen. Ammattioppilaitoksen opettajia palvelisi parhaiten mahdollisuus huojentaa opetusvelvollisuutta (25.0 %) ja opetuksen tuominen Kokkolaan (25.0 %). Eniten vastaamatta jättivät ammattioppilaitoksen (37.5 %) opettajat.

3.3. Jatkokoulutuksen järjestäminen

Ammattikorkeakoulujen opettajien jatkokoulutuksesta puhuttaessa on korostettu sitä, että kokeilujen yhteydessä tarvitaan järjestelyiltään opettajille soveltuvia opintomahdollisuuksia. Opettajat ovat voineet hakeutua itsenäisesti opiskelijoiksi korkeakoulujen nykyisiin koulutusohjelmiin, osallistua erillisiin jatkokoulutusohjelmiin tai suorittaa arvosanaopintoja korkeakouluissa ylimääräisinä opiskelijoina tai avoimessa yliopistossa. (Opm 1992b, 4-6; Kurtakko 1992, 7.)

Opettajat saivat myös vastattavakseen avoimen kysymyksen siitä, millä tavoin he toivoisivat oman jatkokoulutuksensa KAMK:ssa järjestettävän. Opettajien mielestä parhaiten jatkokouluttautuminen onnistuu, jos kukin opettaja ilmoittautuu itse jatko-opiskelijaksi johonkin tiede- tai taidekorkeakouluun (23.5 %). Toiseksi eniten opettajat kannattivat erillisten jatkokoulutusohjelmien luomista (11.8 %). Kolmantena mahdollisuutena oli PD-koulutusta ja korkeakoulujen tutkintovaatimusten mukaista etä-opiskelua, joita kumpiakin kannatti 7.8 prosenttia opettajista. Vajaa puolet (49.0 %) opettajista ei ilmaissut lainkaan mielipidettään.

JATKOKOULUTUSMUOTO	OPPILAITOS				KAMK
	KTOL	KKOL	KTHOL	KOAL	yhteensä
PD-koulutus	10,0		7,7	14,3	7,8
Itsenäisenä jatko-opiskelijana korkeakouluissa	15,0	63,6	7,7	14,3	23,5
Etäopiskelua korkeakoulujen tutkintovaatimusten mukaan	5,0	9,1	15,4		7,8
Erillinen jatkokoulutusohjelma	5,0		30,8	14,3	11,8
Ei vastausta	65,0	27,3	38,5	57,1	49,0
Yhteensä	100,0	100,0	100,1	100,0	99,9

Taulukko 7. KAMK:n opettajien ehdotukset jatkokoulutuksen järjestämiseksi oppilaitoksittain prosentteina

Suurin osa (63.6 %) kauppaoppilaitoksen opettajista katsoi, että kukin opettaja voi itse hakeutua tiede- tai taidekorkeakouluun jatko-opiskelijaksi. Samaa mieltä oli pieni enemmistö teknillisen oppilaitoksen opettajista. Terveystieteiden oppilaitoksen opettajista useimmat olivat taas erillisten jatkokoulutusohjelmien järjestämisen kannalla. Ammattioppilaitoksen opettajien mielestä niin PD-koulutus, itsenäiset opinnot tiede- tai taidekorkeakoulussa kuin erilliset jatkokoulutusohjelmatkin ovat kaikki yhtä hyviä jatkokoulutuksen järjestämistapoja.

4. Kansainvälistäminen

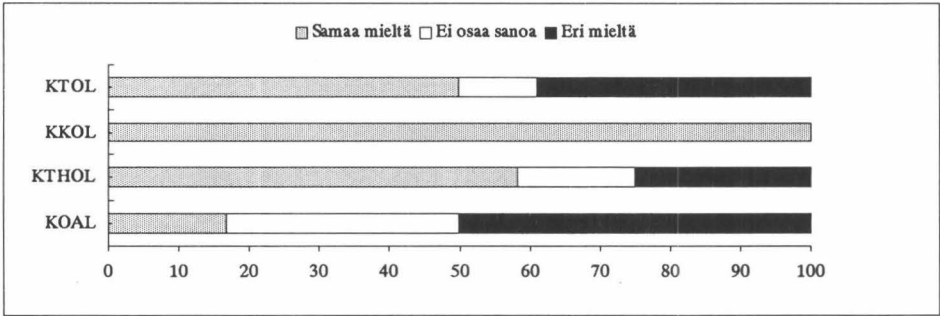
Opetusministeriön mukaan ammattikorkeakoulun osallistuminen kansainväliseen henkilövaihtoon ja yhteistyöprojekteihin opetuksen, tutkimuksen ja tuotekehityksen alueilla tukee koulutuksen tason ja laadun kohottamista sekä lisää kansainvälistä kilpailukykyä (Opm 1992d, 5). Tutkimuksen neljännessä luvussa selvitetään laajasti kansainvälistämiseen liittyviä asioita. Tarkastelulla halutaan selvittää kansainvälisen toiminnan tilaa ja kehittämismahdollisuuksia. Opettajat arvioivat muun muassa kansainvälisten yhteyksien ja vieraskielisen opetuksen tarjonnan riittävyttä sekä kansainvälisen toiminnan onnistuneisuutta.

4.1. Kansainvälisten yhteyksien riittävyys

Vuonna 1994 KAMK:n kansainvälisessä toiminnassa painopisteenä on ollut luotujen kontaktien kehittäminen ja syventäminen. Tällä hetkellä KAMK on mukana neljässä ERASMUS-ohjelmassa ja yhteistyöoppilaitoksia on 18, joista yksitoista sijaitsee Euroopassa, neljä Pohjoismaissa, kaksi Yhdysvalloissa sekä yksi Kaukoidässä. (Opm 1993, 10; Kähkönen 1994.)

Koulutusohjelmittain tarkasteltuna eniten ulkomaisia yhteistyöoppilaitoksia on talouden ja hallinnon koulutusohjelmalla (9) ja vähiten vaatetusalan koulutusohjelmalla (1). Prosessi- ja terveysalan koulutusohjelmilla yhteistyöoppilaitoksia on neljä. Kone- ja sähkötekniikan koulutusohjelmilla niitä on puolestaan kolme. (Kähkönen 1994.)

Opettajia pyydettiin ottamaan kantaa väitteeseen "koulutusohjelmallani on riittävästi kansainvälisiä yhteistyökohteita". Suurin osa (59.6 %) opettajista oli tyytyväinen niiden määrään, 27.7 prosenttia ei ja runsas kymmenesosa (12.8 %) ei osannut sanoa.

Kuvio 2. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "koulutusohjelmallani on riittävästi kansainvälisiä yhteistyökohteita" oppilaitoksittain prosentteina

Opettajien suhtautuminen väitteeseen vaihteli oppilaitoksittain. Kaikki kauppaoppilaitoksen opettajat olivat tyytyväisiä koulutusohjelmansa kansainvälisten yhteistyökohteiden määrään. Myös enemmistö terveydenhuolto- (58,3 %) ja teknillisen (50,0 %) oppilaitoksen opettajista piti kohteiden määrää riittävänä. Sen sijaan suurin osa (50,0 %) ammattioppilaitoksen opettajista halusi niiden määrää lisättävän. Kyseinen koulutusohjelmahan on solminut vain yhden yhteistyösopimuksen ulkomaisen oppilaitoksen kanssa. Heidän keskuudessaan oli myös keskimääräistä enemmän kantaa ottamattomia (33,3 %).

Opettajille esitettiin myös väite "minulla on riittävästi henkilökohtaisia yhteyksiä ulkomaisten ammattikorkeakoulujen opettajiin". Opettajista yli neljä viidesosaa (81,6 %) oli tyytymätön niiden määrään, runsas kymmenesosa (12,2 %) tyytyväinen ja 6,1 prosenttia ei osannut sanoa.

OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	15,8	15,8	68,4	100,0
KKOL	9,1		90,9	100,0
KTHOL	16,7		83,3	100,0
KOAL			100,0	100,0
KAMK yhteensä	12,2	6,1	81,6	99,9

Taulukko 8. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "minulla on riittävästi henkilökohtaisia yhteyksiä ulkomaisten ammattikorkeakoulujen opettajiin" oppilaitoksittain prosentteina

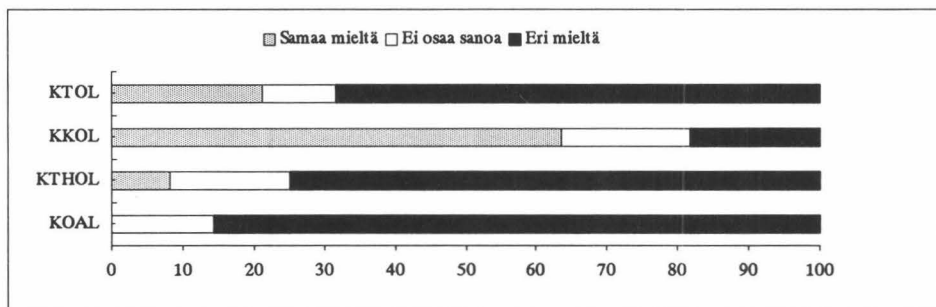
Suurin osa kunkin neljän oppilaitoksen opettajista oli tyytymätön ja hyvin harva tyytyväinen yhteyksiensä määrään. Erityisen tyytymättömiä olivat ammattioppilaitoksen opettajat, joista jokainen katsoi omaavansa liian vähän kontakteja ulkomaisiin kollegoihinsa. Kauppaoppilaitoksen yhteistyö useiden ulkomaisten oppilaitosten kanssa ei näytä myöskään vielä yltäneen yksittäisen opettajan tasolle.

4.2. Vieraskielisen opetuksen tarjonnan riittävyys

Henkilövaihdon vastavuoroisuus edellyttää, että Suomeen tuleville ulkomaalaisille opettajille, asiantuntijoille ja opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksia osallistua opetukseen ja muihin yhteistyöhankkeisiin kansainvälisillä kielillä. Vieraskielisen koulutustarjonnan lisääminen edistää myös suomalaisten opiskelijoiden kielitaidon ja kansainvälisten valmiuksien kohentamista sekä Suomessa asuvien ulkomaalaisten koulutuksen järjestämistä. (Opm 1992d, 14.)

Useimpien ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmiin on sisältynyt vieraskielisiä opintojaksoja. Lukuvuonna 1993–1994 KAMK:ssa annettiin 8 opintoviikkoa ammat-
tinaiden opetusta vieraskielisenä. (Numminen & Piilonen 1994, 102; Opm 1993, 10; Kähkönen 1994.)

Opettajien arvioita vieraskielisen opetuksen riittävydestä tällä hetkellä selvitettiin väitteen "vieraskielisen opetuksen tarjonta on omassa koulutusohjelmassani kunnossa" avulla. Yli kaksi kolmasosaa (65.3 %) opettajista katsoi tarjontaa olevan liian vähän, vajaa neljäsosa (24.5 %) oli tyytyväinen nykyiseen määrään ja noin kymmenesosa (10.2 %) ei osannut ilmaista mielipidettään.

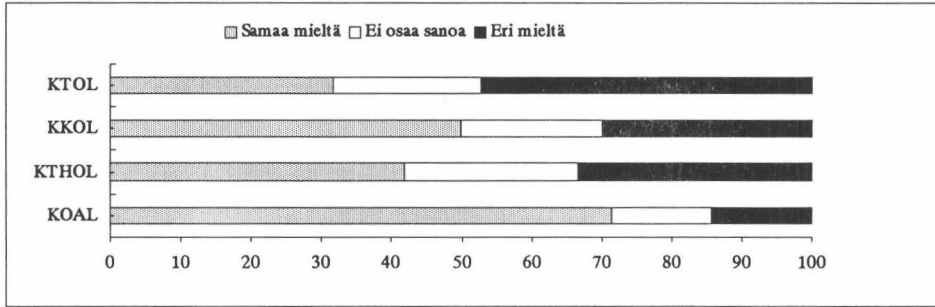

Kuvio 3. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "vieraskielisen opetuksen tarjonta on omassa koulutusohjelmassani kunnossa"

Oppilaitoksittain tarkasteltuna vain kauppaoppilaitoksen opettajat (63.6 %) katsoivat koulutusohjelmansa vieraskielisen opetuksen tarjonnan olevan kunnossa. Suurin osa ammatti- (85.7 %), terveydenhuolto- (75.0 %) ja teknillisen (68.4 %) oppilaitoksen opettajista katsoi vieraskielisen opetuksen tarjonnassa olevan parantamisen varaa. Tilanne lienee jo osittain parantunut, sillä kuluvana lukuvuotena KAMK:ssa on tarjolla peräti 32 opintoviikkoa vieraskielistä ammattiaineiden opetusta. Lisäksi monilla kursseilla osa opetuksesta (esim. harjoitustyöt, seminaarit) toteutetaan vieraalla kielellä. (Kähkönen 1994.)

Lukuvuonna 1993–94 oli kolmessa ammattikorkeakoulussa tarjolla vieraskielinen tutkintoon johtava koulutusohjelma (Numminen & Piilonen 1994, 102). Lemisen (1993, 9) mukaan tällaisen koulutusohjelman avulla voidaan luoda merkittävästi paremmat edellytykset sekä opiskelija- ja opettajavaihdolle että tutkimusyhteistyölle.

Opettajien suhtautumista vieraskielisen koulutusohjelman perustamiseen KAMK:hon selvitettiin väitteen "KAMK:hon tulisi perustaa täysin vieraskielinen koulutusohjelma" avulla. Opettajat vastasivat tähän väitteeseen seuraavasti: 43.8 prosenttia oli samaa mieltä, 35.4 prosenttia eri mieltä ja 20.8 prosenttia ei osannut sanoa mitään. Pienhkö enemmistö opettajista oli siis vieraskielisen koulutusohjelman perustamisen kannalla.

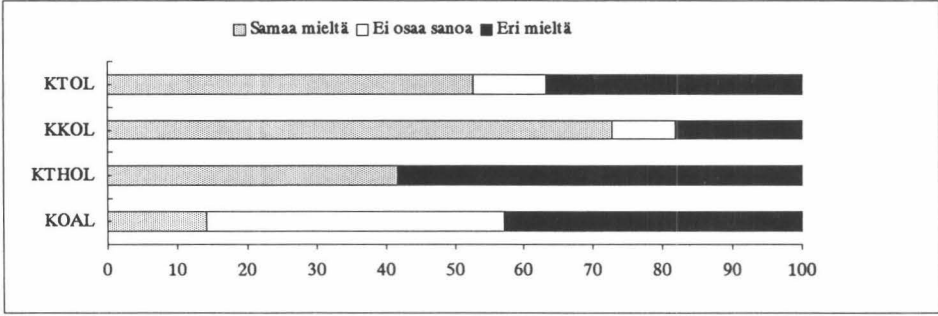
Kuvio 4. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "KAMK:hon tulisi perustaa täysin vieraskielinen koulutusohjelma" oppilaitoksittain prosentteina

Voimakkaimmin vieraskielisen koulutusohjelman perustamisen kannalla olivat ammatti- (71.4 %) ja kauppaoppilaitoksen (50.0 %) opettajat. Myös enemmistö terveydenhuolto-oppilaitoksen (41.7 %) opettajista kannatti ehdotusta. Perustamista vastustivat teknillisen oppilaitoksen opettajat, joista jopa lähes puolet (47.4 %) oli väitteen kanssa eri mieltä. Keskimääräistä useampi terveydenhuolto- (25.0 %) ja teknillisen (21.1 %) oppilaitoksen opettaja ei ilmaissut mielipidettään.

4.3. Valmiudet vieraskielisen opetuksen antamiseen

Vastavuoroinen opiskelija- ja asiantuntijavaihto edellyttää opettajilta riittäviä valmiuksia vieraskielisen opetuksen antamiseen. KAMK:n opettajista reilu kolmannes (35.8 %) osallistui kielikoulutukseen viime lukuvuoden aikana (Kähkönen 1994). Opettajien omia ja eri koulutusohjelmien valmiuksia sekä mahdollisuuksia hyödyntää ulkomaisia opettajia ja asiantuntijoita vieraskielisen opetuksen järjestämisessä selvitettiin kolmen väitteen avulla.

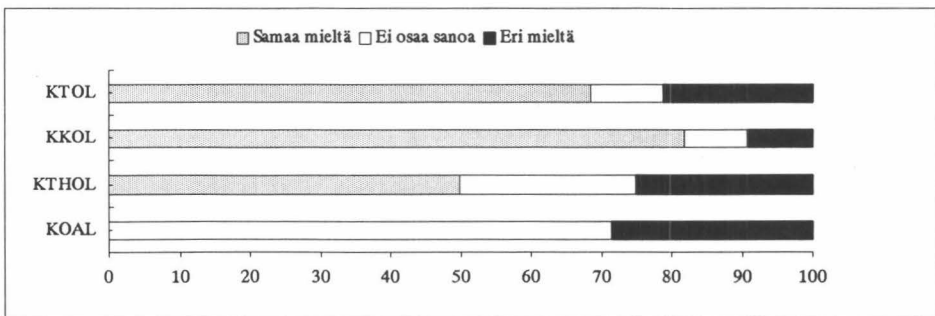
Ensimmäisen väitteen mukaan "valmiuteni antaa opetusta jollakin vieraalla kielellä on hyvä". Noin puolet (49.0 %) opettajista piti valmiuksiaan hyvänä, vajaa kaksi viidesosaa (38.8 %) huonoina ja 12.2 prosenttia ei osannut sanoa.

Kuvio 6. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "valmiuteni antaa opetusta jollakin vieraalla kielellä on hyvä" oppilaitoksittain prosentteina

Oppilaitoksittain selvästi eniten valmiuksiaan hyvinä pitivät kauppaoppilaitoksen opettajat, joista 72.7 prosenttia oli tätä mieltä. Teknillisen oppilaitoksen opettajista myös yli puolet (52.6 %) kuului tähän ryhmään. Valmiuksiaan epäilivät eniten terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajat. Heistä vajaa kolme viidesosaa (58.3 %) arvioi valmiutensa huonoksi. Ammattioppilaitoksen opettajat olivat myös epävarmoja kieli- taidostaan, sillä yhtä moni (42.9 %) heistä koki taitonsa huonoksi tai ei osannut arvioida sitä lainkaan.

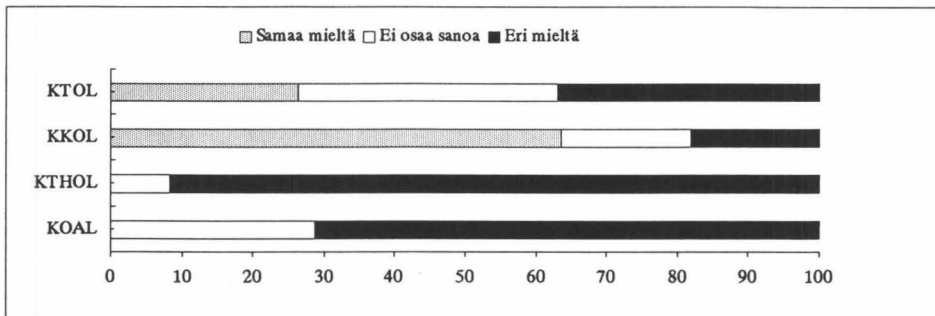
Toisen väitteen mukaan "koulutusohjelmallani on valmiuksia antaa vieraskielistä opetusta". Vajaa kolme viidesosaa (57.1 %) opettajista arvioi koulutusohjelmallaan olevan valmiuksia antaa vieraskielistä opetusta, noin viidesosa (22.4 %) ei osannut sanoa ja lähes yhtä moni (20.4 %) arvioi ne puutteellisiksi. Opettajat arvioivat yleensä omat valmiutensa heikommiksi kuin koulutusohjelmansa.

Kuvio 5. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "koulutusohjelmallani on valmiuksia antaa vieraskielistä opetusta" oppilaitoksittain prosentteina

Kauppa- (81.8 %), teknillisen (68.4 %) ja terveydenhuolto-oppilaitoksen (50.0) pitivät parhaimpina koulutusohjelmansa valmiuksia antaa opetusta vieraalla kielellä. Sen sijaan yksikään ammattioppilaitoksen opettaja ei katsonut koulutusohjelmallaan olevan valmiuksia järjestää vieraskielistä opetusta. Heidän keskuudessaan ilmenee selvästi epävarmuutta kykyjen riittävydestä, sillä suurin osa (71.4 %) heistä jätti kantansa avoimeksi. Tämän koulutusohjelman opettajissa oli myös eniten niitä, jotka pitivät valmiuksiaan puutteellisina (28.6 %).

Vieraskielisen opetuksen lisäämistä helpottanee, jos oppilaitoksilla on vaihtotoiminnan myötä käytettävissään ulkomaalaisia opettajia ja asiantuntijoita. Lukuvuonna 1993–94 KAMK:ssa vieraili neljä ulkomaista tekniikan alan opettajaa ja tutkijaa (Opm 1992d, 14–15; 1993, 6; Kähkönen 1994.) Kolmannen väitteen mukaan "koulutusohjelmallani on käytettävissään riittävästi ulkomaisia opettajia ja asiantuntijoita". Opettajista vähän yli puolen (51.0 %) mielestä heidän koulutusohjelmansa käytettävissä oli liian vähän ulkomaisia kollegoja. Vajaa neljäsosa (24.5 %) katsoi heitä olevan joko riittävästi tai ei osannut sanoa mitään.

Kuvio 7. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "koulutusohjelmallani on käytettävissään riittävästi ulkomaisia opettajia ja asiantuntijoita" oppilaitoksittain prosentteina

Vain kauppaoppilaitoksen opettajat katsoivat koulutusohjelmansa käytettävissä olevan riittävästi ulkomaisia opettajia ja asiantuntijoita. Terveydenhuolto-, ammatti- ja teknillisen oppilaitoksen opettajat toivoivat niiden määrää lisättävän. Teknillisen oppilaitoksen opettajille näyttää mielipiteen ilmaiseminen tuottaneen jonkin verran vaikeuksia, sillä heistä 36.8 prosenttia jätti kantansa avoimeksi.

4.4. Halukkuus ohjata ulkomaalaisia opiskelijoita

Kielellisten valmiuksien lisäksi opettajien on oltava myös halukkaita ohjaamaan tulevia ulkomaalaisia opiskelijoita. Lukuvuonna 1993–94 KAMK:ssa oli kymmenen ulkomaalaista opiskelijaa opiskelemassa tai työharjoittelussa. Heistä kuusi oli lähtöisin Isosta–Britanniasta ja he sijoittuivat tekniikan sekä talouden ja hallinnon alalle. Terveysalalla oli neljä irlantilaista opiskelijaa. (Kähkönen 1994.) Väitteessä opettajille esitettiin, että "olen halukas ohjaamaan koulutusohjelmaani tulevien ulkomaalaisten opiskelijoiden työharjoittelua ja/tai päättötöiden tekoa". Opettajista 57.1 prosenttia oli halukas ohjaustyöhön, vajaa kolmannes (32.7 %) oli haluton ja noin kymmenesosa (10.2 %) jätti kantansa avoimeksi.

OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	63,2	15,8	21,1	100,1
KKOL	54,5	9,1	36,4	100,0
KTHOL	50,0		50,0	100,0
KOAL	57,1	14,3	28,6	100,0
KAMK yhteensä	57,1	10,2	32,7	100,0

Taulukko 9. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "olen halukas ohjaamaan koulutusohjelmaani tulevien ulkomaalaisten opiskelijoiden työharjoittelua ja/tai päättötöiden tekoa" oppilaitoksittain prosentteina

Teknillisen, ammatti- ja kauppaoppilaitoksen opettajat olivat halukkaimpia ryhtymään ohjaustyöhön. Terveystieteiden oppilaitoksen opettajakunnasta puolet oli halukas ohjaamaan ja puolet ei.

Opetusalan mukainen tarkastelu osoittaa, että ammattiaineiden opettajat olivat valmiimpia ulkomaalaisten opiskelijoiden ohjaamiseen kuin yleisaineiden opettajat. Ammattiaineiden opettajista peräti kaksi kolmesta oli halukas ohjaustyöhön ja joka viides ei. Yleisaineiden opettajista puolestaan vain joka kolmas tunsikin kiinnostusta ohjaustyötä kohtaan ja joka toinen ei.

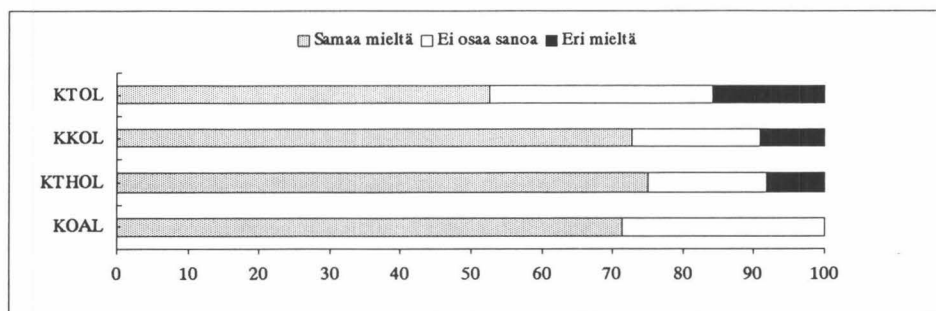
OPETUSALA	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
Ammattiaineet	68,8	9,4	21,9	100,1
Yleisaineet	35,3	11,8	52,9	100,0
KAMK yhteensä	57,1	10,2	32,7	100,0

Taulukko 10. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "olen halukas ohjaamaan koulutusohjelmaani tulevien ulkomaalaisten opiskelijoiden työharjoittelua ja/tai päättötöiden tekoa" opetusalan mukaan prosentteina

4.5. Halukkuus osallistua kansainväliseen opettaja- ja asiantuntijavaihtoon

Kansainvälisen vaihtotoiminnan kautta avautuu opettajille avautuu mahdollisuus kehittää ammatillisia ja pedagogisia valmiuksiaan, kielitaitoaan sekä kulttuuritunte-
mustaan työskentelemällä ulkomailla. Ammattikorkeakoulun tavoitesuunnitelman mukaan vähintään 5:n prosentin oppilaitoksen opettajista tulisi osallistua kyseiseen toimintaan. Lukuvuoden 1993–94 aikana kaksi KAMK:n opettajaa toimi opetustyössä ulkomailla (Opm 1992d, 10; 1993, 6; Kähkönen 1993.)

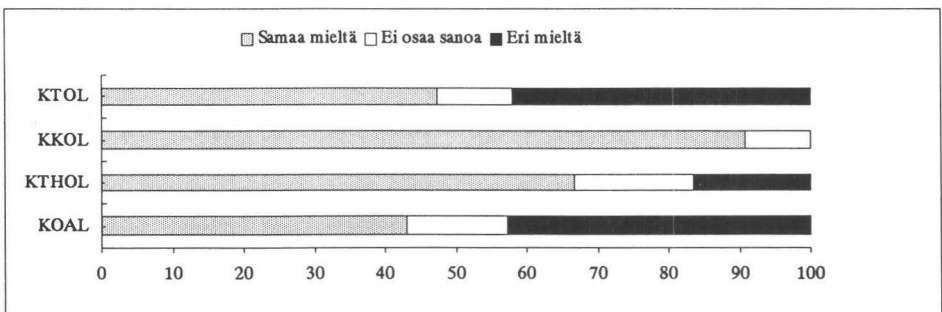
Opettajia pyydettiin ottamaan kantaa väitteeseen, jossa esitettiin "haluaisin osallistua asiantuntijavaihtoon". Lähes kaksi kolmasosaa (65.3 %) opettajista oli halukas osallistumaan asiantuntijavaihtoon, noin kymmenesosa (10.2 %) ei ja neljäsosa (24.5 %) ei osannut sanoa.

Kuvio 8. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "haluaisin osallistua asiantuntijavaihtoon" oppilaitoksittain prosentteina

Enemmistö kunkin oppilaitoksen opettajista oli valmis osallistumaan asiantuntijavaihtoon. Erityisen halukkaita siihen olivat terveydenhuolto- (75.0 %), kauppa- (72.7 %) ja ammattioppilaitoksen (71.4 %) opettajat. Ammattioppilaitoksen opettajien innokkuutta lähteä ulkomaille osoittanee myös se, ettei yksikään heistä kieltäydy lähtemästä. Teknillisen oppilaitoksen opettajista puolet (52.6 %) oli halukkaita osallistumaan vaihtoon, mutta noin kolmannes (31.6 %) heistä vielä epäro. Kyseisen oppilaitoksen opettajissa oli myös eniten sellaisia, joita vaihto ei kiinnostanut (15.8 %).

Opettajilta tiedusteltiin myös kantaa väitteeseen "haluaisin lähteä työharjoitteluun ulkomaille". Yli kolme viidesosaa (61.2 %) opettajista haluaisi lähteä työharjoitteluun ulkomaille, 26.5 prosenttia ei ja 12.2 prosenttia ei osannut sanoa.

Kuvio 9. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "haluaisin lähteä työharjoitteluun ulkomaille" oppilaitoksittain prosentteina

Eniten haluja ulkomaiseen työharjoitteluun oli kauppaoppilaitoksen opettajilla, joista jopa 90.9 prosenttia oli halukas lähtemään. Työharjoittelu kiinnosti myös melko paljon terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajia, joista kaksi kolmasosaa (66.7 %) oli halukas suorittamaan työharjoittelunsa ulkomailla. Teknillisen oppilaitoksen opettajista hieman useampi (47.4 %) oli valmis lähtemään kuin jäämään kotimaahan (42.1 %). Ammatillisen oppilaitoksen opettajista yhtä montaa (42.9 %) houkutti ulkomaat kuin kotimaahan jääminen.

Opettajat olivat hieman halukkaampia osallistumaan asiantuntijavaihtoon kuin työharjoitteluun. Vain kauppaoppilaitoksen opettajat olivat kiinnostuneempia työharjoittelusta kuin työskentelystä ulkomaisessa oppilaitoksessa. Teknillisen ja ammattioppilaitoksen opettajia työharjoittelu houkutti selvästi vähemmän kuin asiantuntijavaihto.

Terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajia kiinnostivat molemmat vaihtoehdot lähes yhtä paljon.

4.6. Oppimateriaalin valinta kielitaidon näkökulmasta

Vieraskielisen oppimateriaalin käytön opetuksessa voi katsoa edistävän opiskelijoiden kielitaitoa ja totuttavan heitä vieraskielisen lähdekirjallisuuden käyttöön. Opettajat saivat vastattavakseen tähän liittyen väitteen "valitsen käyttööni oppimateriaalia myös sen perusteella, että se kehittää opiskelijoiden kielitaitoa". Opettajista 67.3 prosenttia ilmoitti pyrkivänsä huomioimaan kielitaidon kehittymisen näkökulman valitessaan oppimateriaalia, 26.5 prosenttia ei ja 6.1 prosenttia ei osannut sanoa.

OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	73,7	5,3	21,1	100,1
KKOL	54,5	9,1	36,4	100,0
KTHOL	58,3	8,3	33,3	99,9
KOAL	85,7		14,3	100,0
KAMK yhteensä	67,3	6,1	26,5	99,9

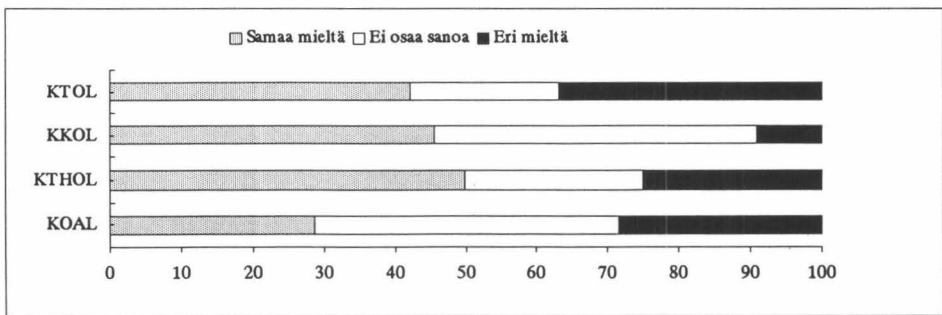
Taulukko 11. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "valitsen käyttööni oppimateriaalia myös sen perusteella, että se kehittää opiskelijoiden kielitaitoa"

Yleisintä kielitaidon kehittämisen kriteerin käyttö oppimateriaalin valinnassa oli ammatti- ja teknillisen oppilaitoksen opettajien keskuudessa. Heistä suurin osa (85.7–73.3 %) ilmoitti pitävänsä sitä yhtenä valinnan perusteena. Terveydenhuolto- ja kauppaoppilaitoksen opettajista yli puolet ilmoitti tekevänsä samoin. Näiden oppilaitosten opettajista kuitenkin noin kolmannes ei pitänyt kyseistä kriteeriä huomioimisen arvoisena.

4.7. Kansainvälisen toiminnan onnistuneisuus

KAMK:ssa on pyritty panostamaan kansainväliseen toimintaan. Opettajien vastattavaksi annettiin kaksi kansainvälisen toiminnan onnistuneisuutta arvioivaa väitettä.

Väitteellä "KAMK:n kansainvälinen toiminta on palvellut opetuksen kehittämistä" haluttiin selvittää, onko toiminta opettajien mielestä hyödyttänyt opetuksen laadun kehittämistä. Noin kaksi viidesosaa (42.9 %) oli sitä mieltä, että oli. Päinvastaista mieltä oli runsas neljäsosa (26.5 %) ja vajaa kolmannes (30.6) ei osannut ottaa kantaa.

Kuvio 10. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "KAMK:n kansainvälinen toiminta on palvellut opetuksen kehittämistä" oppilaitoksittain prosentteina

Enemmistö terveydenhuolto- (50.0 %) ja teknillisen (42.1 %) oppilaitoksen opettajista oli samaa mieltä väitteen kanssa. Kauppaoppilaitoksen opettajista (45.5 %) yhtä moni katsoi kansainvälisen toiminnan edistäneen opetuksen kehittämistä tai jätti kantansa avoimeksi. Suurin osa (42.9 %) ammattioppilaitoksen opettajista ei osannut sanoa mieltään. Keskimääräistä enemmän eri mieltä olevia oli teknillisen (36.8 %) ja ammattioppilaitoksen (28.6 %) opettajissa.

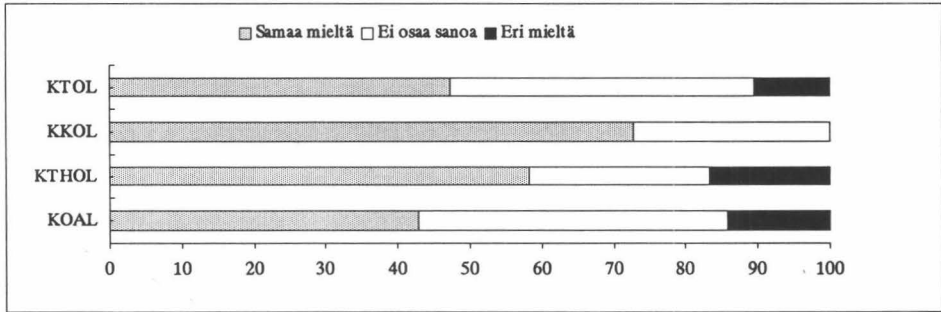
Koska opiskelijavaihto on ollut keskeisellä sijalla KAMK:n kansainvälisessä toiminnassa, tarkastellaan seuraavassa sen tilaa viime lukuvuonna. Tuolloin yhteensä 22 KAMK:n opiskelijaa oli opiskelemaan tai suorittamassaan työharjoitteluaan ulkomailla. Taulukosta 12. ilmenee KAMK:sta lähteneet vaihto-opiskelijat ja työharjoittelijat lukuvuonna 1993–1994 koulutusohjelmittain.

OPPILAITOS	Vaihto-opiskelijat	Työharjoittelijat	Yhteensä
KTOL	1	5	6
Konetekniikka		1	1
Prosessitekniikka		1	1
Sähkötekniikka	1	3	4
KKOL			
Talous ja hallinto	7	7	14
KTHOL			
Terveysala		2	2
KOAL			
Vaatusala			
KAMK yhteensä	8	14	22

Taulukko 12. KAMK:sta ulkomaille opiskelemaan tai työharjoitteluun lähteneiden opiskelijoiden määrä lukuvuonna 1993–1994 oppilaitoksittain ja koulutusohjelmittain määrinä (Kähkönen 1994)

Koulutusohjelmittain eniten ulkomailla olivat talouden ja hallinnon (14) ja vähiten vaatusalan (ei yhtään) opiskelijat. Sähkötekniikan puolelta ulkomaille lähti 4 opiskelijaa. Muista koulutusohjelmista lähtijöitä oli 1–2 opiskelijaa. KAMK:sta ulkomaille lähteneiden osuus opiskelupaikoista oli 5.3 prosenttia. Jos opiskelijavaihdossa tavoitellaan opetusministeriön asettamaa 10 prosentin osuutta opiskelupaikoista, on kauppaoppilaitosta lukuunottamatta vaihtoa vielä kasvatettava (Opm 1993, 6).

Opettajien näkemystä KAMK:ssa tehdyn kansainvälisen toiminnan onnistuneisuudesta selvitettiin väitteen "KAMK:ssa tehty kansainvälinen toiminta on ollut tuloksellista" avulla. Opettajista yli puolen (55.1 %) mielestä toiminta on ollut tuloksellista, noin kymmenesosan (10.2 %) mielestä ei ja runsas kolmannes (34.7 %) ei osannut sanoa. Vaikka kansainvälinen toiminta oli joka toisen opettajan mielestä ollut tuloksellista, vain kaksi viidestä katsoi sen palvelleen myös opetuksen kehittämistä.

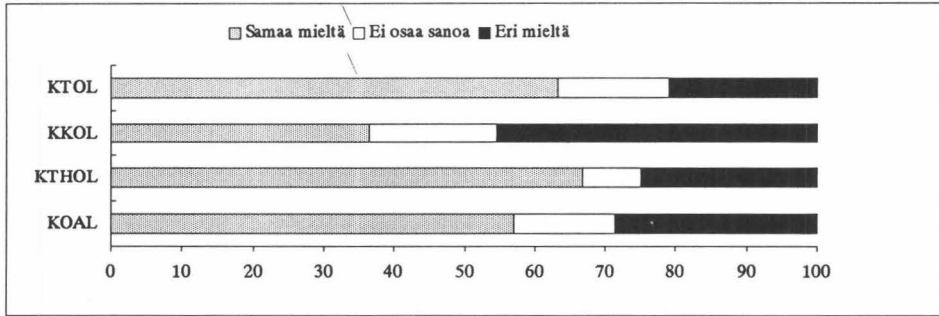
Kuvio 11. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "KAMK:ssa tehty kansainvälinen toiminta on ollut tuloksellista" oppilaitoksittain prosentteina

Yleensä eri oppilaitosten opettajat katsoivat kansainvälisen toiminnan olleen tuloksellista. Erityisesti tätä mieltä olivat kauppaoppilaitoksen (72.3 %) opettajat. Vähiten samanmielisiä oli ammattioppilaitoksen opettajissa (42.9 %). Toiminnan arviointi näyttää tuottaneen jonkin verran vaikeuksia ammatti- ja teknillisen oppilaitoksen opettajille, joista jopa yli kaksi viidesosaa (42.9–42.1 %) jätti kantansa avoimeksi. Näyttää siltä, että opettajien mielipiteet kansainvälisen toiminnan onnistuneisuudesta pohjautuvat osaltaan juuri koulutusohjelmien opiskelijavaihdon laajuuteen.

4.8. Vastuunjako kansainvälisessä toiminnassa

Vuoden 1993 alussa KAMK:ssa aloitti työnsä kansainvälisten asiain sihteeri. Hänen vastuullaan on ammattikorkeakoulun kansainvälisten asioiden hoito ja kehittäminen. Ensisijainen vastuu on kuitenkin opetushenkilöstöllä, jonka tehtävänä on sitoa kansainvälinen yhteistyö opetuksen kehittämiseen (Opm 1992c, 14).

Väitteessä esitettiin, että "vastuu kansainvälisten yhteyksien luomisesta ja kehittämisestä on ensisijaisesti koulutusohjelmien opetushenkilöstöllä". Suurin osa (57.1 %) opettajista katsoi vastuun olevan heillä, 28.6 prosenttia ei ja 14.3 prosenttia ei osannut sanoa.

Kuvio 12. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "vastuu kansainvälisten yhteyksien luomisesta ja kehittämisestä on ensisijaisesti koulutusohjelmien opetushenkilöstöllä" oppilaitoksittain prosentteina

Selvimmän opetushenkilöstön vastuulle kuuluvina kansainvälisten asioiden hoitoa pitivät terveydenhuolto- (66.7 %), teknillisen (63.2 %) ja ammattioppilaitoksen (57.1 %) opettajat. Muista poiketen kauppaoppilaitoksen opettajat (45.5 %) eivät katsooneet ensisijaisen vastuun kuuluvan heille.

4.9. Kansainvälisen toiminnan kehittämisen esteet

Opettajien näkemyksiä KAMK:n kansainvälisen toiminnan kehittämisen esteistä selvitettiin tutkimuksessa avoimella kysymyksellä. Tuloksia tulkittaessa on huomattava, että yksi opettaja on saattanut tuoda esiin useampia tekijöitä, jolloin havaintojen lukumäärä (N) poikkeaa todellisesta opettajien määrästä. (ks. liite 4)

KAMK:n opettajien mielestä suurin yksittäinen este kansainvälisen toiminnan kehittämisessä oli taloudellisten resurssien puute. Tätä mieltä oli vajaa viidesosa (18.3 %) vastaajista. Vastaajat eivät kuitenkaan eritelleet sen tarkemmin, millä toiminnan alueella kyseinen tekijä vaikeuttaa eniten kehittämistyötä. Toiseksi suurimpana esteenä mainittiin opiskelijoiden asenteisiin että kielitaitoon liittyvät tekijät, joita piti ongelmallisina 16.3 prosenttia opettajista. Kolmanneksi eniten vaikeuksia kehittämisessä aiheutti opettajien asenteet ja kielitaito (14.4 %).

Oppilaitoksittain tarkasteltuna teknillisen, kauppa- ja terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajien mielestä vähäiset taloudelliset resurssit vaikeuttavat eniten kansainvälisen toiminnan kehittämistä. Ammattioppilaitoksen opettajat ilmoittivat asenteellisten ja kielitaitoon liittyvien tekijöiden olevan suurimpia esteitä kehittämistyössä.

Opettajien vastauksia voidaan tarkastella myös jakamalla ne opiskelijoihin, opettajiin ja muihin tekijöihin liittyviin esteisiin. Tällöin opettajat mainitsivat esteinä useimmiten opettajiin liittyvät tekijät. Opettajien asenteiden ja kielitaidon ohella suurimpana ongelmana oli ajallisten resurssien puute.

Vastaava tarkastelu oppilaitoksittain tuo esille sen, että kauppaoppilaitosta lukuunottamatta opettajiin liittyvät tekijät nähdään keskeisinä esteinä kyseisessä kehittämis-toiminnassa. Kauppaoppilaitoksen opettajat ilmoittivat niiden liittyvän ensisijassa opiskelijoihin.

5. Verkostoituminen

Verkostoitumista on kehittynyt hyvin monille talouselämän ja yhteiskunnan osa-alueille. Koulutussektorille ajattelu on alkanut levitä viime vuosina. Verkostoilla yritykset ja/tai oppilaitokset voivat vahvistaa ja turvata asemiaan joskus nopeitakin muutoksia kokevassa yhteiskunnassa. Verkostoitumisessa on kyse itsenäisiä toimintapäätöksiä tekevien yksiköiden voimavarojen ja toimintojen yhdistämisestä. Periaatteena on, että osapuolet saavuttavat yhteistyön avulla pitkällä tähtäimellä enemmän kuin erillään omia lyhyen tähtäimen hyötyjään. (Tervämäki 1993, 3; Aarnio 1992, 3; Vesalainen & Asikainen 1993, 18; Kautonen 1993, 23.)

Seuraavassa luvussa tarkastellaan, miten opettajat näkevät verkostoitumisen vaikuttavan yksittäisen oppilaitoksen toimintaan ja miten he asennoituvat siihen. Luvun tarkasteluissa verkostojen on katsottu koostuvan yrityksistä, yhteisöistä ja oppilaitoksista, vaikka huomio kohdistuukin usein pelkästään oppilaitosten väliseen yhteistyöhön. Tutkimuksen muista luvuista poiketen oppilaitoskohtaisia tuloksia tarkastellaan viiden vastausvaihtoehdon mukaan mahdollisten pienienkin erojen esille saamiseksi. Verkostoajattelu on opettajille vielä melko uutta, joka näkyy joidenkin kysymysten kohdalla suurena "en osaa sanoa" vaihtoehdon valinneiden joukkona.

5.1. Verkosto tiedonvaihtokanavana

Oppilaitosten ja yritysten välisten toimivien yhteyksien avulla yksittäiselle oppilaitokselle on helpompaa hankkia nopeammin sellaista tietoa, joka parantaa sen mahdollisuuksia varmistua koulutuksen laadusta ja ajantasalla pysymisestä.

Opettajia pyydettiin vastaamaan väitteeseen, jonka mukaan "verkostoitumalla voidaan parantaa ammattikorkeakoulutuksen laatua". Enemmistö (85.4 %) opettajista oli väitteen kanssa samaa mieltä, 2.1 prosenttia eri mieltä ja runsas kymmenesosa (12.5 %) ei osannut sanoa.

OPPILAITOS	Täysin samaa mieltä	Jossain määrin samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Jossain määrin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
KTOL	27,8	55,6	16,7			100,1
KKOL	54,5	36,4		9,1		100,0
KTHOL	58,3	25,0	16,7			100,0
KOAL	57,1	28,6	14,3			100,0
KAMK yhteensä	45,8	39,6	12,5	2,1		100,1

Taulukko 13. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "verkostoitumalla voidaan parantaa ammattikorkeakoulutuksen laatua" oppilaitoksittain prosentteina

Suurin osa kunkin oppilaitoksen opettajista katsoi verkostoitumisen voivan parantaa ammattikorkeakoulutuksen laatua. Voimakkaimmin laadun parantumisen puolella olivat terveydenhuolto-, ammatti- ja kauppaoppilaitoksen opettajat. Heistä vajaa kolme viidesosaa oli täysin samaa mieltä väitteen kanssa. Hieman varauksellisemmin laadun parantamisen mahdollisuuksiin suhtautuivat teknillisen oppilaitoksen opettajat, joista yli puolet oli jossain määrin samaa mieltä väitteen kanssa. Koko opettajakunnasta vain yhden kauppaoppilaitoksen opettajan mielestä verkostoitumalla ei voida parantaa koulutuksen laatua.

Opettajille esitettiin väite, jonka mukaan "verkostojen avulla ammattikorkeakoulutus pysyy paremmin ajantasalla". Yli neljä viidesosaa (85.5 %) opettajista oli samaa mieltä ja epävarmoja runsas kymmenesosa (14.6 %). Yksikään opettaja ei ollut eri mieltä.

OPPILAITOS	Täysin samaa mieltä	Jossain määrin samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Jossain määrin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
KTOL	22,2	50,0	27,8			100,0
KKOL	72,7	18,2	9,1			100,0
KTHOL	41,7	50,0	8,3			100,0
KOAL	57,1	42,9				100,0
KAMK yhteensä	43,8	41,7	14,6			100,1

Taulukko 14. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "verkostojen avulla ammattikorkeakoulutus pysyy paremmin ajantasalla" oppilaitoksittain prosentteina

Parhaiten ammattikorkeakoulutuksen ajantasalla pysymiseen verkostojen avulla uskoivat kauppa- ja ammattioppilaitoksen opettajat, joista selvä enemmistö (72.7-

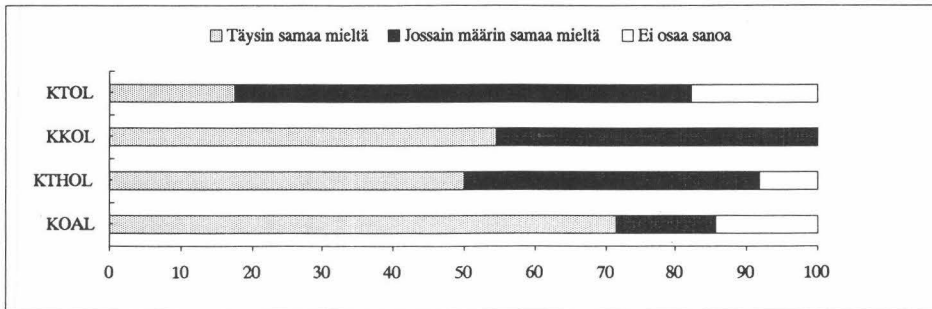

57.1 %) oli täysin väitteen kannalla. Teknillisen ja terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajista taas puolet oli jossain määrin väitteen puolella. Eniten epävarmoja oli teknillisen oppilaitoksen opettajakunnassa, joista runsas neljäsosa jätti kantansa avoimeksi.

5.2. Verkostoitumisen vaikutukset koulutustarjontaan

Oppilaitosten välinen yhteistyö koulutustarjonnan alueella mahdollistaa jäsenelleen pääsyn kansallisen ja kansainvälisen koulutustarjonnan lähteille. Kunkin jäsenen ulottuville tulee koko verkoston koulutustarjonta peruskoulutuksesta aina aikuiskoulutukseen saakka. Se toimii samalla jäsentensä koulutusosaamisen markkinointikanavana. Näin oppilaitos kykenee täydentämään koulutustarjontaansa, laajentamaan markkina-alueitaan ja tyydyttämään paremmin asiakkaidensa tarpeita (OY & OTOL 1994,1; Kuisma 1992, 12; 30; Lahti 1994, 78).

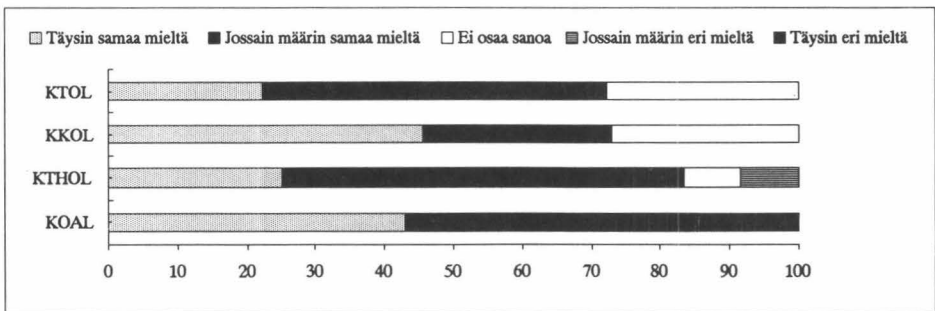
Opettajia pyydettiin arvioimaan kolmessa väitteessä verkoston mahdollisia vaikutuksia koulutustarjontaan. Ensimmäisen väitteen mukaan "verkostojen kautta voidaan saada käyttöön entistä laajempi koulutustarjonta". Lähes kaikki (89.4 %) opettajat katsoivat verkostojen laajentavan koulutustarjontaa, yksikään opettaja ei ollut päinvastaista mieltä ja noin kymmenesosa (10.6 %) ei osannut sanoa.

Kuvio 13. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "verkostojen kautta voidaan saada käyttöön entistä laajempi koulutustarjonta" oppilaitoksittain prosentteina

Koulutustarjonnan laajenemisen kannalla varmimmin olivat ammatti-, kauppa- ja terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajat. Sen sijaan suurin osa teknillisessä oppilaitoksessa (64.7 %) työskentelevistä opettajista ilmoitti olevansa vain jossain määrin tarjonnan laajenemisen puolella. Kyseisen oppilaitoksen opettajissa (17.6 %) oli myös eniten kannassaan epävarmoja opettajia.

Toisen väitteen mukaan "verkostoituminen mahdollistaa kansainvälisen koulutustarjonnan tehokkaamman hyväksikäytön". Samaa mieltä väitteen kanssa oli 77.1 prosenttia opettajista, eri mieltä 4.2 prosenttia ja 18.8 prosenttia ei osannut sanoa.

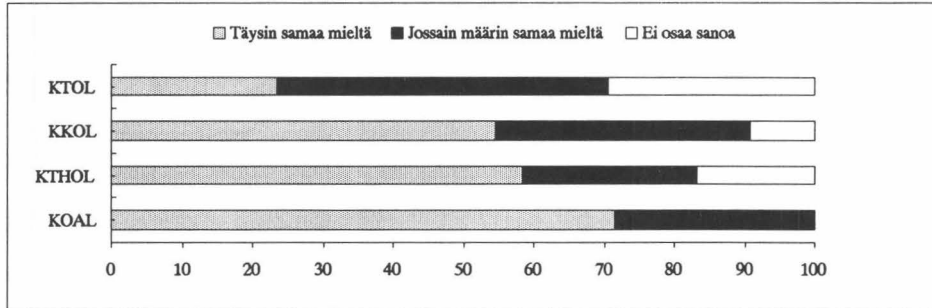

Kuvio 14. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "verkostoituminen mahdollistaa kansainvälisen koulutustarjonnan tehokkaamman hyväksikäytön" oppilaitoksittain prosentteina

Oppilaitoksittain tarkasteltuna näyttää siltä, että vain kauppaoppilaitoksen opettajien enemmistö (45.5 %) oli täysin samaa mieltä väitteen kanssa. Ammattioppilaitoksen opettajista 42.9 prosenttia oli joko täysin tai jossain määrin samaa mieltä. Epävarmuutta heijastuu jonkin verran teknillisen ja terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajien kannassa, sillä heistä suurin osa (58.3–50.0 %) oli jossain määrin väitteen puolella. Noin kymmenesosa (14.3–8.3 %) terveydenhuolto- ja ammattioppilaitoksen opettajista ei uskonut verkostoitumisen johtavan kansainvälisen koulutustarjonnan tehokkaampaan hyväksikäyttöön. Keskimääräistä enemmän kantaottamattomia oli teknillisen (27.8 %) ja kauppaoppilaitoksen (27.3 %) opettajissa.

Kolmannen väitteen mukaan "verkostoituminen parantaa KAMK:n mahdollisuuksia menestyä koulutusmarkkinoilla". Paraneviin mahdollisuuksiin koulutusmarkkinoilla

uskoi 83.0 prosenttia opettajista, 17.0 prosenttia ei osannut sanoa ja kukaan ei ollut eri mieltä väitteen kanssa.

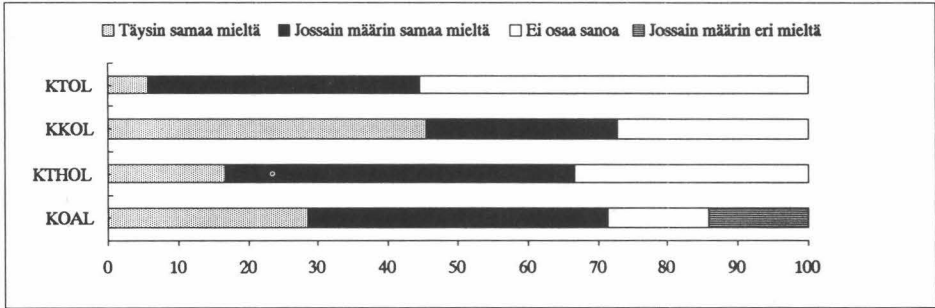
Kuvio 15. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "verkostoituminen parantaa KAMK:n mahdollisuuksia menestyä koulutusmarkkinoilla" oppilaitoksittain prosentteina

Useimmat ammatti-, terveydenhuolto- ja kauppaoppilaitoksen opettajat olivat varmempia paranevista menestysmahdollisuuksista koulutusmarkkinoilla kuin teknillisen oppilaitoksen opettajat. Eniten mielipiteensä avoimeksi jättäneitä oli teknillisen oppilaitoksen opettajakunnassa (29.4 %).

5.3. Verkosto taloudellisten resurssien lähteenä

Toimintojen kehittämiseen oppilaitoksen omassa piirissä liittyy riskejä ja rajoituksia. Näin on erityisesti silloin, kun tieto vanhenee nopeasti, resurssitarve on suuri tai markkina-alueille hakeuduttaessa törmätään uusiin kilpailijoihin ja kulttuureihin. Verkostoituminen antaa mahdollisuuden hoitaa yhteisesti tehtäviä, jotka yksintehtynä olisivat joko ylivoimaisen kalliita tai johtaisivat päällekkäisiin toimintoihin. (Aarnio 1992, 25.)

Väitteen mukaan "verkostoitumalla yksittäinen oppilaitos kykenee pienentämään toimintaansa liittyviä riskejä tai kustannuksia". Noin kolme viidesosaa (60.4 %) opettajista oli samaa mieltä väitteen kanssa. Eri mieltä oli 2.1 prosenttia ja 37.5 prosenttia ei osannut sanoa.

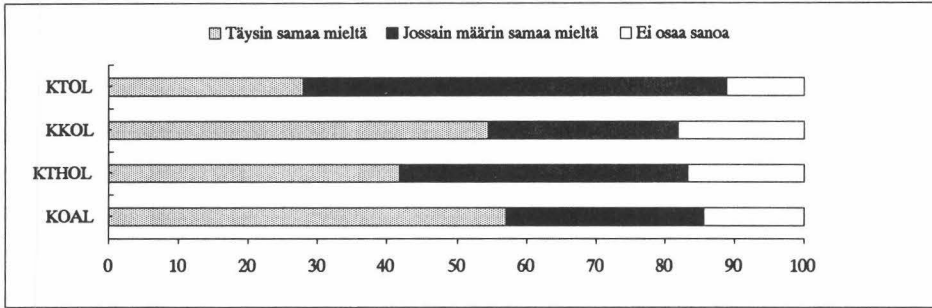

Kuvio 16. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "verkostoitumalla yksittäinen oppilaitos kykenee pienentämään toimintaansa liittyviä riskejä tai kustannuksia" oppilaitoksittain prosentteina

Oppilaitoksittain väitteeseen suhtautumisessa ilmeni jonkin verran eroja. Selvimmin pienenevien riskien ja kustannusten kannalla olivat kauppaoppilaitoksen opettajat, joista vajaa puolet (45.5 %) oli täysin samaa mieltä väitteen kanssa. Terveystieteiden ja ammattioppilaitoksen opettajat olivat hieman varauksellisempia kannassaan, kun enemmistö (50.0–42.9 %) heistä ilmoitti olevansa jossain määrin samaa mieltä väitteen kanssa. Yli puolet (55.6 %) teknillisen oppilaitoksen opettajista jätti kantansa avoimeksi ja mielipiteensä ilmaiseista suurin osa (38.9 %) oli vain jossain määrin väitteen kannalla. Ainoa opettaja, jonka mielestä oppilaitos ei voi verkostoitumalla pienentää toimintaansa liittyviä riskejä ja kustannuksia, oli ammattioppilaitoksen opettajakunnassa (14.3 %).

5.4. Verkostot erikoistumisen ja työnjaon mahdollistajana

Verkostojen avulla KAMK:n on mahdollista nopeasti ja joustavasti tarjota asiakkailleen myös sellaisia palveluksia ja osaamista, joita KAMK:ssa itsessään ei ole saatavilla. Opettajille esitettiin tähän liittyen väite, jonka mukaan "verkostoitumalla voidaan saada käyttöön sellaista osaamista mitä ei KAMK:sta löydy". Suurin osa (85.5 %) opettajista oli samaa mieltä väitteen kanssa. Rungas kymmenesosa (14.6 %) ei osannut sanoa, mutta yksikään ei ollut eri mieltä.

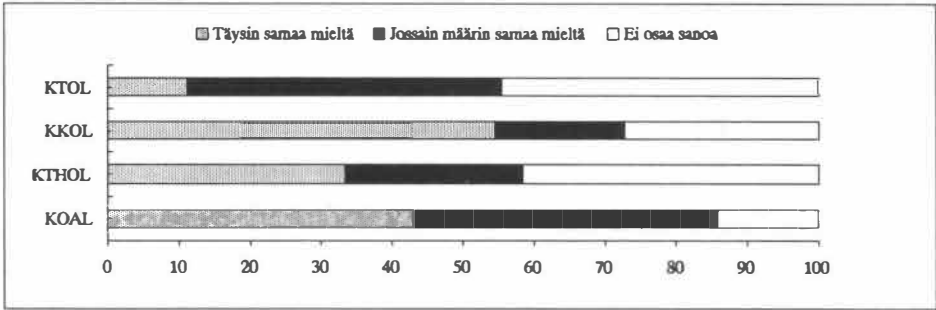

Kuvio 17. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "verkostoitumalla voidaan saada käyttöön sellaista osaamista mitä ei KAMK:sta löydy" oppilaitoksittain prosentteina

Eniten täysin samaa mieltä väitteen kanssa olivat ammatti- (57.1 %) ja kauppaoppilaitoksen (54.5 %) opettajat. Terveystieteiden oppilaitoksen opettajista noin kaksi viidesosaa (41.7 %) oli joko täysin tai jossain määrin samaa mieltä. Teknillisen oppilaitoksen opettajat olivat puolestaan epäilevämmällä kannalla, kun heistä noin kolme viidesosaa (61.1 %) oli jossain määrin samaa mieltä. Runsas kymmenesosa kunkin oppilaitoksen opettajista ei osannut sanoa mielipidettään.

Oppilaitosverkoston puitteissa voidaan kehittää muun muassa oppimateriaalituotannon työnjakoa, jossa kukin oppilaitos voi keskittyä omiin vahvoihin alueisiinsa. Verkosto tukee jäseniään oppimateriaalin suunnittelussa, kehittämisessä, varastoinnissa ja jake- lussa. (vrt. Vesalainen & Asikainen 1993, 10; OY & OTOL 1994, 3.)

Opettajille esitettiin väite, että "verkoston puitteissa oppilaitokset voivat keskittyä oppimateriaalituotannossaan omiin vahvoihin alueisiinsa". Opettajista samaa mieltä väitteen kanssa oli yli kaksi kolmasosaa (64.6 %) ja yli kolmannes (35.4 %) ei osannut sanoa mielipidettään. Eri mieltä ei ollut kukaan.

Kuvio 18. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "verkoston puitteissa oppilaitokset voivat keskittyä oppimateriaalituotannossaan omiin vahvoihin alueisiinsa" oppilaitoksittain prosentteina

Eniten verkoston suomaan mahdollisuuteen keskittyä oppimateriaalituotannossa uskoivat kauppaoppilaitoksen opettajat, joista yli puolet (54.4 %) ilmoitti olevansa täysin väitteen kannalla. Sen sijaan teknillisen ja ammattioppilaitoksen opettajien vastauksista heijastuu lievää epävarmuutta, kun yli kaksi viidesosa (44.4–42.9 %) oli vain jossain määrin samaa mieltä. Vaikka suurin osa terveydenhuolto- ja teknillisen oppilaitoksen opettajista kannatti väitettä, heistä yli kaksi viidesosaa (44.4–41.7) jätti kantansa avoimeksi.

5.5. Asennoituminen verkostoitumiseen ja siihen resursoimiseen

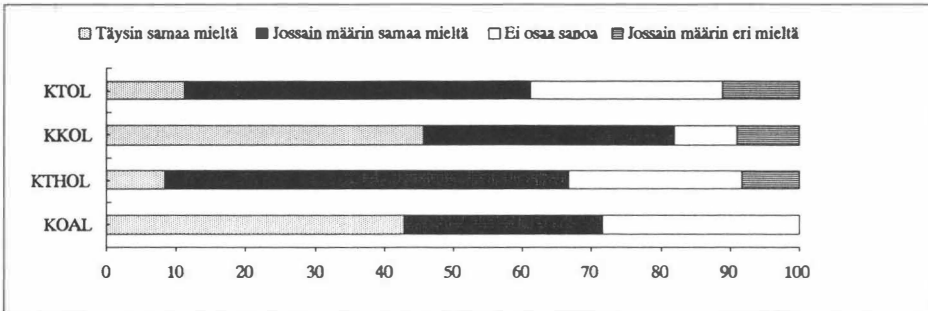
Opettajia pyydettiin vastamaan väitteeseen "koen verkostoitumisen tärkeänä koulutusohjelmani kehittämisen kannalta". Tällä haluttiin selvittää, millaisena opettajat näkevät verkostoitumisen merkityksen koulutusohjelmansa kehittämistyössä. Suurin osa (73.0 %) opettajista koki sen tärkeänä, yksikään ei ollut eri mieltä ja runsas neljäsosa (27.1 %) ei osannut sanoa mitään.

OPPILAITOS	Täysin samaa mieltä	Jossain määrin samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Jossain määrin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
KTOL	33,3	27,8	38,9			100,0
KKOL	54,5	27,3	18,2			100,0
KTHOL	41,7	33,3	25,0			100,0
KOAL	42,9	42,9	14,3			100,0
KAMK yhteensä	41,7	31,3	27,1			100,1

Taulukko 15. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "Koen verkostoitumisen tärkeänä koulutusohjelmani kehittämisen kannalta" oppilaitoksittain prosentteina

Verkostoitumisen tärkeyttä kehittämistyön kannalta korostivat kaikkien oppilaitosten opettajat. Ammattioppilaitoksen opettajien mielipiteet heijastelevat lievää epävarmuutta, kun yli kaksi viidesosaa kyseisen oppilaitoksen opettajista oli joko täysin tai vain jossain määrin samaa mieltä väitteen kanssa. Eniten kantaaottamattomia oli teknillisen oppilaitoksen opettajissa. Heistä jopa vajaa kaksi viidesosaa jätti kantansa avoimeksi.

Opettajien halukkuutta käyttää oppilaitosten omia resursseja verkostoyhteistyöhön kysyttiin väitteen "resurssien ohjaaminen verkostoitumisen hyväksi on oikea strategia" avulla. Opettajista 68.7 prosenttia katsoi resurssien ohjaamisen verkostoitumisen hyväksi olevan oikein, 8.3 prosenttia ei ja 22.9 prosenttia ei osannut sanoa.

Kuvio 19. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "resurssien ohjaaminen verkostoitumisen hyväksi on oikea strategia" oppilaitoksittain prosentteina

Valmiimpia resurssien suuntaamiseksi verkostoitumiseen olivat kauppa- ja ammattioppilaitoksen opettajat, joista enemmistö (45.5–42.9 %) oli täysin väitteen kannalla.

Suurin osa terveydenhuolto- (58.3 %) ja teknillisen (50.0 %) oppilaitoksen opettajista oli jossain määrin samaa mieltä. Ammattioppilaitosta lukuunottamatta vain muutamat ilmoittivat vastustavansa resurssivirran ohjaamista verkostoyhteistyöhön. Keskimääräistä enemmän epävarmoja oli ammatti- (28.6 %), teknillisen (27.8 %) ja terveydenhuolto-oppilaitoksen (25.0 %) opettajien keskuudessa.

5.6. Kenen kanssa yhteistyöhön ja mitkä olisivat sen muodot

Oppilaitokset ovat perinteisesti toimineet itsenäisesti ja niihin on pyritty hankkimaan kaikkea koulutuksen tuottamisessa tarvittavia resursseja ja osaamista. Perusvoimavarojen ollessa kuitenkin rajalliset johtaa tämä vastaavasti siihen, että todellisia vahvuusalueita ei voida kehittää riittävästi. Oppilaitoksesta tulee keskinkertainen. (Vesalainen & Asikainen 1993, 10.)

Tottumattomuus voi estää oppilaitoksia hyödyntämästä tietoa, joka liittyy uusiin yhteistoimintamahdollisuuksiin. Niiden saattaa myös olla vaikea asennoitua toisiin oppilaitoksiin ja/tai yrityksiin uudella tavalla, mahdollisina yhteistyökumppaneina. Niihin olisikin luotava yhteistoiminnalle myönteinen ja ympäristön vaikutteille avoin yhteistyökulttuuri. (Kuisma 1992, 26–27; 38.)

KAMK:n opettajat saivat vastattavakseen avoimen kysymyksen siitä, kenen kanssa he haluaisivat aloittaa yhteistyön ja mitkä olisivat sen muodot. Kysymykseen vastasi vajaa puolet (44.9 %) opettajista. Innokkaimmin kysymykseen vastasivat ammatti- (85.7 %) ja kauppaoppilaitoksen (54.5 %) opettajat. Terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajakunnasta vastasi 41.7 prosenttia. Vähiten ehdotuksia tuli teknillisen oppilaitoksen opettajilta. Heistä vain runsas neljäsosa (26.3 %) vastasi kysymykseen.

Useissa vastauksissa nimettiin ainoastaan mahdollinen yhteistyökumppani, mutta jätettiin varsinaisten yhteisten toimintamuotojen määrittely tekemättä. Vastanneiden maininnoista (13) 38.2 prosenttia koski KAMK:ta, (12) 35.3 prosenttia kotimaisia ja (9) 26.5 prosenttia ulkomaisia oppilaitoksia ja yrityksiä.

KAMK:ta koskevilla maininnoilla haluttiin yleensä tiivistää eri aineiden opettajien välistä yhteistyötä muun muassa oppimateriaalin laadinnassa. Kotimaiset yhteistyö-

kumppanit olivat usein saman tai lähialan oppilaitoksia, ammattikorkeakouluja, yliopistoja tai yrityksiä. Oppilaitosten välistä yhteistyötä toivottiin aloitettavan opintojaksojen ja oppimateriaalin vaihdon sekä opettajatapaamisten muodossa. Yhteistyötä yritysten kanssa haluttiin käynnistettävän konsulttitehtävien ja opetuksen kehittämisen puitteissa.

Ulkomaisiksi yhteistyökohteiksi nimettiin oppilaitoksia, yrityksiä ja sairaaloita. Ehdotukset sisälsivät yhteisen kieltenopetuksen järjestämistä, opiskelija- ja opettajavaihtoa sekä erilaisia kehittämishankkeita.

6. Työ- ja elinkeinoelämäyhteydet

Kuudennessa luvussa selvitetään KAMK:n opettajien nykyisiä yhteyksiä työ- ja elinkeinoelämään, niiden toimivuutta ja järjestämistä. Huomion kohteena ovat opettajien henkilökohtaiset yhteydet työ- ja elinkeinoelämän kanssa, opiskelijoiden ja opettajien työharjoittelu, työ- ja elinkeinoelämän sekä oppilaitosten välisen vuorovaikutuksen riittävyys sekä suhteiden kehittäminen.

6.1. Opettajien henkilökohtaiset yhteydet työ- ja elinkeinoelämään

Ammattikorkeakoulujen luonne ammatillista korkeakouluopetusta antavina laitoksina edellyttää tiivistä yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän kanssa (Opm 1994b, 72). Seuraavaksi tarkastellaan KAMK:n opettajien henkilökohtaisia yhteyksiä työ- ja elinkeinoelämän kanssa, jotta voitaisiin luoda kokonaiskuva nykyisten yhteyksien tilasta. Tarkastelussa on erotettu erikseen yhteydet yksityisen ja julkisen sektorin kanssa.

6.1.1. Yhteydet yksityisiin yrityksiin

Suurimmalla osalla (70.8 %) KAMK:n opettajista oli henkilökohtaisia yhteyksiä yksityisiin yrityksiin. Vajaalla kolmanneksella (29.2 %) ei niitä ollut.

OPPILAITOS	Yhteyksiä yksityisiin yrityksiin		Yhteensä
	Kyllä	Ei	
KTOL	78,9	21,1	100,0
KKOL	90,9	9,1	100,0
KTHOL	58,3	41,7	100,0
KOAL	66,7	33,3	100,0
KAMK yhteensä	70,8	29,2	100,0

Taulukko 16. KAMK:n opettajien henkilökohtaiset yhteydet yksityisiin yrityksiin oppilaitoksittain prosentteina

Jokaisen oppilaitoksen opettajien enemmistöllä oli henkilökohtaisia yhteyksiä yksityisiin yrityksiin. Kauppaoppilaitoksen opettajilla niitä oli lähes jokaisella. Keskimääräistä vähemmän suhteita oli ammatti- (66.7 %) ja terveydenhuolto-oppilaitoksen (58.3 %) opettajilla.

Useammalla ammatti- kuin yleisaineiden opettajalla oli yhteydenpitoa yksityisen sektorin kanssa. Ammattiaineiden opettajista nimittäin lähes neljällä viidestä ja yleisaineiden opettajista vain kolmella viidestä oli yhteyksiä yrityssektorin suuntaan.

Tutkimuksessa esitettyjen keskiarvojen ja mediaanien³ erot ovat yleensä olleet vähäisiä. Tässä tapauksessa mediaani antanee kuitenkin paremman kuvan yksityisiin yrityksiin olevien yhteyksien määrästä kuin keskiarvo, koska aineistossa on muutama hyvin vahvasti poikkeava arvo. KAMK:n opettajien yritysytymysten mediaani on 5. Teknillisen ja ammattioppilaitoksen mediaaniksi saatiin myös 5. Kauppaoppilaitoksen osalta kyseinen luku oli 10 ja terveydenhuolto-oppilaitoksen 3.

Opettajilta tiedusteltiin myös heidän yksityisiin yrityksiin olevien henkilökohtaisten yhteyksiensä pitkäaikaisuutta ja toimivuutta. Alhaisempi vastausprosentti näiden kysymysten kohdalla aiheuttaa sen, että tuloksia voi pitää vain suuntaa antavana.

Yksityisiin yrityksiin yhteydenpito oli kestänyt keskimäärin 8 vuotta (vaihteluväli: 1–17 -vuotta). Teknillisen ja kauppaoppilaitosten opettajien yhteydet olivat jatkuneet keskimäärin 9 vuoden ajan. Terveydenhuolto- ja ammattioppilaitoksen opettajien olivat olleet yhteydessä yrityspuoleen keskimäärin 5 vuoden ajan.

Lähes kaksi viidesosaa (78.9 %) opettajista ilmoitti suhteiden yksityisiin yrityksiin olevan toimivia ja noin viidesosa (21.1 %) ei. Suurin osa kunkin oppilaitoksen opettajista piti niitä toimivina. Jokainen teknillisen oppilaitoksen opettaja piti niitä toimivina, kun muiden oppilaitosten opettajista muutamat olivat päinvastaista mieltä.

Opettajia pyydettiin myös ilmoittamaan, mikä asia oli saanut hänet ottamaan yhteyttä yksityisiin yrityksiin. Opettajat kertoivat vajaan neljäsosan (24.6–23.2 %) yhteydenottoista liittyneen joko opiskelijoiden päättötöihin tai harjoitteluun ja noin viidesosan (18.8 %) soveltavaan tutkimukseen ja kehittämistyöhön. Rungas kymmenesosa yhtey-

³ Mediaani Md on sellainen luku, että sitä pienempiä ja suurempia muuttujan havaittuja arvoja on yhtä paljon.

denotoista koski joko muita asioita⁴ (11.6 %), yritysvierailuja (10.1 %) tai täydennyskoulutusta (8.7 %). Ulkopuolisia asiantuntijoita oli pyritty hankkimaan vain harvoissa tapauksissa (2.9 %).

YHTEYDENPIDON MUOTO	OPPILAITOS				KAMK
	KTOL	KKOL	KTHOL	KOAL	yhteensä
Harjoittelu	14,8	31,6	28,6	22,2	23,2
Päättötyöt	29,6	15,8	21,4	33,3	24,6
Soveltava tutkimus ja kehittämistyö	25,9	5,3	21,4	22,2	18,8
Täydennyskoulutus		15,8	21,4		8,7
Yritysvierailut	18,5	10,5			10,1
Ulkopuoliset asiantuntijat		10,5			2,9
Muut	11,1	10,5	7,1	22,2	11,6
Yhteensä	99,9	100,0	99,9	99,9	99,9

Taulukko 17. KAMK:n opettajien yhteydenpidon muodot yksityisiin yrityksiin oppilaitoksittain prosentteina

Oppilaitoksittaisesta tarkastelusta voidaan havaita, että teknillisen ja ammattioppilaitoksen opettajat pitivät yhteyttä yksityisiin yrityksiin useimmin opiskelijoiden päättötyöiden puitteissa. Kaupan ja terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajien yhteydenpito liittyy tavallisimmin opiskelijoiden harjoitteluun. Noin kolmannes kunkin oppilaitoksen yhteydenotoista koski näitä asioita.

6.1.2. Yhteydet julkisiin yrityksiin ja/tai laitoksiin

Noin kahdella kolmanneksella (63.3 %) KAMK:n opettajista oli henkilökohtaisia yhteyksiä julkisiin yrityksiin ja /tai laitoksiin ja runsaalla kolmanneksella (36.7 %) ei.

⁴ Muut asiat: oma sivutyö, lisäansion hankinta, perheellä yritys, työelämän muutoksiin ja kehitykseen perehtyminen ja oma työharjoittelu

OPPILAITOS	Yhteyksiä julkisiin yrityksiin ja/tai laitoksiin		Yhteensä
	Kyllä	Ei	
KTOL	52,6	47,4	100,0
KKOL	90,9	9,1	100,0
KTHOL	75,0	25,0	100,0
KOAL	42,9	57,1	100,0
KAMK yhteensä	63,3	36,7	100,0

Taulukko 18. KAMK:n opettajien henkilökohtaiset yhteydet julkisiin yrityksiin ja/tai laitoksiin oppilaitoksittain prosentteina

Ammattioppilaitosta lukuunottamatta eri oppilaitosten opettajista enemmistöllä oli yhteyksiä julkisen sektorin kanssa. Keskimääräistä enemmän suhteita oli kauppa- (90,9 %) ja terveydenhuolto-oppilaitoksen (75,0 %) opettajilla. Vähiten yhteyksiä oli ammattioppilaitoksen opettajilla, joista vain noin kahdella viidesosalla (42,9 %) oli kanssakäymistä julkisen sektorin kanssa.

Ammattiaineiden opettajilla on enemmän yhteyksiä julkissektorille kuin yleisaineiden opettajilla. Yhteydenpitoa julkissektorin kanssa oli kahdella kolmesta ammattiaineiden opettajasta, kun yleisaineiden opettajista vastaavaa toimintaa oli vain joka toisella.

Yhteyksiä omaavilla opettajilla oli yhteydenpitoa keskimäärin 5 julkisen yrityksen ja/tai laitoksen kanssa (vaihteluväli: 1–15 yritystä/laitosta). Eniten niitä oli terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajilla (ka = 7) ja vähiten ammattioppilaitoksen opettajilla (ka = 2). Teknillisen ja kauppaoppilaitoksen opettajilla oli yhteyksiä keskimäärin 4:ään julkiseen yritykseen ja/tai laitokseen.

Opettajilta tiedusteltiin myös julkisiin yrityksiin ja/tai laitoksiin suuntautuneiden henkilökohtaisten yhteyksien kestoa ja toimivuutta. Tuloksia voidaan pitää vain suuntaa antavina kysymysten alhaisten vastausprosenttien vuoksi.

Vastanneet arvioivat suhteiden jatkuneen keskimäärin 8 vuotta (vaihteluväli: 0,50–25 vuotta). Teknillisen oppilaitosten opettajien mukaan ne olivat kestäneet keskimäärin 11 vuotta. Kauppa- ja terveydenhuolto-oppilaitosten opettajien suhteet olivat jatku-

neet keskimäärin 7 vuoden ajan. Ammattioppilaitosten opettajista yksikään ei ilmoittanut suhteen kestoa.

Kaksi kolmasosaa (66.7 %) vastaajista piti suhteita toimivina ja loppu kolmannes ei (33.3 %). Teknillisen oppilaitoksen ainoa vastaaja piti suhteita toimivina ja ammattioppilaitoksen ainoa vastaaja taas ei. Suurin osa kauppa- (75.0 %) ja terveydenhuoltooppilaitoksen (66.7 %) vastaajista piti suhteita toimivina.

Opettajat ilmoittivat runsaan viidesosan (23.4–21.9 %) yhteydenpidosta julkisiin yrityksiin ja/tai laitoksiin liittyneen opiskelijoiden harjoitteluun tai täydennyskoulutukseen, 17.2 prosenttia soveltavaan tutkimukseen ja kehittämistyöhön, 14.1 prosenttia muihin asioihin⁵, 12.5 prosenttia opiskelijoiden päättötöihin, 6.3 prosenttia yritysvierailuihin ja 4.7 prosenttia ulkopuolisen asiantuntijan hankkimiseen.

YHTEYDENPIDON MUOTO	OPPILAITOS				KAMK
	KTOL	KKOL	KTHOL	KOAL	yhteensä
Harjoittelu	5,3	38,9	30,4		23,4
Päättötöyt	15,8	5,6	17,4		12,5
Soveltava tutkimus ja kehittämistyö	21,1	11,1	17,4	25,0	17,2
Täydennyskoulutus	21,1	16,7	21,7	50,0	21,9
Yritysvierailut	10,5	11,1			6,3
Ulkopuoliset asiantuntijat	5,3	11,1			4,7
Muut	21,1	5,6	13,0	25,0	14,1
Yhteensä	100,2	100,1	99,9	100,0	100,1

Taulukko 19. KAMK:n opettajien yhteydenpidon muodot julkisiin yrityksiin ja/tai laitoksiin oppilaitoksittain prosentteina

Oppilaitoksittain teknillisen oppilaitoksen opettajien yhteydenotot julkisen sektorin kanssa keskittyivät soveltavaan tutkimukseen ja kehittämistyöhön sekä täydennyskoulutukseen, joita molempia koskivat runsas viidesosa kaikista yhteydenotoista. Ammattioppilaitoksen opettajien harvoista yhteydenotoista puolet liittyivät täydennyskoulutukseen. Kauppa- ja terveydenhuoltooppilaitoksen opettajien yhteydenpito liittyi ensisijassa opiskelijoiden harjoitteluun. Noin kolmannes yhteydenotoista koski tätä.

⁵ Muut asiat: opetuksen suunnittelu, työelämän muutoksiin ja kehitykseen perehtyminen, sivutyö, jatkokoulutus, tuttavat

6.1.3. Yhteenvedo yhteyksistä

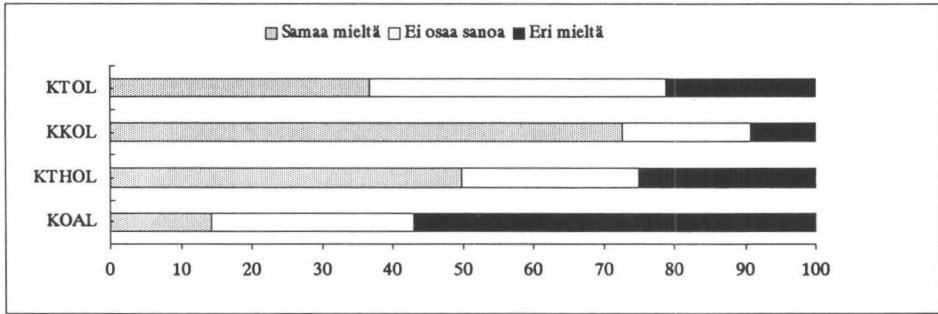
KAMK:n opettajista yli puolella (52.1 %) oli henkilökohtaisia yhteyksiä sekä yksityisiin että julkisiin yrityksiin ja/tai laitoksiin. Pelkästään yksityiseen sektoriin oli yhteyksiä vajaalla viidenneksellä (19.8 %) ja julkiseen sektoriin runsaalla kymmenesosalla (12.5 %). Ilman minkäänlaista henkilökohtaista kosketusta työ- ja elinkeinoelämän kanssa oli 8 opettajaa (16.7 % opettajista), jotka olivat pääasiassa yleisaineiden opettajia.

Teknillisen ja ammattioppilaitoksen opettajien yhteydet painoutuivat yrityssectorille ja terveydenhuolto-oppilaitoksen julkissektorille. Kauppaoppilaitoksen opettajilla oli yhtä paljon suhteita molempiin sektoreihin. Opettajat tekevät eniten yhteistyötä sen sektorin kanssa, jonne suurin osa oppilaitoksesta valmistuvista yleensä työllistyy.

Yhteyksiä omaavien opettajien enemmistöllä (57.8 %) oli yhteydenpitoa 1–3 yrityksen kanssa. Yhteydenotoista kolme neljästä koski joko opiskelijoiden harjoittelua tai päätötoita, soveltavaa tutkimusta ja kehittämistyötä tai täydennyskoulutusta. Harvemmin tarkoituksena oli sopia yritysvierailusta tai pyytää ulkopuolista asiantuntijaa luennoimaan. Yhteydenpitoa oli jatkunut keskimäärin 8 vuoden ajan ja opettajat arvioivat niiden toimineen melko hyvin.

6.2. Opiskelijoiden työharjoittelu

Työ- ja elinkeinoelämän edustajien mielestä ammattikorkeakoulun olisi edellytettävä tiettyä minimitasoa harjoittelupaikalta muun muassa tutkinnon arvostuksen takia (Karppinen & Alarinta 1993, 33). Opettajia pyydettiin tähän liittyen ottamaan kantaa väitteeseen, jonka mukaan "työ- ja elinkeinoelämän tarjoamat harjoittelupaikat vastaavat hyvin ammattikorkeakoulun tarpeita". Reilu kaksi viidesosaa (44.9 %) oli samaa mieltä, noin neljäsosa (24.5 %) eri mieltä ja 30.6 prosenttia ei osannut sanoa.

Kuvio 20. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "työ- ja elinkeinoelämän tarjoamat harjoittelupaikat vastaavat hyvin ammattikorkeakoulun tarpeita" oppilaitoksittain prosentteina

KAMK:n opettajakunnasta erottuu vastausten perusteella kolme ryhmää. Kauppa- (72.7 %) ja terveydenhuolto-oppilaitoksen (50.0 %) opettajat pitivät selvimmin tarjottuja harjoittelupaikkoja tarpeiden mukaisina. Ammattioppilaitoksen opettajista 57.1 prosenttia piti puolestaan harjoittelupaikkoja tarpeita vastaamattomina. Teknillisen oppilaitoksen opettajat olivat epävarmoja kannastaan, sillä yli kaksi viidesosaa (42.1 %) heistä jätti kantansa avoimeksi. Kyseisen oppilaitoksen opettajista mielipiteensä ilmaisseiden enemmistö (36.8 %) piti paikkoja kuitenkin tarpeiden mukaisina.

Ammattioppilaitoksen vaikeudet saada tarpeita vastaavia harjoittelupaikkoja johtuneet siitä, että rakennemuutoksen, idänkaupan romahtamisen ja osaksi teknologian kehityksen vuoksi monet kokkolalaiset vaatetusalan yritykset ovat lopettaneet toimintansa. Jäljelle jääneet yritykset ovat kooltaan melko pieniä ja uusia syntyy hitaasti. (Kukkula 1994, 8.)

OPETUSALA	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
Ammattiaineet	46,9	18,8	34,4	100,1
Yleisaineet	41,2	52,9	5,9	100,0
KAMK yhteensä	44,9	30,6	24,5	100,0

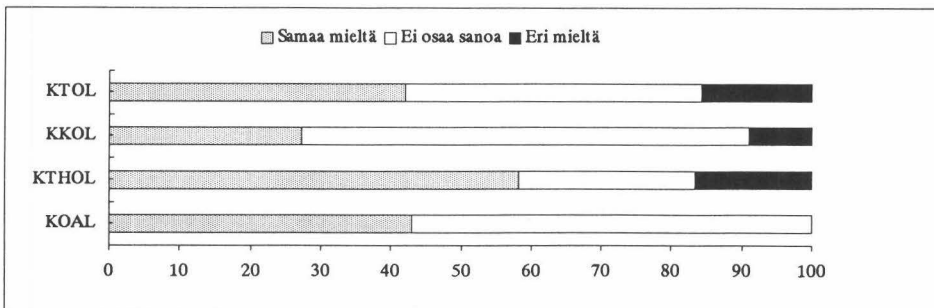
Taulukko 20. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "työ- ja elinkeinoelämän tarjoamat harjoittelupaikat vastaavat hyvin ammattikorkeakoulun tarpeita" opetusalan mukaan prosentteina

Ammatti- ja yleisaineiden opettajat erosivat jonkin verran toisistaan näkemyksissään harjoittelupaikkojen tarpeiden mukaisuudesta. Ammattiaineiden opettajista vajaa puolet piti paikkoja tarpeiden mukaisina ja runsas kolmannes ei. Yleisaineiden opettajista suurin osa (52.9 %) ei osannut ottaa väitteeseen kantaa ja selvä enemmistö (41.2 %) katsoi harjoittelupaikkojen olevan soveliaita ammattikorkeakoulun tarpeisiin. Vain yksi (5.9 %) heistä piti paikkoja tarpeita vastaamattomina.

Työ- ja elinkeinoelämän asiantuntijat ovat eri tutkimuksiin liittyvissä haastatteluissa tuoneet esille opiskelijoiden harjoittelun ohjaukseen liittyviä puutteita. Heidän mielestään harjoittelun ohjaus voitaisiin oppilaitoksen puolelta järjestää tehokkaammin. (Karppinen & Alarinta 1993, 33–34; Tulkki 1993a, 89, 100).

KAMK:n opettajien näkemyksiä harjoittelujärjestelmästä selvitettiin väitteen "opiskelijoiden harjoittelun ohjaus on oppilaitoksessani järjestetty tehokkaasti" avulla. Opettajien keskuudessa ilmenee epätietoisuutta harjoittelun ohjauksen toimivuudesta, sillä enemmistö (44.9 %) opettajista oli valinnut vaihtoehdon "en osaa sanoa". Tehokkaana järjestelmää piti 42.9 prosenttia ja tehottomana 12.2 prosenttia.

Kuvio 21. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "opiskelijoiden harjoittelun ohjaus on oppilaitoksessani järjestetty tehokkaasti" oppilaitoksittain prosentteina.

Oppilaitoksittain esiintyy jonkin verran vaihtelua. Vain suurin osa terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajista (58.3 %) piti harjoittelujärjestelmää tehokkaana. Teknillisen oppilaitoksen opettajakunnan mielipiteet keskittyvät toisaalta tehokkuuden ja toisaalta "en osaa sanoa" vaihtoehdon ympärille, joihin molempiin vastasi 42.1 prosenttia oppilaitoksen opettajista. Kauppa- ja ammattioppilaitoksen opettajista suurin osa (63.6–57.1 %) ei osannut ottaa väitteeseen kantaa ja mielipiteensä ilmaisseista enemmistö

(42.9–27.3 %) piti nykyistä ohjausta tehokkaana, vaikka kyseisissä oppilaitoksissa ei ole vielä kokemuksia pitkien harjoittelujaksojen järjestämisestä. Vain harvat opettajat pitivät nykyistä harjoittelujärjestelmää tehottomana.

6.3. Työ- ja elinkeinoelämän tietämys ammattikorkeakoulusta ja aloitteenteko yhteistyössä

Oppilaitosten sekä työ- ja elinkeinoelämän välillä on perinteisesti ollut hyvin vähän vuorovaikutusta. Sen paremmin oppilaitokset kuin yrityksetkään eivät ole aktiivisesti pitäneet yhteyksiä toisiinsa ja olleet kovin tietoisia toistensa toiminnoista. (Karppinen & Alarinta 1993, 11; 28; Numminen 1993, 4.)

Opettajille esitettiin, että "työ- ja elinkeinoelämällä on nykyisellään tarpeeksi tietoa ammattikorkeakoulun toiminnoista". Opettajien vastaukset tähän väittämään olivat hyvin yksimielisiä: 91.8 prosenttia opettajista oli sitä mieltä, että työ- ja elinkeinoelämällä on nykyisellään liian vähän tietoa ammattikorkeakoulun toiminnoista. 6.1 prosenttia opettajista ei osannut sanoa käsitystään asiasta ja riittävänä työ- ja elinkeinoelämän ammattikorkeakoulutietämystä piti vain 2.0 prosenttia.

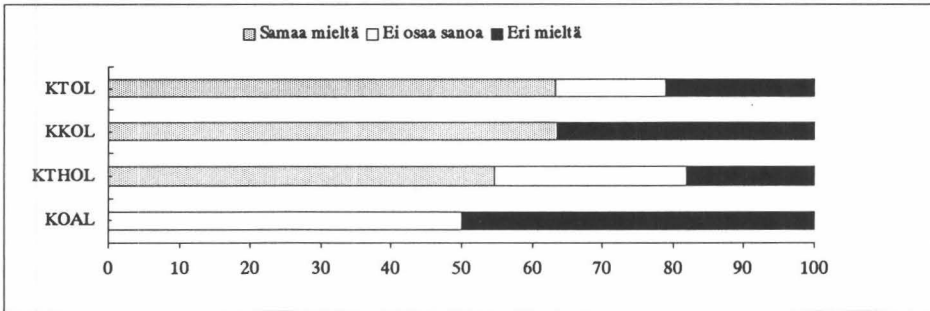
OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	5,3	10,5	84,2	100,0
KKOL			100,0	100,0
KTHOL			100,0	100,0
KOAL		14,3	85,7	100,0
KAMK yhteensä	2,0	6,1	91,8	100,0

Taulukko 21. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "työ- ja elinkeinoelämällä on nykyisellään riittävästi tietoa ammattikorkeakoulun toiminnoista" oppilaitoksittain prosentteina

Kaikki kauppa- ja terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajat pitivät työ- ja elinkeinoelämän tietämystä ammattikorkeakoulusta puutteellisena. Yli neljä viidesosaa ammat- ti- ja teknillisen opettajista oli myös samalla kannalla. Ainoastaan yksi teknillisen

oppilaitoksen opettaja (5.3 %) katsoi tiedon ammattikorkeakoulusta levinneen hyvin työ- ja elinkeinoelämään.

Opettajia pyydettiin myös ottamaan kantaa väitteeseen, jonka mukaan "aloitteen yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän kanssa tulee olla oppilaitoksilla" avulla. Noin puolet (53.2 %) katsoi aloitteenteon kuuluvan oppilaitoksille, runsas neljäsosa (27.7 %) työ- ja elinkeinoelämälle ja vajaa viidesosa (19.1 %) ei osannut sanoa.

Kuvio 22. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "aloitteen yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän kanssa tulee olla oppilaitoksilla" oppilaitoksittain prosentteina

Kauppa- ja teknillisen oppilaitoksen opettajista kaksi kolmasosaa (63.6–63.2%) katsoi aloitteenteon kuuluvan oppilaitoksille. Terveystieteiden oppilaitoksen opettajista yli puolet (54.5 %) oli samaa mieltä. Ammattioppilaitoksen opettajista puolestaan puolet (50.0 %) ilmoitti aloitteenteon kuuluvan työ- ja elinkeinoelämälle eikä yksikään oppilaitoksille. Kyseisen oppilaitoksen opettajien vastauksista näkyy myös selvää epävarmuutta asian suhteen, sillä puolet (50.0 %) heistä jätti kantansa avoimeksi.

KAMK:n opettajat arvioivat työ- ja elinkeinoelämällä olevan liian vähän tietoa ammattikorkeakoulun toiminnoista. Tällöin vaikuttaa luontevimmalta, että aloite yhteistyössä olisi oppilaitoksilla. Parantaakseen suhteitaan työ- ja elinkeinoelämän suuntaan KAMK:n tulisi markkinoida aktiivisesti palvelujaan, jotta niiden hyödyntämismahdollisuudet selviäisivät työnantajille. Toiminnan vakiintuessa aloite voisi olla kummalla tahansa. (esim. Oksanen ym. 1993, 17; MMU 1993b, 22.)

6.4. Työelämän edustajat kehittämistyössä ja apuna opetuksen toteutuksessa

Oppilaitosten sisältä organisoituvaa ammattikorkeakoulun kehittämistä ei voi pitää riittävänä, vaan mukana tulisi olla myös työelämän edustus. Työ- ja elinkeinoelämän edustajia onkin esitetty nimettäväksi oppilaitosten päätöksentekoeleimiin. (Korhonen 1992, 13; Maljojoki & Neuvonen 1992, 9; Turkulainen 1993a, 7; Opm 1994b, 47.)

Tähän liittyen opettajia pyydettiin arvioimaan väitettä, jonka mukaan "työ- ja elinkeinoelämän edustajien panos KAMK:n kehittämistyössä on nykyisellään riittävä". Riittämättömänä edustajien panosta piti 73.5 prosenttia opettajista, riittävänä 4.1 prosenttia ja 22.4 prosenttia ei osannut sanoa.

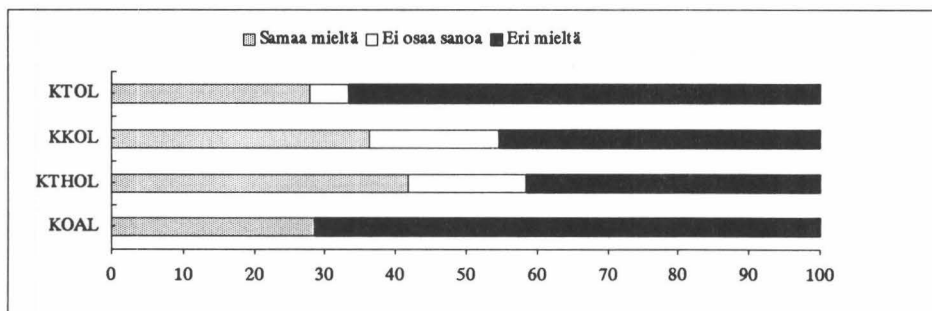
OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	5,3	26,3	68,4	100,0
KKOL			100,0	100,0
KTHOL		25,0	75,0	100,0
KOAL	14,3	42,9	42,9	100,1
KAMK yhteensä	4,1	22,4	73,5	100,0

Taulukko 22. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "työ- ja elinkeinoelämän edustajien panos KAMK:n kehittämistyössä on nykyisellään riittävä" oppilaitoksittain prosenttina

Opettajien kanta oli suhteellisen yhdenmukainen oppilaitoksesta riippumatta. Kaikki kauppaoppilaitoksen opettajat toivoivat työ- ja elinkeinoelämäältä voimakkaampaa panostusta KAMK:n kehittämistyöhön. Suurin osa terveydenhuolto- ja teknillisen oppilaitoksen opettajista oli samaa mieltä. Muista poiketen ammattioppilaitoksen opettajista yhtä moni (42.9 %) toivoi työ- ja elinkeinoelämäältä aktiivisempaa osallistumista kehittämiseen tai ei osannut sanoa. Vain yksi teknillisen (5.3 %) ja ammattioppilaitoksen (14.3 %) opettaja oli tyytyväinen nykyiseen tilanteeseen.

Opettajilta kysyttiin myös, missä määrin he katsovat hyödyntävänsä työ- ja elinkeinoelämän edustajia opetuksensa toteutuksessa. Heille esitettiin väite, jonka mukaan "käytän työ- ja elinkeinoelämän edustajia jo nykyisellään riittävästi apuna opetukseni toteutuksessa". Lähes kaksi kolmasosaa (56.3 %) opettajista katsoi hyödyntävänsä liian

vähän työ- ja elinkeinoelämän edustajia jokapäiväisessä työssään, kolmannes (33.3 %) käytti heitä mielestään riittävästi ja noin kymmenesosa (10.4 %) ei osannut sanoa.

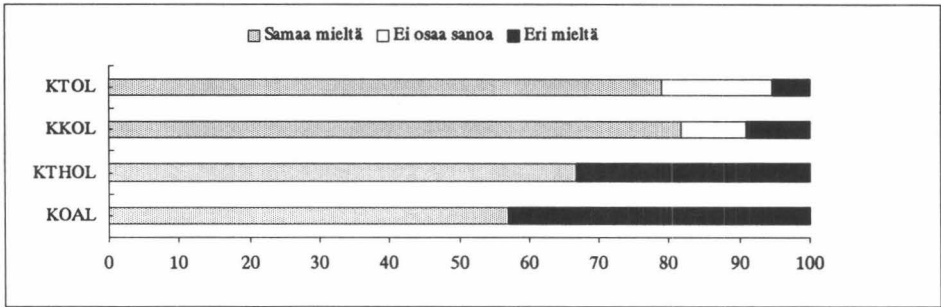
Kuvio 23. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "käytän työ- ja elinkeinoelämän edustajia jo nykyisellään riittävästi apuna opetukseni toteutuksessa" oppilaitoksittain prosentteina

Opettajat vastasivat varsin yhdenmukaisesti terveydenhuolto-oppilaitosta lukuunottamatta. Enemmistö ammatti- (71.4 %), teknillisen (66.7 %) ja kauppaoppilaitoksen (45.5 %) opettajista pitivät työ- ja elinkeinoelämän edustajien käyttöä apuna opetuksensa toteutuksessa riittämättömänä. Terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajien näkemykset jakautuivat kahtia, kun mielipiteensä ilmaiseista runsas kaksi viidesosaa (41.7 %) katsoi joko hyödyntävänsä työ- ja elinkeinoelämän asiantuntemusta jo riittävästi tai liian vähän.

6.5. Opettajien työharjoittelu

KAMK:n opettajien keskimääräinen opettajatyökokemus oli 8.9 vuotta. Tämä merkitsee sitä, että opettajien työelämäkokemukset ovat 1980-luvun puolivälistä. Jos opettajat jaetaan opettajantyönkeston mukaan viiden vuoden mittaisiin kohortteihin oppilaitoksittain, on kohortti alle viisi vuotta opettajantyötä suurin. Tähän kohorttiin kuului 41.7 prosenttia opettajista. He ovat työskennelleet työelämässä vuonna 1989 ja myöhemmin. Heidän näkemyksensä työelämästä ovat suhteellisen tuoreita. Oppilaitoksittain tarkasteltuna eniten heitä on ammatti- (57.1 %) ja kauppaoppilaitoksessa (54.5 %). Teknillisen oppilaitoksen opettajista yli kolmannes (36.8 %) kuuluu tähän ryhmään. Vähiten heitä on terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajissa (27.3 %).

Opettajille esitettiin kaksi opettajien työharjoitteluun liittyvää väitettä. Ensimmäisen mukaan "opettajien mahdollisuudet osallistua työharjoitteluun ovat nykyisellään riittämättömät". Suurin osa (73.5 %) opettajista oli samaa mieltä, 18.4 prosenttia eri mieltä ja 8.2 prosenttia ei osannut sanoa.

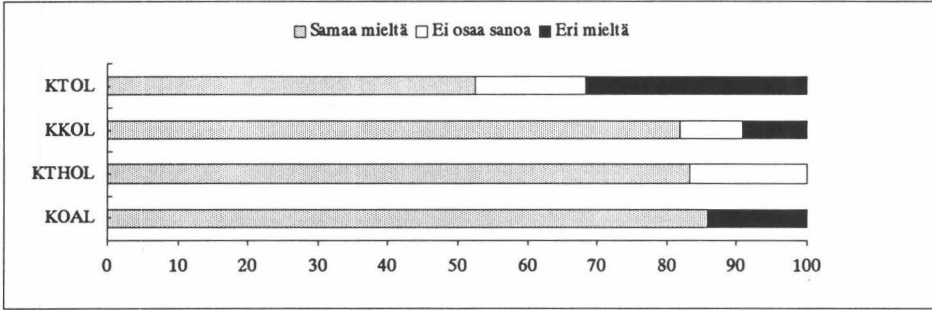

Kuvio 24. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "opettajien mahdollisuudet osallistua työharjoitteluun ovat nykyisellään riittämättömät" oppilaitoksittain prosentteina

Enemmistö kunkin oppilaitoksen opettajista piti työharjoittelumahdollisuuksiaan huonoina. Voimakkaimmin tätä mieltä olivat kauppa- (81.8 %) ja teknillisen (78.9 %) oppilaitoksen opettajat. Ammatti- ja terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajien keskuudessa usko opettajien harjoittelumahdollisuuksiin oli muita suurempi. Ammatti-oppilaitoksen opettajista 42.9 prosenttia ja terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajista 33.3 prosenttia piti opettajien mahdollisuuksia osallistua työelämään hyvinä.

Ammattikorkeakoulujen opettajien työelämän tuntemuksen lisäämiseksi on ehdotettu opettajien määräaikaista työskentelyä työelämässä opetustyön lomassa. Myös työ- ja elinkeinoelämän edustajat ovat ilmaisseet olevansa valmiita tämän kaltaisiin järjestelyihin. (Opm 1992b, 7; 1992c, 19, 28; Tulkki 1993a, 90, 100).

Opettajien haluttiin ottavan kantaa väitteeseen, jonka mukaan "opettajien työharjoittelu tulisi tehdä pakolliseksi ammattikorkeakoulussa". Suurin osa (71.4 %) opettajista haluaisi työharjoittelun pakolliseksi, 16.3 prosenttia vastusti ja 12.2 prosenttia ei osannut sanoa.

Kuvio 25. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "opettajien työharjoittelu tulisi tehdä pakolliseksi ammattikorkeakoulussa" oppilaitoksittain prosentteina

Kaikkien oppilaitosten opettajien enemmistö oli pakollisen työharjoittelun kannalla. Erityisesti tätä mieltä olivat ammatti- (85.7 %), terveydenhuolto- (83.3 %) ja kauppaoppilaitoksen (81.8 %) opettajat. Yli puolet (52.6 %) teknillisen oppilaitoksen opettajakunnasta oli valmis hyväksymään pakollisen työharjoittelun. Eniten ehdotusta vastustivat kuitenkin teknillisen oppilaitoksen opettajat, joista vajaa kolmannes (31.6 %) jättäisi työharjoittelun opettajien vapaaehtoisuuden varaan.

Opetusalan mukainen tarkastelu tuo esiin sen, että neljä viidestä ammattiaineiden opettajasta kannatti pakollista työharjoittelua ja joka kymmenes vastusti. Yleisaineiden opettajista puolestaan vain joka toinen oli pakollisuuden ja yksi kolmesta vapaaehtoisuuden kannalla. Pakollinen työharjoittelu näyttää kiinnostavan vähemmän yleisaineiden opettajia, vaikka työ- ja elinkeinoelämän edustajat ovat pitäneet näiden opettajien "työelämänsukelluksia" ammattiaineiden opettajia tärkeämpinä. Tosin he myöntävät, että on vaikeampi löytää sopivia tehtäviä yleis- kuin ammattiaineiden opettajalle. Näitä tehtäviä oletettiin kuitenkin löytyvän. (Tulki 1993a, 52.)

Jos tarkastellaan opettajien suhtautumista väitteeseen opetustyön keston mukaan, havaitaan, että yli 11 vuotta opettajana olleet ovat voimakkaimmin työharjoittelun pakollisuuden kannalla. Heistä yhdeksän kymmenestä on tätä mieltä ja yksi kymmenestä vastustaa. 1–10 vuotta opettajana olleista enää joka toinen oli valmis tekemään harjoittelun pakolliseksi ja kaksi viidestä jättäisi sen opettajien vapaaehtoisuuden varaan.

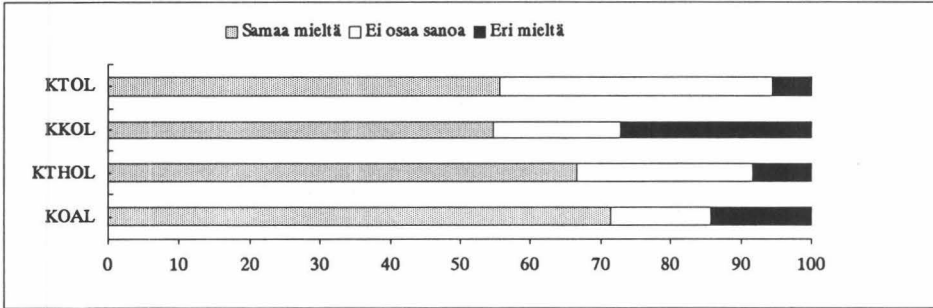
6.6. Yhteydenpidon järjestäminen työ- ja elinkeinoelämän kanssa

Ammattikorkeakoulujen ja työelämän yhteydenpito on vasta hakemassa toimintamuotoja. Osa ammattikorkeakouluista on perustanut neuvottelukuntia huolehtimaan koulutuksen ja työelämän vuorovaikutuksen monipuolistamisesta ja syventämisestä. Neuvottelukuntia on kuitenkin pidetty muodollisina vaikutuskanavina, joiden on katsottu palvelevan lähinnä tiedottamista ja parhaimmillaan toimintojen koordinoimista. Kehittämistehtävien organisoimista joko suurin kontaktein tai pienin toiminnallisin ryhmin on pidetty parempina vaihtoehtoina. (Piilonen 1992, 12; Maljojoki & Neuvonen 1992, 9; Karppinen & Alarinta 1993, 43; Tulkki 1993a, 60.)

Ammattikorkeakoulujen ja työelämän välisen vuorovaikutuksen tiivistämiseksi on esitetty, että ammattikorkeakouluihin tulisi luoda dosenttijärjestelmää vastaava järjestelmä. Tulkin (1993a, 52, 100) mukaan työ- ja elinkeinoelämän edustajia palvelisi parhaiten sellainen järjestelmä, jossa työelämästä tulevat (tai tieteellisessä työssä ansioituneet) ammattikorkeakouludosentit suorittaisivat opetustoimintaa oppilaitoksessa korkeintaan 20–30 tuntia lukuvuodessa. Ammattikorkeakouludosentin päätyö olisi yrityksessä, minkä ohella hän hoitaisi dosentintöitään ohjaamalla harjoittelijoita ja päättötöiden tekijöitä. Lisäksi hän voisi osallistua päättötöiden arviointiin sekä vastata yrityksen ja oppilaitoksen yhteistyöstä palvelutoiminnan alueella.

Opettajille esitettiin väite, jonka mukaan "ammattikorkeakouluihin tulisi luoda dosenttijärjestelmä, joka mahdollistaisi työ- ja elinkeinoelämän korkeiden asiantuntijoiden paremman hyödyntämisen opetus- ja tutkimustoiminnassa". Opettajista 60.4 prosenttia oli dosenttijärjestelmän kannalla, 12.5 prosenttia ei ja 27.1 prosenttia ei osannut sanoa.

Kuvio 26. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "ammattikorkeakouluihin tulisi luoda dosenttjärjestelmä, joka mahdollistaisi työ- ja elinkeinoelämän korkeiden asiantuntijoiden paremman hyödyntämisen opetus- ja tutkimustoiminnassa" oppilaitoksittain prosentteina

Kunkin neljän oppilaitoksen opettajista enemmistö oli dosenttjärjestelmän perustamisen puolella. Varauksettomimmin sitä kannattivat ammatti- ja terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajat, joista yli kaksi kolmasosaa (71.4–66.7 %) oli ehdotuksen kannalla. Teknillisen ja kauppaoppilaitoksen opettajista yli puolet (55.6–54.5 %) piti dosenttjärjestelmää luomisen arvoisena. Eniten ehdotusta vastustavia opettajia oli kauppaoppilaitoksessa, joista yli neljäsosa (27.3 %) ei haluaisi tällaisia opettajajärjestelyjä. Epävarmoja oli eniten teknillisen oppilaitoksen opettajien keskuudessa (38.9 %).

Ammattikorkeakoulujen ja työelämän välisen yhteistyön tiivistämiseksi on esitetty myös eräänlaisen kummiyritysjärjestelmän luomista. Tällöin jokaisella ammattikorkeakoulun opettajalla olisi oma tai omat kummiyrityksensä, joihin hän pitäisi tiiviisti yhteyttä. Tämä yhteydenpito palvelisi oppilaitosta paitsi lisäämällä ja ajankohtaistamalla opettajan työelämäntuntemusta myös harjoittelun ja palvelutoiminnan alueella. Kummiyritys puolestaan pysyisi mukana koulutuksen kehittämistoiminnassa. (Tulkki 1993a, 75.)

Opettajia pyydettiin ottamaan kantaa mahdollisen kummiyritysjärjestelmän luomisesta KAMK:hon. Väitteen mukaan "jokaisella koulutusohjelmani opettajalla tulisi olla jatkuva yhteys vähintään yhteen alan yritykseen tai laitokseen". Yli neljä viidesosaa (83.7 %) opettajista oli samaa mieltä, 4.1 prosenttia eri mieltä ja 12.2 prosenttia ei osannut

sanoa. KAMK:n opettajat olivat halukkaampia luomaan kummiyritys- kuin dosentti-järjestelmän työ- ja elinkeinoelämän välisen yhteistoiminnan tiivistämiseksi.

OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	89,5	5,3	5,3	100,1
KKOL	72,7	18,2	9,1	100,0
KTHOL	75,0	25,0		100,0
KOAL	100,0			100,0
KAMK yhteensä	83,7	12,2	4,1	100,0

Taulukko 23. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "jokaisella koulutusohjelmani opettajalla tulisi olla jatkuva yhteys vähintään yhteen alaan yritykseen tai laitokseen" oppilaitoksittain prosentteina

Oppilaitoksesta riippumatta opettajat olivat kummiyritysjärjestelmän kannalla. Eniten ehdotusta kannattivat ammattioppilaitoksen opettajat, joista kaikki olivat samaa mieltä väitteen kanssa. Ainoastaan yksi teknillisen (5.3 %) ja kauppaoppilaitoksen (9.1 %) opettaja vastusti ajatusta. Eniten kantaaottamattomia oli terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajakunnassa, joista joka neljäs jätti mielipiteensä ilmaisematta.

7. Yrittäjyys

Yrittäjyyteen ja itsenäiseen yrittämiseen kasvattaminen on tullut korostetusti koulujärjestelmän tavoitteeksi. Seuraavassa luvussa huomion kohteena on yrittäjyys. Siinä tarkastellaan yrittäjävalmiuksien merkitystä tulevaisuuden työelämässä, yrittäjyyden sopevuutta koulutusohjelmien tavoitteisiin, siihen liittyvän aineksen määrää opetus-suunnitelmissa, yrittäjyyttä opetuksessa sekä yrittäjäkoulutuksen järjestämistä.

7.1. Yrittäjävalmiuksien merkitys tulevaisuuden työelämässä

Nykyisten jäykkien virkamiesmäisten hierarkioiden ja byrokratioiden on nähty tulevaisuudessa korvautuvan joustavilla yrittäjämäisillä verkostorakenteilla. Manageriyhteiskunta uudistunee yrittäjäyhteiskunnaksi. Julkissektorilla tapahtunee siirtymää hallintokulttuurista palvelukulttuuriin. Isot yritykset joutuvat kohtaamaan markkinoilla verkostokilpailijoita, jotka yksittäisinä, pientehokkaina yrityksinä ovat yhteistyöllään kyenneet yhdistämään joustavuus- ja mittakaavaedut. (Koiranen 1993, 61–62.)

Kevyet tai kevenevät organisaatiot sekä pienyrityksistä koostuva verkostotalous asettaa koulutuksen uusien haasteiden eteen. Yrittäjyyteen liittyviä taitoja tarvitaan niin yritysten sisällä kuin omaa yritystä perustettaessa. Yrittäjyys voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen yrittäjyyteen. Koulutuksen yhteydessä sisäisellä yrittäjyydellä tarkoitetaan opiskelijoiden omaa yritteliäisyyttä ja myönteistä asennetta yrittäjyyttä kohtaan. Ulkoinen yrittäjyys tarkoittaa taas yritystoimintaa osana elinkeinoelämää sekä toimimista yrittäjänä. (Tulkki 1993a, 26; Koiranen 1993, 10–16; Merimaa ym. 1993, 14.)

Opettajien haluttiin ottavan kantaa väitteeseen, jonka mukaan "yrittäjyysvalmiudet tulevat olemaan keskeisessä asemassa tulevaisuuden työelämässä". Opettajista 95.7 prosenttia oli samaa mieltä, 2.1 prosenttia oli joko eri mieltä tai ei osannut sanoa.

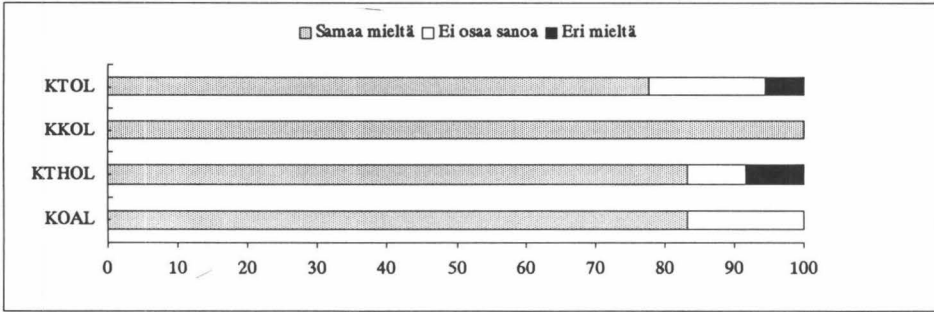
OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	100,0			100,0
KKOL	100,0			100,0
KTHOL	83,3	8,3	8,3	99,9
KOAL	100,0			100,0
KAMK yhteensä	95,7	2,1	2,1	99,9

Taulukko 24. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "yrittäjyysvalmiudet tulevat olemaan keskeisessä asemassa tulevaisuuden työelämässä" oppilaitoksittain prosentteina

Kaikki teknillisen, kauppa- ja ammattioppilaitoksen opettajat olivat sitä mieltä, että yrittäjyysvalmiudet tulevat olemaan keskeisessä asemassa tulevaisuuden työelämässä. Yli neljä viidesosaa terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajista oli myös tätä mieltä. Kyseisen opettajakunnan keskuudesta löytyvät myös ainoa asiasta eri mieltä oleva (8.3 %) ja kantansa avoimeksi jättänyt (8.3 %).

7.2. Yrittäjyyden sopivuus koulutusohjelman tavoitteisiin

Kaikkien KAMK:n koulutusohjelmien tavoitteissa mainitaan sisäisen yrittäjyyden edistäminen. Talouden ja hallinnon, kone- ja sähkötekniikan sekä vaatetusalan koulutusohjelmien opiskelijoille pyritään myös antamaan valmiudet toimia itsenäisenä yrittäjänä (KAMK 1993). Opettajien haluttiin ottavan kantaa väitteeseen, jonka mukaan "yrittäjyys soveltuu luontevasti koulutusohjelmani nykyisiin tavoitteisiin". Suurin osa (84.1 %) opettajista katsoi yrittäjyyden soveltuvan koulutusohjelmansa tavoitteisiin. Eri mieltä oli 4.5 prosenttia ja runsas kymmenesosa (11.4 %) ei ottanut kantaa väitteeseen.

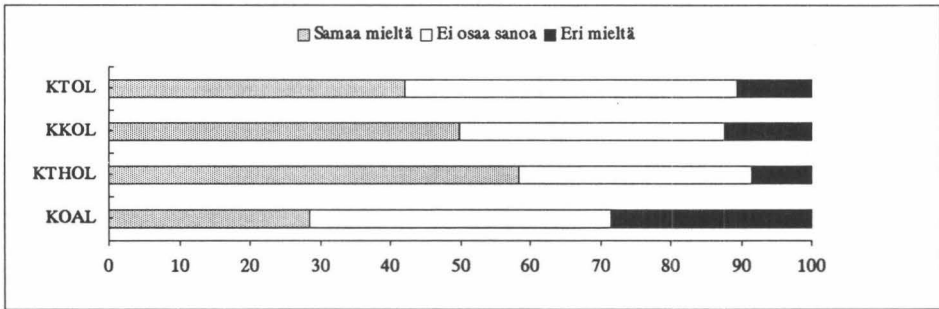

Kuvio 27. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "yrittäjyys soveltuu luontevasti koulutusohjelmani nykyisiin tavoitteisiin" oppilaitoksittain prosentteina

Kaikkien kauppaoppilaitosten opettajien mielestä yrittäjäkoulutus kuuluu selvästi heidän koulutusohjelmansa tavoitteisiin. Tätä mieltä on myös enemmistö (83.3–71.4 %) muiden oppilaitosten opettajista. Eri mieltä oli ainoastaan yksi terveydenhuolto- (8.3 %) ja teknillisen (5.6 %) oppilaitoksen opettaja. Hyvin harva opettaja jätti mielipiteensä ilmaisematta.

7.3. Yrittäjyyteen liittyvän aineksen määrä opetussuunnitelmissa

Opiskelijan yrittäjyysvalmiuksien kehittämiseksi oppilaitoskohtaisia opetussuunnitelmia ja opetusmenetelmiä tulisi tarkistaa yrittäjyyteen kasvattaviksi. Yrittäjyys ei liity vain johonkin oppiaineeseen, vaan sen tulee heijastua kaikessa opetuksessa. (Merimaa ym. 1993, 14.) Väitteeseen "koulutusohjelmani opetussuunnitelma sisältää liian vähän yrittäjyyteen liittyvää ainesta" opettajat vastasivat seuraavasti: 45.7 prosenttia oli samaa mieltä, 13.0 prosenttia eri mieltä ja 41.3 prosenttia ei osannut sanoa. Pienen enemmistön mielestä yrittäjyyteen liittyvää ainesta tulisi lisätä opetussuunnitelmiin.

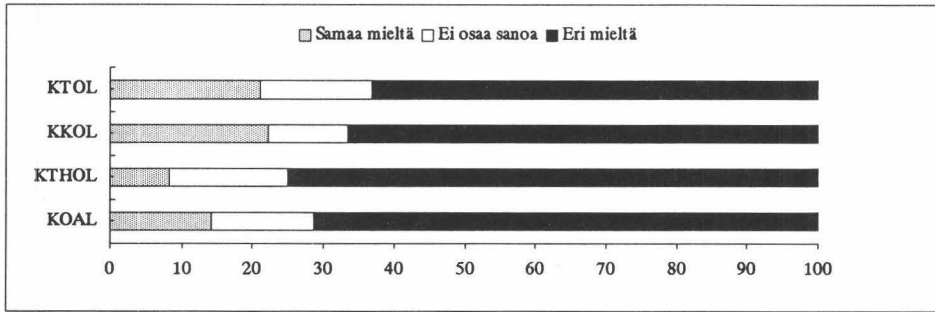

Kuvio 28. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "koulutusohjelmani opetussuunnitelma sisältää liian vähän yrittäjyyteen liittyvää ainesta" oppilaitoksittain prosentteina

Vastaukset jakautuivat oppilaitoksittain kolmeen ryhmään. Enemmistö terveydenhuolto- (58.3 %) ja kauppaoppilaitoksen (50.0 %) opettajista arvioi opetussuunnitelmis- saan olevan liian vähän yrittäjyyteen liittyvää ainesta. Teknillisen oppilaitoksen opettajien enemmistö (47.4 %) ei ilmoittanut kantaansa, mutta sen ilmaiseista suurin osa (42.1 %) koki sitä olevan liian vähän. Väitteen arvioiminen osoittautui vaikeaksi myös ammattioppilaitoksen opettajille, sillä yli kaksi viidesosaa (42.9 %) heistä jätti kantansa avoimeksi. Samaan aikaan yhtä moni kyseisen oppilaitoksen (28.6 %) opettajista oli sitä mieltä, että sitä oli joko liian vähän tai riittävästi.

7.4. Yrittäjyys opetuksessa

Yrittäjyyteen liittyy erilaisia uskomuksia. On esitetty, että yrittäjyys tai sen puuttuminen saattavat olla osittain synnynnäisiä (Kero 1993, 31). Opettajien näkemyksiä asiasta selvitettiin väitteen "yrittäjyyteen ei voi opettaa" avulla. Yli kahden kolmasosan (68.1 %) mielestä yrittäjyyteen voi opettaa, 17.0 prosentin mielestä ei ja 14.9 prosenttia ei osannut sanoa mitään.

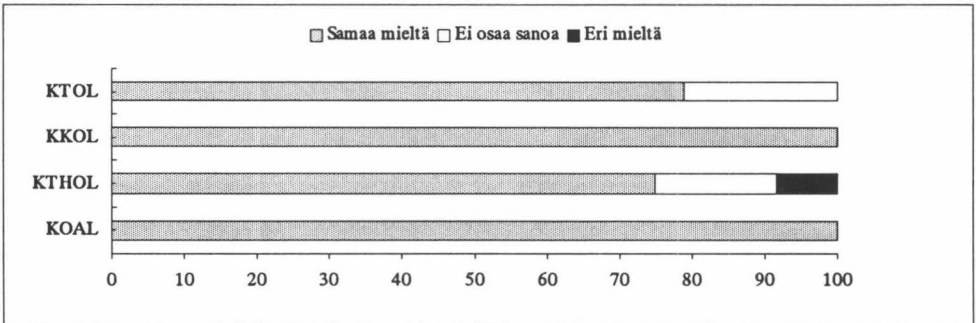

Kuvio 29. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "yrittäjyyteen ei voi opettaa" oppilaitoksittain prosentteina

Opettajien mielipiteet olivat varsin yhteneviä oppilaitoksesta riippumatta. Eniten yrittäjyyden opettamismahdollisuuksiin uskoivat terveydenhuolto- (75.0 %) ja ammattioppilaitoksen (71.4 %) opettajat. Vaikka noin kaksi kolmasosaa (66.7–63.2 %) kauppa- ja teknillisen oppilaitoksen opettajista oli samaa mieltä, heistä runsaan viidesosan (22.2–21.1 %) mielestä yrittäjyyteen ei voi opettaa. Lähes kymmenesosa jokaisen oppilaitoksen opettajista jätti kantansa avoimeksi.

Opiskelijan omat elämänvaiheet ja koulutusura ratkaisevat aikanaan, tuleeko opiskelijasta yrittäjä vai ansaitseeko hän elantonsa palkkatyössä. Koulutuksessa saaduilla asenteilla on kuitenkin keskeinen merkitys sille, miten he suhtautuvat yrittäjyyteen ja miten he kykenevät jäsentämään omaan työhönsä liittyviä tekijöitä riippumatta siitä, toimivatko he aikanaan muiden palveluksessa vai tuleeko heistä jossain elämänsä vaiheessa yrittäjiä. (Kero 1993, 31; Merimaa ym. 1993, 14.)

Opettajille esitettiin väite "pyrin herättämään opiskelijoissa yrittäjämönteistä asennetta". Selvä enemmistö (85.1 %) opettajista ilmoitti tekevänsä tällaista asennekasvatusta, 2.1 prosenttia ei ja 12.8 prosenttia ei osannut sanoa.

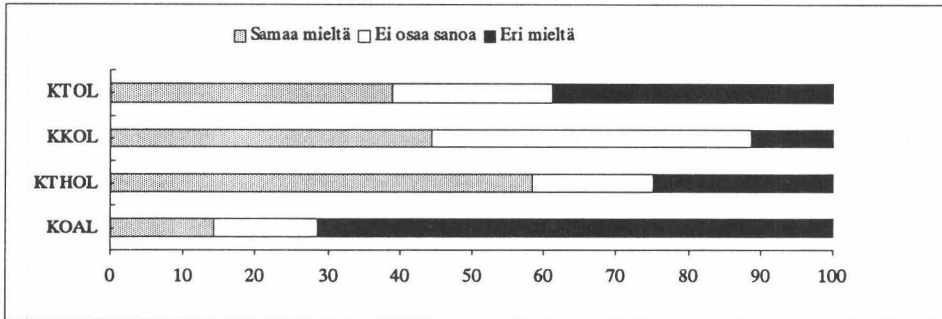

Kuvio 30. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "pyrin herättämään opiskelijoissa yrittäjämönteistä asennetta"

Erityisen aktiivisesti yrittäjämönteisyyttä opiskelijoissa pyrkivät herättämään kauppa- ja ammattioppilaitoksen opettajat, joista kaikki kertoivat tekevänsä näin. Teknillisen (78.9 %) ja terveydenhuolto-oppilaitoksen (75.0 %) opettajien piirissä asennekasvatus oli myös yleistä. Ainoa KAMK:n opettaja, joka ei katso opiskelijoiden yrittäjämönteisen asenteen luomisen olevan hänen tehtävänsä, löytyy terveydenhuolto-oppilaitoksesta (8.3 %). Vain muutama teknillisen ja terveydenhuolto-oppilaitoksen opettaja jätti kantansa avoimeksi.

Näyttää siltä, että yrittäjyyden huomioiminen opetuksessa ei ole välttämättä helppoa tai ainakin se tuottaa opettajalle paljon työtä. Opettajien näkemystä asiasta valotettiin väitteen "on vaikea löytää toimivia tapoja ottaa yrittäjyys huomioon opetuksessa" avulla. Runsas kaksi viidesosaa (41.3 %) oli samaa mieltä, yli kolmannes (34.8 %) eri mieltä ja vajaa yksi viidesosa (23.9 %) ei osannut sanoa.

Kuvio 31. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "on vaikea löytää toimivia tapoja ottaa yrittäjyys huomioon opetuksessa" oppilaitoksittain prosentteina

Oppilaitoksittain esiintyy selviä eroja. Suurin osa (71.4 %) ammattioppilaitoksen opettajista oli sitä mieltä, että yrittäjyyden huomioiminen opetuksessa ei tuota heille vaikeuksia. Terveystieteiden oppilaitoksen opettajista taas vajaa kolme viidesosa (58.3 %) koki yrittäjyyden sisällyttämisen opetukseen vaikeana. Kauppaoppilaitoksen opettajista yhtä moni (44.4 %) koki sen joko vaikeana tai jätti kantansa avoimeksi. Teknillisen oppilaitoksen mielipiteet jakoutuivat kahtia. Kyseisen oppilaitoksen opettajista vajaa kaksi viidesosaa (38.9 %) piti yrittäjyyden huomioimista opetuksessa vaikeana ja vastaava osuus helppona.

Tulokset tukevat havaintoa, jonka mukaan yrittäjyys näyttää soveltuvan erityisen hyvin ammattioppilaitosten toimintaan. Asiaa puoltanee sekin, että useiden valtakunnallisten selvitysten mukaan suhteellisesti eniten uusia yrittäjiä tulee juuri ammattioppilaitoksen käyneistä. KAMK:n vaatetusalan opiskelijoiden yrittäjäkoulutuksen toteutusta helpottanee se, että he hoitavat opintojensa kuluessa omaa myymälää ja tekevät niin tuotesuunnittelua, kaavoitusta kuin sarjontaakin. (Kitinoja 1993, 36; Strömmer 1994, 10.)

Ulkoisen yrittäjyyden edistäminen saattaa olla muita helpompaa ammattioppilaitoksessa, mutta sisäisen yrittäjyyden edistäminen onnistunee kaikissa oppilaitoksissa opiskelijakeskeisempien opetus- ja opiskelumuotojen myötä.

7.5. Yrittäjäkoulutuksen järjestäminen

On arvosteltu sitä, että liian usein yrityksen toimintaa koskeva tieto hankitaan vielä luokkahuoneessa ja kirjasta. Näyttää siltä, että yrittäjäkoulutuksen järjestäminen yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän kanssa on kuitenkin hedelmällisin tapa tuoda yrittäjyys opiskelijoiden tietoisuuteen. (Strömmer 1994, 5; MMU 1993a, 6, 9.)

Opettajien mielipidettä asiaan tiedusteltiin väitteellä "yrittäjäkoulutus tulisi järjestää tiiviissä yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän kanssa". Selvä enemmistö (85.1 %) opettajista oli samaa mieltä väitteen kanssa, 4.3 prosenttia eri mieltä ja noin kymmenesosa (10.6 %) ei osannut sanoa.

OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	78,9	21,1		100,0
KKOL	77,8		22,2	100,0
KTHOL	91,7	8,3		100,0
KOAL	100,0			100,0
KAMK yhteensä	85,1	10,6	4,3	100,0

Taulukko 25. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "yrittäjäkoulutus tulisi järjestää tiiviissä yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän kanssa" oppilaitoksittain prosentteina

Enemmistö kunkin oppilaitoksen opettajista oli työ- ja elinkeinoelämän suuntautuvan tiiviin yhteistyön kannalla järjestettäessä yrittäjäkoulutusta. Erityisesti tätä mieltä olivat ammattioppilaitoksen opettajat, joista jokainen ilmoitti olevansa samaa mieltä väitteen kanssa. Oppilaitoskeskeistä yrittäjäkoulutusta halusi järjestää ainoastaan kaksi kauppaoppilaitoksen opettajaa (22.2 %). Eniten kantansa määrittelemättä jättäneitä oli teknillisen oppilaitoksen opettajissa. Kyseisen oppilaitoksen opettajista runsas viidesosa ei ottanut minkäänlaista kantaa väitteeseen.

8. Soveltava tutkimus ja kehittämistoiminta

Tässä luvussa selvitetään soveltavaa tutkimusta ja kehittämistoimintaa. Arvioinnin kohteena ovat sen kuuluvuus ammattikorkeakoulun tehtäviin, työ- ja elinkeinoelämän väliset kytkennät, opettajien tutkimus- ja päättötöiden ohjausvalmiudet, päättötöiden taso sekä tutkimustoiminnan järjestäminen ammattikorkeakoulussa.

8.1. Soveltava tutkimus ja kehittämistoiminta ammattikorkeakoulun tehtävänä

Vaikka ammattikorkeakoulujen keskeinen tähtäyspiste on opetuksen laadullinen kehittäminen, muodostaa tutkimus- ja kehitystoiminta yhden kokeilujen keskeisistä tavoitteista. Tutkimustoimintaa voidaan ammattikorkeakoulussa toteuttaa siinä määrin, kuin se liittyy opettavien ammattien kehittämiseen ja opetuksen tason kohottamiseen sekä ympäröivän työelämän tarpeiden huomioonottamiseen. Kaikissa tapauksissa ammattikorkeakoulujen tutkimustoiminta on sovelletutkimusta ja tuotekehitystä ja sitä suoritetaan pääsääntöisesti työelämän organisaatioissa. (Opm 1992a, 1-3; Tulkki 1993a, 17; Hällström 1993, 13.)

Väitteessä opettajille esitettiin, että "ammattikorkeakoulun tehtäviin kuuluu soveltava tutkimus ja kehittämistoiminta". Opettajien vastaukset tähän väittämään olivat hyvin yksimielisiä: 91.7 prosenttia oli sitä mieltä, että ammattikorkeakoulun tehtäviin kuuluu soveltava tutkimus ja kehittämistoiminta. Vajaa kymmenesosa (8.3 %) opettajista ei osannut sanoa käsitystään asiasta.

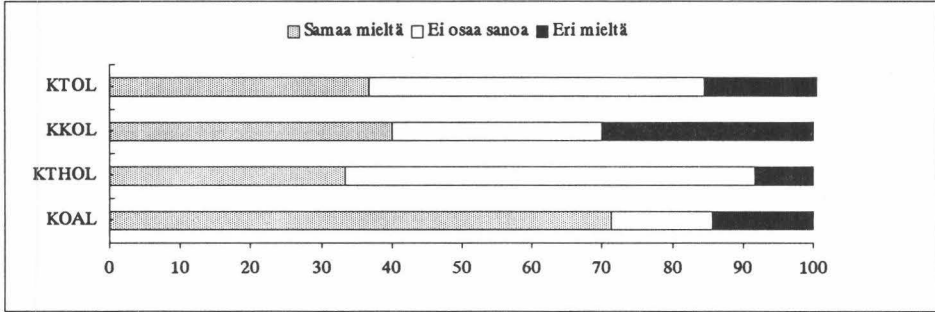
OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	84,2	15,8		100,0
KKOL	90,0	10,0		100,0
KTHOL	100,0			100,0
KOAL	100,0			100,0
KAMK yhteensä	91,7	8,3		100,0

Taulukko 26. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "ammattikorkeakoulun tehtäviin kuuluu soveltava tutkimus ja kehittämistoiminta" oppilaitoksittain prosentteina

Opettajien mielipiteissä ei ole suurtakaan vaihtelua oppilaitosten kesken. Kaikki tai selvä enemmistö kunkin oppilaitoksen opettajista piti soveltavaa tutkimusta ja kehittämistoimintaa yhtenä ammattikorkeakoulun tehtävänä. Eniten tätä mieltä olivat terveydenhuolto- ja ammattioppilaitoksen opettajat, joista kaikki olivat samaa mieltä väitteen kanssa. Mielipiteensä ilmaisematta jätti vain kolme teknillisen oppilaitoksen opettajaa (15.8 %) ja yksi kauppaoppilaitoksen opettaja (10.0 %).

8.2. Soveltavan tutkimuksen ja kehittämistyön sekä työelämän välinen kytkentä

Tutkimusyhteistyön käynnistäminen työelämän kanssa edellyttää, että työelämä on ylipäänsä kiinnostunut ammattikorkeakoulussa harjoitettavasta tutkimuksesta. Opettajien näkemystä asiasta selvitettiin väitteen "työelämä on kiinnostunut ammattikorkeakoulussa tehtävästä soveltavasta tutkimuksesta ja kehittämistoiminnasta" avulla. Yli kaksi viidesosaa (41.7 %) opettajista katsoi kiinnostusta olevan tai ei osannut sanoa. Kiinnostuksen puutetta arvioi olevan 16.7 prosenttia opettajista.

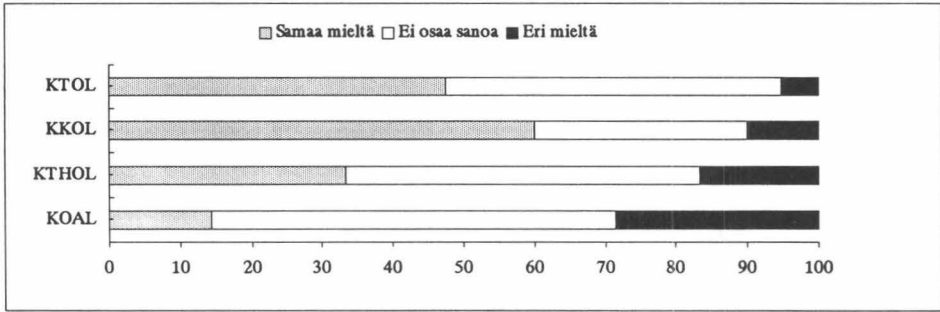

Kuvio 32. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "työelämä on kiinnostunut ammattikorkeakoulussa tehtävästä soveltavasta tutkimuksesta ja kehittämistoiminnasta" oppilaitoksittain prosentteina

Oppilaitoksittain esiintyy eroja. Eniten työelämän kiinnostuneisuuteen ammattikorkeakoulun tutkimustoimintaa kohtaan uskoivat ammattioppilaitoksen opettajat, joista jopa 71.4 prosenttia oli samaa mieltä väitteen kanssa. Enemmistö (40.0 %) kauppaoppilaitoksen opettajista katsoi myös kiinnostusta esiintyvän, vaikka vajaa kolmannes (30.0 %) heistä oli samanaikaisesti päinvastaista mieltä. Noin puolet terveydenhuolto- (58.3 %) ja teknillisen (47.4 %) oppilaitoksen opettajista ei osannut ottaa väitteeseen kantaa. Kyseisten oppilaitosten opettajista mielipiteensä ilmaisseista suurin osa (36.9–33.3 %) arvioi työelämän kuitenkin olevan kiinnostunut ammattikorkeakoulussa tehtävästä tutkimuksesta.

Työelämän edustajat pitävät tärkeänä, että ammattikorkeakoulussa harjoitetaan tutkimusta. He eivät kuitenkaan odota ammattikorkeakoulun harjoittavan yliopistojen kaltaista tutkimustyötä, vaan katsovat sen tehtäväksi pienimuotoisten tutkimusten tekemisen. Haastattelujen mukaan luottamus ammattikorkeakoulun eri koulutusalojen kykyyn toteuttaa tutkimustoimintaa ei ole kuitenkaan kovin vahva. (Karpainen & Alarinta 1993, 37; Tulkki 1993a, 76, 91.)

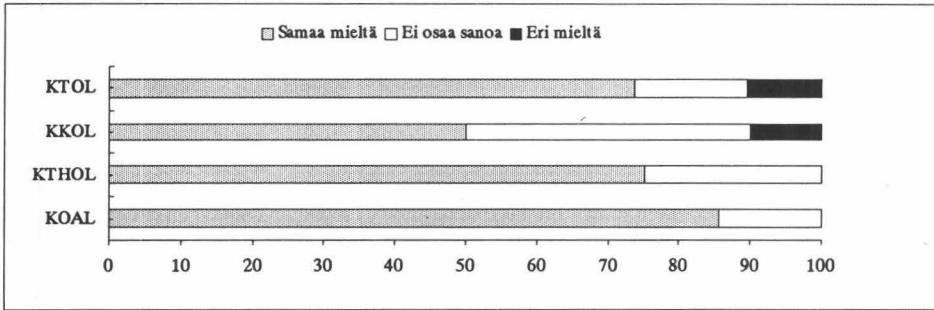
Opettajille esitettiin tähän liittyen väite, jonka mukaan "työ- ja elinkeinoelämän luottamus ammattikorkeakoulun kykyyn harjoittaa tutkimusta ei ole vahva". Enemmistö (45.8 %) opettajista ei osannut ottaa lainkaan kantaa väitteeseen. Opettajista 41.7 prosenttia oli sitä mieltä, että luottamus ammattikorkeakoulun tutkimustoimintaa kohtaan ei ole vahva ja 12.5 prosentin mielestä on.

Kuvio 33. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "työ- ja elinkeinoelämän luottamus ammattikorkeakoulun kykyyn harjoittaa tutkimusta ei ole vahva" oppilaitoksittain prosentteina

Oppilaitoksittain tarkasteltuna eniten samaa mieltä väitteen kanssa olivat kauppaoppilaitoksen opettajat, joista kolme viidesosa (60.0 %) arvioi työ- ja elinkeinoelämän luottamuksen ammattikorkeakoulun tutkimustoimintaa kohtaan vähäiseksi. Teknillisen oppilaitoksen opettajista 47.4 prosenttia ei joko ottanut kantaa väitteeseen tai ilmoitti luottamuksen tutkimukseen olevan vähäistä. Terveystieteiden oppilaitoksen opettajista puolet ei osannut sanoa mitään ja mielipiteensä ilmaiseista enemmistö (33.3 %) katsoi luottamuksen olevan vähäistä. Vaikka ammattioppilaitoksen opettajista suurin osa (57.1 %) jätti kantansa avoimeksi, niin muista poiketen kantansa ilmaiseiden enemmistö (28.6 %) piti työ- ja elinkeinoelämän luottamusta ammattikorkeakoulun tutkimustoimintaa kohtaan vahvana.

Ammattikorkeakoulussa harjoitettavan tutkimuksen pitäisi olla soveltavaa tutkimusta. Sen pitäisi tutkia ja selvittää käytännössä havaittuja ongelmia ja puutteita. Näin ollen sillä on ongelmia ratkaiseva ja toimintoja kehittävä merkitys. (Karpainen & Alarinta 1993, 37.) Opettajilta tiedusteltiin tähän liittyen kantaa väitteeseen, jonka mukaan "ammattikorkeakoulussa tehdyt tutkimukset hyödyttävät työ- ja elinkeinoelämää". Enemmistö (70.8 %) opettajista on samaa mieltä väitteen kanssa, 6.3 prosenttia eri mieltä ja 22.9 prosenttia ei osaa sanoa.

Kuvio 34. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "ammattikorkeakoulussa tehtävät tutkimukset hyödyttävät työ- ja elinkeinoelämää" oppilaitoksittain prosentteina

Eri oppilaitosten opettajien mielipiteissä ei ole paljoakaan eroa. Enemmistö kunkin oppilaitoksen opettajista katsoi ammattikorkeakoulun tutkimustoiminnan hyödyttävän työ- ja elinkeinoelämää. Voimakkaimmin tätä mieltä olivat ammattioppilaitoksen opettajat, joista jopa 85.7 prosenttia oli samaa mieltä väitteen kanssa. Tutkimustoimintaa hyödyttömänä työ- ja elinkeinoelämän kannalta piti ainoastaan kaksi teknillisen (10.5 %) ja yksi kauppaoppilaitoksen opettaja (10.0 %). Eniten kantaaottamattomia oli kauppaoppilaitoksen opettajakunnan keskuudessa, joista peräti kaksi viidesosaa (40.0 %) ei osannut sanoa mitään.

8.3. Opettajien suorittama tutkimus ja opinnäytetutkimus

Ammattikorkeakouluissa tehtävä tutkimus voidaan jakaa opettajien suorittamaan tutkimukseen ja opinnäytetutkimuksiin (Opm 1992a, 2). Näihin liittyviä asioita selvitettiin kolmen väitteen avulla.

Opettajien valmiuksia tehdä tutkimusta selvitettiin väitteen "kykyneen tekemään itsenäistä tutkimustyötä" avulla. Opettajista 93.8 prosenttia arvioi kykenevänsä tekemään itsenäistä tutkimustyötä, 2.1 prosenttia ei ja 4.2 prosenttia ei osannut sanoa mitään.

OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	94,7	5,3		100,0
KKOL	100,0			100,0
KTHOL	91,7	8,3		100,0
KOAL	85,7		14,3	100,0
KAMK yhteensä	93,8	4,2	2,1	100,1

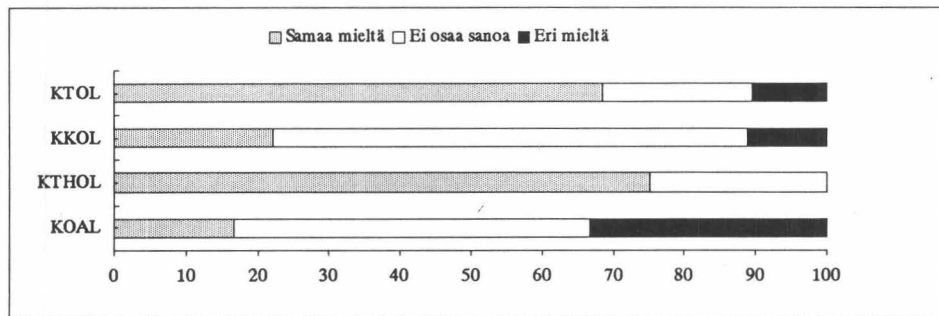
Taulukko 27. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "kykenen tekemään itsenäistä tutkimustyötä" oppilaitoksittain prosentteina

Opettajat vastasivat varsin yhtenäisesti oppilaitoksesta riippumatta. Eniten tutkijankyyhihinsä luottivat kauppaoppilaitoksen opettajat, joista kaikki ilmoittivat valmiuksistaan tutkimustyön tekemiseen. KAMK:n opettajista ainoastaan yksi ammattioppilaitoksen opettaja (14.3 %) koki olevansa kykenemätön vastaamaan oman tutkimushankkeen läpiviemisestä.

Ammattikorkeakouluopintoihin kuuluu noin 10 opintoviikon laajuinen päättötyö. Monilla aloilla opiskelijoilta vaadittiin aiemminkin pienimuotoisen tutkielman tekemistä opintojen loppuvaiheessa ja esimerkiksi teknisillä oppilaitoksilla on jo pitkä kokemus ns. insinööritöistä. Työelämän edustajien mielestä keskiasteen harjoitustyöt ovat kuitenkin insinööritöitä lukuunottamatta olleet tasoltaan melko vaatimattomia. (Opm 1992a, 2.; Pynnä 1993, 10; Karppinen & Alarinta 1993, 34; Tulkki 1993a, 59.)

Opettajien mielipidettä asiasta selvitettiin väitteen "oppilaitoksessani tehdyt päättötyöt ovat tasokkaita" avulla. Yli puolet opettajista (54.3 %) opettajista piti oppilaitokseensa tehtyjä päättötyitä tasokkaina, noin kymmenesosa (10.9 %) ei ja runsas kolmannes (34.8 %) ei osannut sanoa.

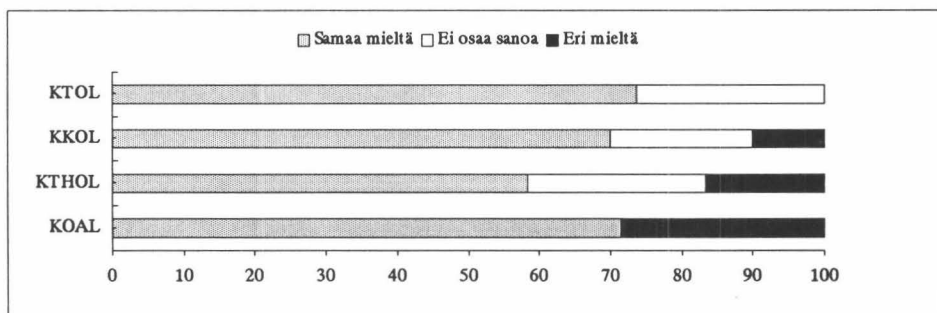

Kuvio 35. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "oppilaitoksessani tehdyt päättötöyt ovat tasokkaita" oppilaitoksittain prosentteina

Eri oppilaitosten opettajien mielipiteet jakautuvat kahteen ryhmään. Suurin osa terveydenhuolto- (75.0 %) ja teknillisen (68.4 %) oppilaitoksen opettajista piti oppilaitoksestaan valmistuneita päättötöitä tasokkaina. Sen sijaan kauppa- ja ammattioppilaitoksille päättötöiden laadun arvioiminen osoittautui vaikeaksi. Heistä selvä enemmistö (66.7–50.0 %) jätti kantansa avoimeksi. Tämä johtunee näiden oppilaitosten vähäisemmistä kokemuksista päättötöiden tekemisestä. Mielipiteensä ilmaisseista kauppaoppilaitoksen opettajista enemmistö (22.2 %) piti kuitenkin tehtyjä päättötöitä laadukkaina, kun taas ammattioppilaitoksen opettajien enemmistö (33.3 %) oli päinvastaista mieltä.

Koska päättötöyt tulevat muodostamaan keskeisen osan ammattikorkeakoulujen tutkimustoiminnasta, on tärkeää, että niiden ohjausta edelleen kehitetään. Lukuvuoden 1993–1994 aikana toteutettiin Kokkolassa päättötöiden ohjaukseen liittyvä koulutuspaketti opettajille. (Opm 1992a, 2; Pynnä 1993, 10.)

Opettajilta tiedusteltiin myöskin, millaiseksi he arvioivat omat valmiutensa ohjata päättötöitä väitteen "omat valmiuteni ohjata opiskelijoiden päättötöitä ovat hyvät" avulla. Opettajista 68.8 prosenttia piti valmiuksiaan hyvinä, 10.4 prosenttia huonoina ja 20.8 prosenttia ei osannut arvioida kykyjään.

Kuvio 36. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "omat valmiuteni ohjata opiskelijoiden päättötöitä ovat hyvät" oppilaitoksittain prosentteina

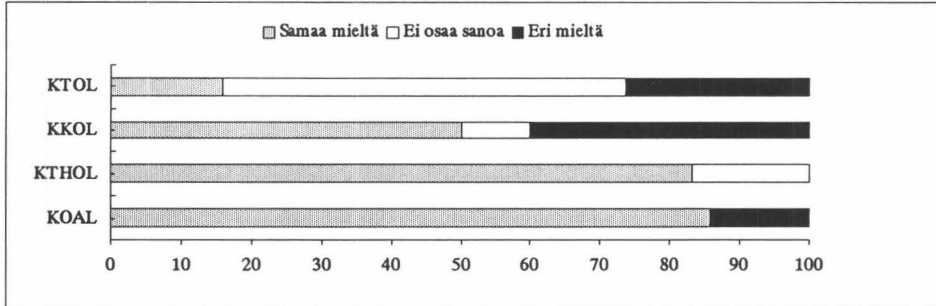
Suurin osa kunkin oppilaitoksen opettajista arvioi päättötöiden ohjausvalmiutensa hyväksi. Voimakkaimmin kykyihinsä luottivat teknillisen (73.7 %) ja kauppaoppilaitoksen (70.0 %) opettajat. Eniten valmiuksiaan epäilivät ammattioppilaitoksen opettajat, joista vajaa kolmannes (28.6 %) piti valmiuksiaan huonoina. Keskimääräistä enemmän kykynsä jätti arvioimatta teknillisen (26.3 %) ja terveydenhuolto-oppilaitoksen (25.0 %) opettajat.

8.4. Soveltavan tutkimuksen ja kehittämistoiminnan järjestäminen

Ammattikorkeakouluissa erityisesti tutkimus- ja kehittämistyön nykyistä keskeisempi rooli edellyttää, että oppilaitoksissa on tutkijakoulutuksen saaneita opettajia. Koulutuskokeilun seurantaryhmä (Opm 1994a, 10) mielestä heidän osuutensa opettajista voisi olla noin kolmannes. Heidän tehtävänään olisi vastata tutkimustyön ja päättötöiden ohjauksen lisäksi kunkin koulutusohjelman kehittämisestä sekä koordinoida tuotekehittely- ja teknologiapalveluyhteistyötä työelämän, tiede- ja taidekorkeakoulujen suuntaan. Seurantaryhmän mielestä kaikkiin ammattikorkeakouluihin tulisi perustaa yliopettajan virkoja jatkotutkintoja suorittaneita varten. (Opm 1992a, 3; 1992b, 7; 1994a, 17; Hällström 1993, 13.)

Opettajien kantaa uuden opettajien virkakategorian perustamiseksi huolehtimaan tutkimustoiminnasta selvitettiin väitteen "ammattikorkeakouluihin tulisi perustaa tutkijankoulutusta edellyttävä opettajakategoria vastaamaan tutkimustoiminnasta" avulla.

Puolet (50.0 %) opettajista kannatti uuden opettajakategorian perustamista, noin viidesosa (20.8 %) oli vastaan ja 29.2 prosenttia ei ilmoittanut kantaansa.

Kuvio 37. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "ammattikorkeakouluihin tulisi perustaa tutkijankoulutusta edellyttävä opettajakategoria vastaamaan tutkimustoiminnasta" oppilaitoksittain prosentteina

Opettajien mielipiteet eroavat jonkin verran oppilaitoksittain. Selvimmin uuden "tutkijaopettajan" kannalla olivat ammatti- ja terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajat, joista peräti neljä viidesosaa (85.7–83.3 %) piti ehdotusta kannatettavana. Kauppa-oppilaitoksen opettajakunnasta puolet kannatti ehdotusta, mutta samanaikaisesti jopa kaksi viidesosaa opettajista vastusti uuden opettajakategorian perustamista. Suurin osa (57.9 %) teknillisen oppilaitoksen opettajista ei ottanut kantaa väitteeseen ja mielipiteensä ilmaisseiden enemmistö (26.3 %) oli ehdotusta vastaan.

Tutkijankoulutuksen saaneen opettajakunnan ammattitaidon ylläpitäminen edellyttää, että opettajilla on myös reaaliset mahdollisuudet oman tutkimustyön suorittamiseen. Tästä syystä näiden opettajien toimenkuva tulisi määritellä siten, että se sallii tutkimustyön suorittamisen osana ammattitaidon ylläpitoa. Heidän tulisi voida vapautua aika ajoin päätoimiseen tutkimustyöhön, jota he voisivat suorittaa varsinaisissa tutkimuslaitoksissa eli yliopistoissa sekä julkisissa tai yksityisissä tutkimuslaitoksissa. (Opm 1992a, 3.)

Opettajille esitettiin väite, jonka mukaan "tutkimustoiminnasta vastaaville opettajille tulisi antaa mahdollisuus tehdä välillä päätoimista tutkimustyötä varsinaisissa tutkimuslaitoksissa". Opettajista 91.7 prosenttia oli samaa mieltä väitteen kanssa, 4.2 prosenttia oli joko eri mieltä tai ei osannut sanoa.

OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	94,7	5,3		100,0
KKOL	90,0		10,0	100,0
KTHOL	100,0			100,0
KOAL	71,4	14,3	14,3	100,0
KAMK yhteensä	91,7	4,2	4,2	100,1

Taulukko 28. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "tutkimustoiminnasta vastaaville opettajille tulisi antaa mahdollisuus tehdä välillä päätoimista tutkimustyötä varsinaisissa tutkimuslaitoksissa" oppilaitoksittain prosentteina

Opettajat vastasivat väitteeseen hyvin yhtenevästi. Kunkin oppilaitoksen opettajista kaikkien tai suurimman osan mielestä tutkimustoiminnasta vastaaville opettajille olisi suotava välillä mahdollisuus tehdä päätoimista tutkimustyötä ammattikorkeakoulun ulkopuolella. Selvimmin tätä mieltä olivat terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajat, joista jokainen oli samaa mieltä väitteen kanssa. Ajatusta vastusti ainoastaan yksi kauppa- (10.0 %) ja ammattioppilaitoksen (14.3 %) opettaja. Kantansa jätti avoimeksi vain yksi ammatti- (14.3 %) ja teknillisen (5.3 %) oppilaitoksen opettaja.

9. Ammatillinen aikuiskoulutus

Tässä luvussa selvitetään eri koulutusohjelmien ammatilliseen aikuiskoulutukseen liittyviä asioita. Ammatillisella aikuiskoulutuksella tarkoitetaan aikuisten ammatillista perus- ja lisäkoulutusta sekä avointa yliopisto-opetusta. Tarkastelun kohteena on ammatillisen aikuiskoulutuksen tila, menestystekijät, työ- ja elinkeinoelämän panos koulutuksen suunnittelussa sekä sen järjestäminen monialaisessa ammattikorkeakoulussa.

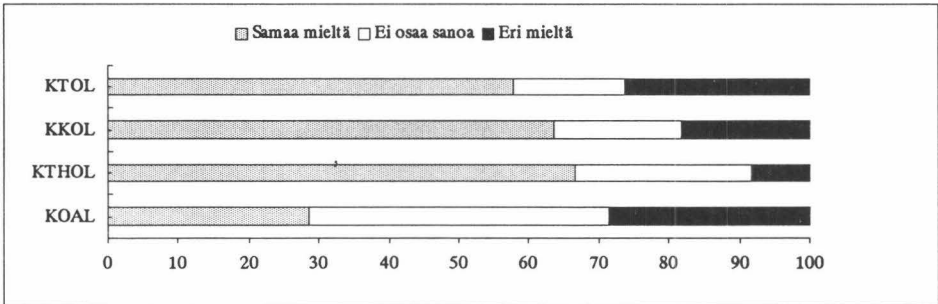
Tuloksia tulkittaessa on huomattava, että Kokkolan teknillisellä, kauppa- ja terveydenhuolto-oppilaitoksella on omat kurssi- tai aikuiskoulutusosastonsa. Sen sijaan ammattioppilaitoksessa ei ole aikuiskoulutusosastoa, vaan oppilaitoksen aikuiskoulutuksesta vastaa ensisijaisesti Keski-Pohjanmaan ammatillinen aikuiskoulutuskeskus (Kokeilusuunnitelma 1991, liite 5). Ammattioppilaitoksessa opiskelevat aikuiset on integroitu nuorisosaasteen perusopetusryhmiin. Tämä lienee vaikuttanut siihen, että kyseisen oppilaitoksen opettajien on ollut vaikea ottaa kantaa eri väitteisiin ja tämä näkyy varsin suurena mielipiteensä kertomatta jääneiden joukkona.

9.1. Ammatillisen aikuiskoulutuksen tila

Maljojen (1993, 21) mielestä monet uudet koulutus- ja konsultointitarpeet kohdistuvat ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutukseen, jolla on etsikkoaika korkea-asteen ammatillisen aikuiskoulutuksen sisältöjen ja toimintatapojen kehittämisessä. Ammattikorkeakouluilla on nyt mahdollisuus luoda aikuiskoulutukselleen vahva identiteetti ja selkeä profiili. (vrt. Jääskeläinen 1993, 18.)

Profiilin luominen edellyttää, ettei ammattikorkeakoulun aikuiskoulutus saa jäädä ammattikorkeakoulun "sivutuotteeksi", vaan se voi parhaimmassa tapauksessa saavuttaa strategisesti merkittävän aseman ammattikorkeakoulussa. Erilaisesta koulutus- ja konsultointityöstä, tietotaidon välittämisestä koulutuksesta työelämään ja työelämästä koulutukseen sekä monimuoto-opetuksesta voi tulla keskeisiä toimintamuotoja ammattikorkeakoululle. (Maljojoki 1993, 21.)

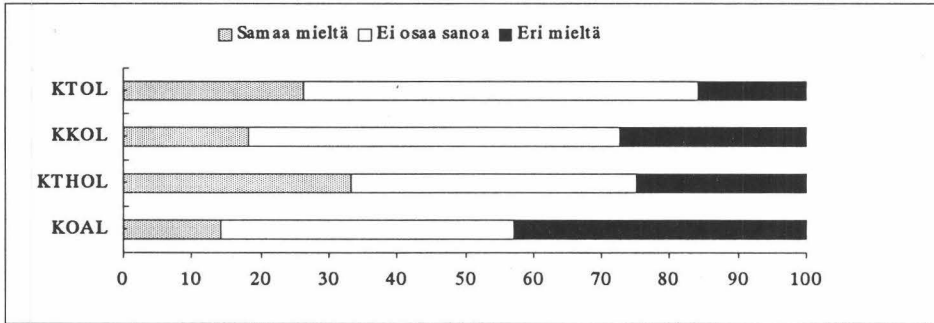
Opettajien näkemystä aikuiskoulutuksen nykyisestä asemasta oppilaitoksensa toiminnassa selvitettiin väitteen "aikuiskoulutuksella on merkittävä asema toiminnassamme" avulla. Suurin osa (57.1 %) opettajista oli sitä mieltä, että sillä on keskeinen asema tämän hetkisessä toiminnassa. Noin viidennes oli joko päinvastaista mieltä (20.4 %) tai ei osannut sanoa (22.4 %).

Kuvio 38. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "aikuiskoulutuksella on merkittävä asema toiminnassamme" oppilaitoksittain prosentteina

Oppilaitoksista terveydenhuolto- ja kauppaoppilaitoksen opettajat olivat selvimmin sitä mieltä, että aikuiskoulutuksella on merkittävä asema heidän koulutusohjelmansa toiminnassa. Heistä noin kaksi kolmannesta (66.7–63.6 %) oli tätä mieltä. Teknillisen oppilaitoksen opettajien enemmistö (57.9 %) oli myös samaa mieltä. Suurin osa (42.9 %) ammattioppilaitoksen opettajista oli epävarmoja kannastaan. Kyseisen oppilaitoksen opettajista mielipiteensä ilmaisseista yhtä moni (28.6 %) piti aikuiskoulutuksen asemaa toiminnassaan joko merkittävänä tai merkityksettömänä.

Opettajia pyydettiin myös arvioimaan, kuinka tehokkaasti aikuiskoulutus on heidän koulutusohjelmissaan järjestetty. Väitteen mukaan "aikuiskoulutus on järjestetty tehokkaasti". Suurin osa (51.0 %) opettajista oli epävarma kannastaan. Samanmielisiä ja erimielisiä oli yhtä paljon eli 24.5 prosenttia.

Kuvio 39. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "aikuiskoulutus on järjestetty tehokkaasti" oppilaitoksittain prosentteina

Enemmistö kaikkien oppilaitosten opettajista jätti kantansa määrittelemättä. Erityisen paljon heitä oli teknillisen oppilaitoksen opettajissa, joista jopa 57.9 prosenttia ei ottanut kantaa väitteeseen. Eniten tehokkaana nykyistä järjestämistapaa pitivät terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajat ja tehottomana ammattioppilaitoksen opettajat (42.9 %).

Eri oppilaitosten aikuiskoulutusosastot ovat tähän saakka toimineet omina erillisinä yksikköinä. Ammattikorkeakoulun tarjoaman synergiaedun hyödyntäminen saattaisi monikertaistaa palvelumahdollisuudet tuomalla merkittävästi uusia aineksia ja mahdollisuuksia aikuiskoulutuksen toimintamuotojen uudelleen rakentelulle. Esimerkiksi terveydenhuoltoalalla työskentelevien toivomus saada koulutusta myös talouteen ja teknologiaan liittyvistä asioista voisi näin onnistua. (Honkavuori 1992, 13; Maljojoki 1993, 21; Tulkki 1993a, 91.)

Väitteen mukaan "eri koulutusalojen välinen yhteistyö hyödyttää liian vähän aikuiskoulutusta". Opettajista 55.1 prosenttia oli samaa mieltä. Eri mieltä oli 4.1 prosenttia ja noin kaksi viidesosaa (40.8 %) ei osannut sanoa.

OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	52,6	42,1	5,3	100,0
KKOL	63,6	36,4		100,0
KTHOL	58,3	33,3	8,3	99,9
KOAL	42,9	57,1		100,0
KAMK yhteensä	55,1	40,8	4,1	100,0

Taulukko 29. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "eri koulutusalojen välinen yhteistyö hyödyttää liian vähän aikuiskoulutusta" oppilaitoksittain prosentteina

Synergiaetua aikuiskoulutuksessa hyödynnettiin liian vähän eritoten kauppa-, terveydenhuolto- ja teknillisen oppilaitoksen opettajien mielestä. Ammattioppilaitoksen opettajakunnasta suurin osa (57.1 %) ei ottanut kantaa väitteeseen ja runsas kaksi viidesosaa katsoi synergiaedun hyödyntämisessä olevan parantamisen varaa. Vain yksi teknillisen (5.3 %) ja terveydenhuolto-oppilaitoksen (8.3 %) opettaja oli tyytyväinen nykyiseen tilanteeseen.

9.2. Ammatillisen aikuiskoulutuksen menestystekijät

Vuonna 1993 eri yliopistojen täydennyskoulutuskeskusten paremmuutta vertaillaessaan opetusministeriö käytti kriteereinä aikuiskoulutuksen volyyymiä, toiminnan monipuolisuutta ja reaktiokykyä (Eklund 1994, 1). Seuraavassa opettajat arvioivat, miten heidän koulutusohjelmansa menestyvät kyseisten kriteerien suhteen.

KAMK:n aikuiskoulutustarjonnan nykytilanteen valottamiseksi luodaan ensin lyhyt katsaus KAMK:n oppilaitosten kurssi-⁶ ja aikuiskoulutusosastojen järjestämiin kursseihin kurssityypin mukaan viime lukuvuonna.

Lukuvuonna 1993–1994 KAMK:n oppilaitosten kurssi- ja aikuiskoulutusosastot järjestivät yhteensä 71 kurssia, joihin osallistujia oli 1332. Avoin yliopisto-opetus mukaanlukien kokonaisosanottajamäärä oli 1550. Yli puolet kurseista (53.5 %) oli lyhytkestoista, omaehtoista ammatillista täydennyskoulutusta. Noin neljäsosa (25.3 %)

⁶ KTOL:n tiedot koskevat ainoastaan sen kurssiosastoa. Tiedoissa ei ole mukana KETEKin (Keski-Pohjanmaan teknologiapalvelukeskus) järjestämiä kurseja.

oli pitkäkestoisempaa, tutkintoon johtavaa koulutusta ja 18.3 prosenttia oli työnantajien tilaamia lyhytkursseja. Muuta koulutusta järjestettiin vähäisemmässä määrin.

KURSSITYYPPI	OPPILAITOS						KAMK yhteensä	
	KTOL		KKOL		KTHOL		Kursseja	Osall.
	Kursseja	Osall.	Kursseja	Osall.	Kursseja	Osall.		
Työvoimapoliittiset aikuiskoulu- tukset	2	24					2	24
Työnantajien tilaamat kurssit	9	108	3	82	1	19	13	209
Muut täydennyskoulutuskurssit	18	222	24	291	23	586	58	1099
-omaehtoinen amm. täyd. koul.	17	204	13	147	8	340	38	691
-jatkolinjat (ml. eriytyvät op.)			1	12	6	93	7	105
-tutkintoon johtava koulutus	1	18	8	100	9	153	18	271
-oppisopimuskoulutus			2	32			2	32
Yhteensä	29	354	27	373	24	605	71	1332
Avoin yliopisto-opetus	7 ov	25	25 ov	193				218
Kaikkiaan		379		566		605		1550

Taulukko 30. KAMK:n oppilaitosten järjestämä aikuiskoulutus kurssi- ja osallistujamäärinä lukuvuonna 1993–1994 (Laitinen 1994; KKOL 1994; Saarikettu 1994.)

Eri oppilaitosten aikuiskoulutuksessa korostuu lyhytkurssitoiminta. Niiden osanottajat ovat hakeutuneet vapaaehtoisesti tarjolla olevaan koulutukseen. Kauppa- ja terveydenhuolto-oppilaitoksen aikuiskoulutustoiminnassa painottuu myös aikuisten tutkintoon johtava koulutus. Ainoastaan teknillisessä oppilaitoksessa on järjestetty työvoimapoliittista aikuiskoulutusta.

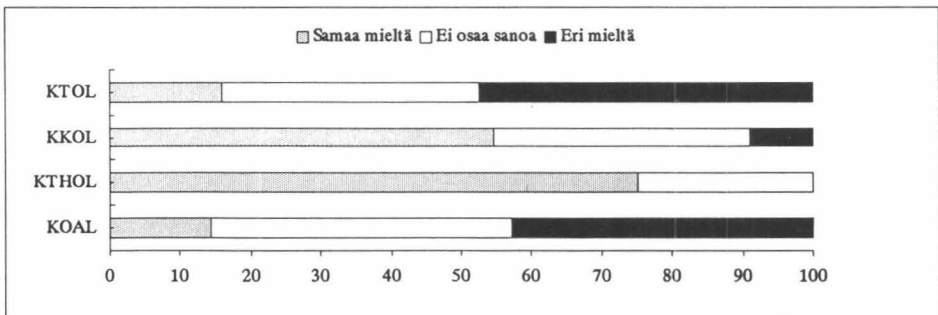
Ensimmäisessä väitteessä opettajat arvioivat aikuiskoulutuksen tarjonnan riittävyttä. Väitteen mukaan "aikuiskoulutuksen tarjontaa tulisi lisätä entisestään". Opettajista 64.6 prosenttia oli samaa mieltä väitteen kanssa, 6.3 prosenttia oli eri mieltä ja 29.2 prosenttia ei osannut sanoa.

OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	66,7	33,3		100,0
KKOL	54,6	36,4	9,1	100,1
KTHOL	58,3	25,0	16,7	100,0
KOAL	85,7	14,3		100,0
KAMK yhteensä	64,6	29,2	6,3	100,1

Taulukko 31. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "aikuiskoulutuksen tarjontaa tulisi lisätä entisestään" oppilaitoksittain prosentteina

Suurin osa kunkin neljän oppilaitoksen opettajista halusi koulutusohjelmansa ammatillisen aikuiskoulutuksen tarjontaa lisäävän. Erityisesti tätä mieltä olivat ammattioppilaitoksen opettajat, joista jopa 85.7 prosenttia oli samaa mieltä väitteen kanssa. Keskimääräistä useampi kauppa- ja teknillisen oppilaitoksen opettaja ei osannut määrittellä kantaansa. Heitä oli noin kolmannes kyseisten oppilaitosten opettajista. Aikuiskoulutuksen nykyistä volyymia piti riittävänä ainoastaan kaksi terveydenhuolto- (16.7 %) ja yksi kauppaoppilaitoksen (9.1 %) opettaja.

KAMK:n eri oppilaitosten kurssi- ja aikuiskoulutusosastojen tarjontaan on kuulunut kunkin oppilaitoksen omaan koulutusalaan liittyvää lyhyt- ja pitkäkestoista sekä tutkintoon tähtäävää ammatillista aikuiskoulutusta. Toisessa väitteessä opettajille esitettiin, että "aikuiskoulutustarjonta on hyvin monipuolista". Opettajista 38.8 piti tarjontaa monipuolisena, 26.5 prosenttia ei ja 34.7 prosenttia ei osannut ottaa kantaa.

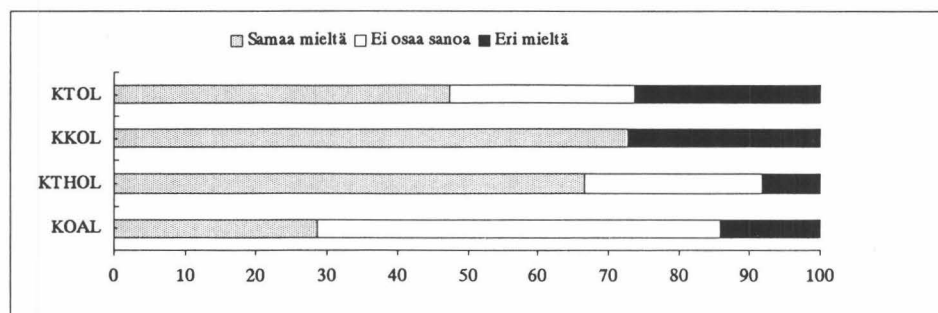

Kuvio 40. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "aikuiskoulutustarjonta on hyvin monipuolista" oppilaitoksittain prosentteina

Oppilaitoksittain on havaittavissa eroja. Selvimmin aikuiskoulutustarjontaansa monipuolisena pitivät terveydenhuolto- (75.0 %) ja kauppaoppilaitoksen (54.5 %) opettajat. Puolestaan eniten eri mieltä olevia oli teknillisen oppilaitoksen opettajissa, joista jopa 47.3 prosenttia piti omaa aikuiskoulutustarjontaansa yksipuolisena. Ammattioppilaitoksen opettajista 42.9 prosenttia piti joko tarjontaa yksipuolisena tai ei osannut sanoa.

Teknillisen oppilaitoksen opettajien käsitys aikuiskoulutustarjontansa yksipuolisuudesta saattaa aiheutua siitä, että lukuvuonna 1993–94 oppilaitoksen kurssiosaston tarjonta painottui erittäin voimakkaasti tietotekniikkaan. Lyhytkursseista jopa 69.2 prosenttia oli PC-tietokoneen ja työkaluohjelmien käyttökoulutusta. Lisäksi osasto tarjosi avoimena korkeakouluopetuksena tietotekniikan 15 opintoviikon kokonaisuutta. Kyseisellä koulutuksella on kuitenkin selvästi kysyntää. (Laitinen 1994, 1.)

Aikuiskoulutuksen reagointikyvyllä tarkoitetaan tässä uusiin tehtäviin tarttumiskykyä. Tämä tarkoittaa sitä, että aikuiskoulutuksen on kyettävä nopeasti uudistumaan ja laajentumaan muuttuvien koulutustarpeiden mukaisesti. Opettajille esitettiin väite "aikuiskoulutus kykenee reagoimaan nopeasti muuttuviin koulutustarpeisiin". Yli puolet (55.1 %) opettajista piti aikuiskoulutuksen reagointikykyä hyvänä, noin viidesosa (20.4 %) ei ja vajaa neljäsosa (24.5 %) ei osannut sanoa.

Kuvio 41. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "aikuiskoulutus kykenee reagoimaan nopeasti muuttuviin koulutustarpeisiin" oppilaitoksittain prosentteina

Koulutusohjelmansa ammatillisen aikuiskoulutuksen reagoitiherkkyden hyväksi arvioivat kauppa- (72.7 %), terveydenhuolto- (66.7 %) ja teknillisen (47.4 %) oppilaitoksen opettajat. Vaikka ammattioppilaitoksen opettajista suurin osa (57.1 %) oli epä-

varma kannastaan, enemmistö (28.6 %) mielipiteensä ilmaiseista piti reagoitukykyä hyvänä.

9.3. Työ- ja elinkeinoelämän panos ammatillisen aikuiskoulutuksen suunnittelussa

Aikuiskoulutusinstituutioilta odotetaan nykyisin entistä enemmän räätälöityjä koulutuspalveluja, joiden ideointiin ja suunnitteluun osallistuvat myös koulutuksen tilaajat ja osallistujat (Maljojoki 1993, 21).

Opettajille esitettiin tähän liittyen väite, jonka mukaan "työ- ja elinkeinoelämän edustajat ovat riittävästi mukana aikuiskoulutuksen suunnittelussa". Yli puolet (55.1 %) opettajista piti heidän osallistumistaan riittämättömänä, 8.2 prosenttia riittävänä ja 36.7 prosenttia ei osannut ottaa asiaan kantaa.

OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	10,5	47,4	42,1	100,0
KKOL		27,3	73,7	100,0
KTHOL	16,7	33,3	50,0	100,0
KOAL		28,6	71,4	100,0
KAMK yhteensä	8,2	36,7	55,1	100,0

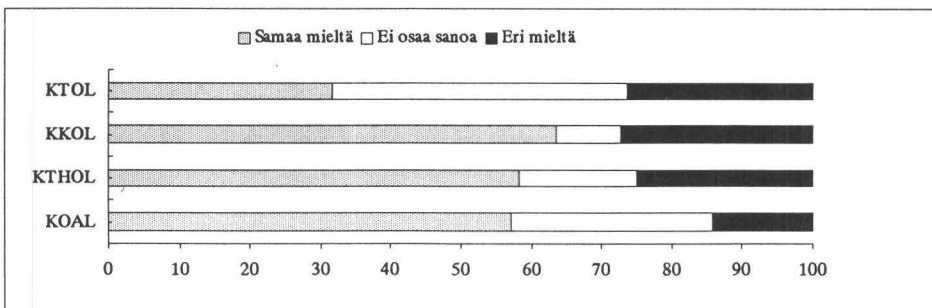
Taulukko 32. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "työ- ja elinkeinoelämän edustajat ovat riittävästi mukana aikuiskoulutuksen suunnittelussa"

Liian vähäisenä työ- ja elinkeinoelämäedustajien panosta aikuiskoulutuksen suunnittelutyössä pitivät erityisesti kauppa-, ammatti- ja terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajat. Teknillisen oppilaitoksen opettajista vajaa puolet ei osannut ottaa väitteeseen kantaa, mutta kuitenkin selvä enemmistö heistä katsoi työ- ja elinkeinoelämän edustajien käytössä olevan parantamisen varaa.

9.4. Aikuiskoulutuksen järjestäminen

Ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutuksen organisointi ratkeaa sen mukaan, millainen on koko ammattikorkeakoulun ylläpitäjä- ja hallintoratkaisu. Myös yksialaisuus tai monialaisuus vaikuttavat organisointiin. Aikuiskoulutus voitaisiin järjestää joko kussakin koulutusohjelmayksikössä ilman eri organisaatiota tai omana aikuiskoulutusyksikkönään yliopistojen tapaan. Ammattikorkeakouluissa voidaan päätyä myös ratkaisuihin, jotka sijoittuvat näiden kahden mallin välimaastoon. (Maljojoki 1993, 21–22.)

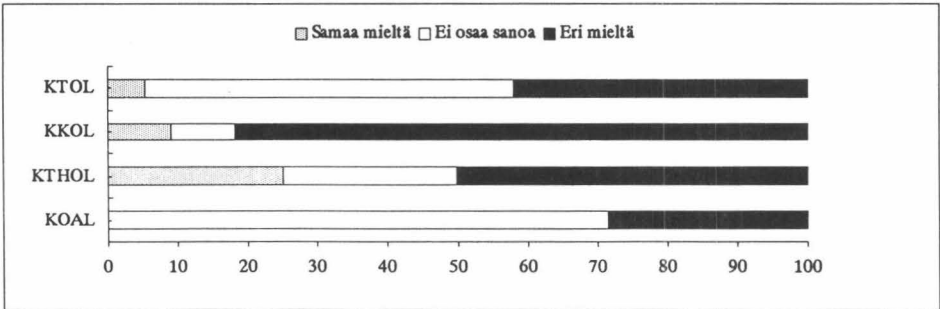
Opettajien mielipidettä aikuiskoulutuksen organisoinnista tiedusteltiin kahden väitteen avulla. Ensimmäisen mukaan "KAMK:n aikuiskoulutus tulisi järjestää kussakin koulutusohjelmayksikössä ilman erillisorganisaatiota". Lähes puolet (49.0 %) opettajista oli halukas antamaan aikuiskoulutuksen koulutusohjelmayksikköjen vastuulle. Noin neljäsosa (24.5 %) ei ja 26.5 prosenttia ei osannut sanoa.

Kuvio 42. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "KAMK:n aikuiskoulutus tulisi järjestää kussakin koulutusohjelmayksikössä ilman erillisorganisaatiota" oppilaitoksittain prosentteina

Aikuiskoulutuksen järjestämistä koulutusohjelmayksiköissä puolsivat voimakkaimmin kauppa- (63.6 %), terveydenhuolto- (58.3 %) ja ammattioppilaitoksen (57.1 %) opettajat. Teknillisen oppilaitoksen opettajat ovat kannoissaan selvästi muita epävarmempia ja heistä jopa 42.1 prosenttia jätti kantansa avoimeksi. Kyseisen oppilaitoksen opettajista samaa mieltä olevia on kuitenkin jonkin verran enemmän kuin eri mieltä olevia.

Toisen väitteen mukaan "KAMK:n aikuiskoulutus tulisi antaa erillislaitoksen vastuulle". Yli puolet (51.0 %) opettajista vastustaa erillislaitoksen perustamista. Sitä kannattaa vain kymmenesosa (10.2 %) ja 38.8 prosenttia ei osannut sanoa mielipidettään väitteeseen. KAMK:n opettajien mielestä aikuiskoulutus tulisi siis järjestää kussakin koulutusohjelmayksikössä ilman erillisorganisaatiota. Luontevin tapa esimerkiksi ammattikorkeakoulututkintoon tähtäävän aikuiskoulutuksen järjestämisen kohdalla olisi ilmeisesti se, että siitä vastaisivat koulutusohjelmayksiköt aikuiskoulutusyksikön avustaessa niitä suunnittelussa ja koulutuksen järjestämisessä (Maljojoki 1993, 21–22).

Kuvio 43. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "KAMK:n aikuiskoulutus tulisi antaa erillislaitoksen vastuulle" oppilaitoksittain prosentteina

Eniten aikuiskoulutuksen antamista erillislaitoksen vastuulle vastustivat kauppaoppilaitoksen opettajat, joista jopa 81.8 prosenttia oli eri mieltä väitteen kanssa. Voimakkaimmin vastakaikua ehdotus sai terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajilta. Heistä neljäsosa (25.0 %) oli valmis antamaan aikuiskoulutuksen erillislaitoksen tehtäväksi. Suurin osa teknillisen ja ammattioppilaitoksen opettajista jätti kantansa avoimeksi ja mielipiteensä ilmaisseiden enemmistö (42.1–28.6 %) oli ehdotusta vastaan.

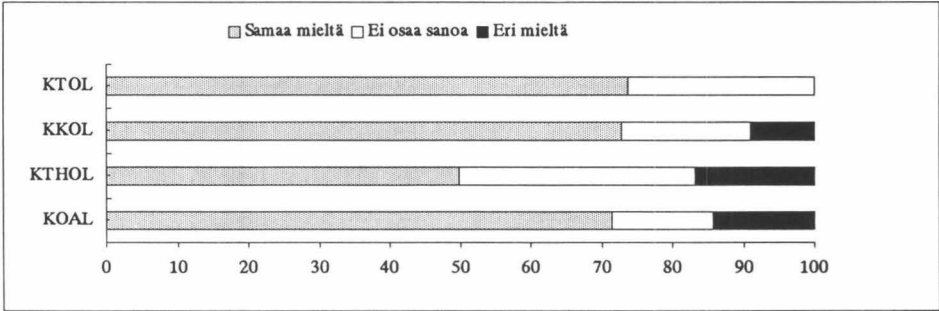
10. KAMK:n organisaatio ja kehittäminen

Edellisissä luvuissa on tarkasteltu ammattikorkeakoulutuksen kohottamiseen tähtäviä toimintoja. Ammattikorkeakoulun hallinnollinen yhtenäisyys edesauttaa osaltaan todellisen muutoksen syntymistä. Tässä luvussa tarkastellaan KAMK:n hallintoon ja kehittämiseen liittyviä asioita. Huomion kohteena ovat autonomian ja yhteenliittymisen aste sekä oppilaitoksiin sisällytettävien koulutusasteiden määrä. Lisäksi selvitetään opettajien tietoisuutta ja sitoutumista oppilaitoksensa ammattikorkeakoulun kehittämissinjaan. Lopuksi he ottavat kantaa oppilaitoksessaan käytettyyn johtamistapaan.

10.1. KAMK:n hallinto ja siihen kuuluvat koulutusasteet

Kokkolan ammattikorkeakoulun oppilaitosten omistajapohjaa ollaan yhtenäistämässä. Keski-Pohjanmaalle ollaan synnyttämässä ammatillisen koulutuksen kuntayhtymää, johon tulevat kuulumaan myös KAMK:n oppilaitokset. KAMK:lle sopivaa hallintoratkaisua voidaan hakea seuraavien ääripäiden väliltä. Ensimmäisessä vaihtoehdossa fuusio on viety pitkälle ja valta keskitetty ammattikorkeakoulun keskushallinnolle. Toisessa vaihtoehdossa on kevyt keskushallinto-organisaatio ja valta oppilaitostasolla. (Pynnä 1993, 11; Honka 1992, 86.)

Väitteellä "KAMK:lla tulisi olla laaja itsehallinto" selvitettiin, kuinka halukkaita opettajat ovat siirtämään valtaa oppilaitostasolta ammattikorkeakoulun hallintoelimille. Suurin osa (67.3 %) opettajista oli valmis antamaan KAMK:n keskushallinnolle enemmän valtaa, 8.1 prosenttia ei ja 24.5 prosenttia ei osannut sanoa. KAMK:n opettajien kanta on yhteneväinen kokeilusta saatujen kokemusten kanssa. Niiden mukaan ammattikorkeakoulun tehokkaan toiminnan mahdollistaa parhaiten mahdollisimman itsenäinen hallinto (Opm 1994a, 14).

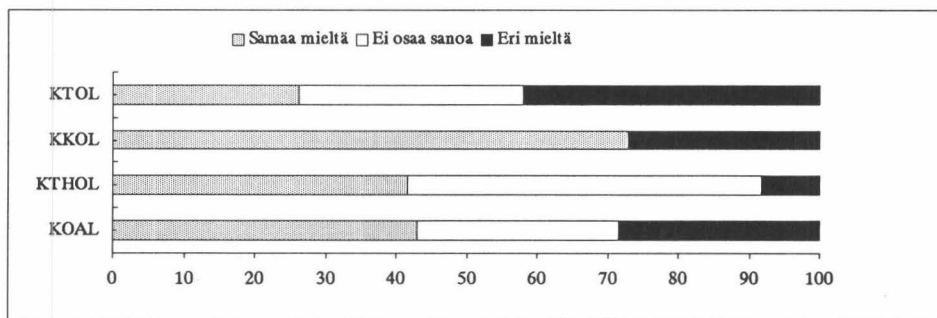
Kuvio 44. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "KAMK:lla tulisi olla laaja itsehallinto" oppilaitoksittain prosentteina

KAMK:n laajan itsehallinnon puolella olivat erityisesti teknillisen (73.7 %), kauppa- (72.8 %) ja ammattioppilaitoksen (71.5 %) opettajat. Terveystieteiden oppilaitoksen opettajista puolet oli samaa mieltä. Kyseisen oppilaitoksen opettajissa oli eniten eri mieltä olevia (16.6 %) ja kantaottamattomia (33.3 %). Teknillisen oppilaitoksen opettajista yksikään ei vastustanut ehdotusta.

Oppilaitosten integraation aste vaihtelee vapaaehtoisesta yhteistyöstä aina täydelliseen sulautumiseen asti. Tällä hetkellä KAMK:n sijoittuu näiden kahden vaihtoehdon väliin, sillä jokainen KAMK:n oppilaitos jatkaa edelleen omaa toimintaansa vaikkakin yhteistyössä muiden siihen kuuluvien oppilaitosten kanssa. Useimmiten täydellisellä yhteensulautumisella on katsottu saavutettavan eniten hyötyjä (esim. Järvinen 1994a, 114; anon. 1993, 17). Seuraavalla väitteellä haluttiin selvittää, millaiseksi opettajat haluavat KAMK:n integraation asteen muuttuvan tulevaisuudessa.

Väitteen mukaan "KAMK:n tulisi kehittyä yhdeksi oppilaitokseksi". Opettajista 42.8 prosenttia toivoi KAMK:n muodostuvan tulevaisuudessa yhdeksi oppilaitokseksi. Tällaista kehitystä vastusti 28.6 prosenttia opettajista ja vastaava osuus jätti mielipiteensä ilmaisematta.

Kuvio 45. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "KAMK:n tulisi kehittyä yhdeksi oppilaitokseksi" oppilaitoksittain prosentteina

Oppilaitosten välillä on eroja. Voimakkaimmin yhtenäisen ammattikorkeakoulun rakentamista kannattivat kauppaoppilaitoksen opettajat (72.8 %). Myös enemmistö ammattioppilaitoksen (42.9 %) opettajista oli valmis tiiviimpään yhteistyöhön. Terveystenhoito-oppilaitoksen opettajista jopa puolet jätti mielipiteensä ilmaisematta ja mielipiteensä ilmaisseista suurin osa (41.7 %) oli halukas sitoutumaan tiiviimmin KAMK:hon. Muista poiketen ajatusta yhtenäisemmästä ammattikorkeakoulusta vastustivat eniten teknillisen oppilaitoksen opettajat, joista yli kaksi viidesosaa (42.1 %) oli halukas säilyttämään KAMK:n löyhänä yhteenliittymänä.

Yhteensulauttamiseen liittyvä jonkinasteisen autonomian menetys selittänee oppilaitosten haluttomuutta yhdistyä. Eri sektoreilla toimineiden oppilaitosten yhdistämistä vaikeuttavat myös oppilaitosten eroavat piirteet, arvojärjestelmät ja statukset. Tekniikan alan opettajien muita kielteisempi arvio yhdistymisestä saattaa johtua siitä, että teknillinen oppilaitos on ainoa ammattikorkeakouluun osallistuva ammatillinen korkeaste. Muut ovat opistoasteita. Tekniikan opettajat ovat pitäneet itseään ammatillisen koulutuksen eliittinä, jonka erityisasemaa monialainen ammattikorkeakoulu uhkaa. (Järvinen 1994a, 130, 142; 1994b, 16; Tulkki 1993b, 139.)

Kaikissa Kokkolan ammattikorkeakoulukokeiluun osallistuvissa oppilaitoksissa on sekä ammattikorkeakouluun kuuluvia että siihen kuulumattomia linjoja ja koulutustasoja. Teknillisen oppilaitoksen teknikkokoulutus, kauppaoppilaitoksen merkantti/merkonomikoulutus sekä terveydenhuolto- ja ammattioppilaitoksen opisto- ja kouluasteen ammattikoulutus eivät kuulu kokeilun piiriin. Viimeistään ammattikor-

keakoulua vakinaistettaessa on ratkaistava, voidaanko oppilaitoksissa jatkossakin järjestää myös muuta kuin ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta.

Väitteen mukaan "KAMK:ssa voidaan antaa myös muuta kuin ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta (koulu- ja opistoasteista)". Opettajista 57.1 prosenttia oli sitä mieltä, että KAMK:ssa voidaan antaa myös koulu- ja opistoasteista koulutusta. Lähes yhtä moni oli eri mieltä (22.4 %) tai ei osannut sanoa (20.4%).

OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	52,7	31,6	15,8	100,1
KKOL	45,5	18,2	36,4	100,1
KTHOL	75,0	16,7	8,3	100,0
KOAL	57,2		42,9	100,1
KAMK yhteensä	57,1	20,4	22,4	99,9

Taulukko 33. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "KAMK:ssa voidaan antaa myös muuta kuin ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta (koulu- ja opistoasteista) oppilaitoksittain prosentteina

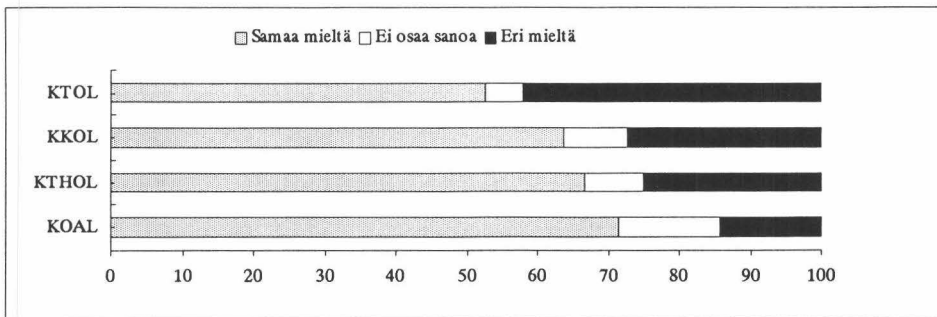
Enemmistö kunkin oppilaitoksen opettajista katsoi oppilaitoksensa tehtäväksi antaa muutakin kuin ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta. Erityisen voimakkaasti tätä mieltä olivat terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajat, joista jopa kolme neljäsosaa oli samaa mieltä väitteen kanssa. Keskimääräistä enemmän koulu- ja opistoasteen koulutuksen sijoittamista KAMK:hon vastustivat ammatti- ja kauppa-oppilaitoksen opettajat, joista noin kaksi viidesosaa vastusti ehdotusta. Eniten kannattaottamattomia oli teknillisen oppilaitoksen (31.6 %) opettajien keskuudessa.

Näyttää siltä, että kokeilun ulkopuolelle jäänyt opistoasteen koulutus voisi sijoittua suhteellisen luontevasti ammattikorkeakouluihin, mutta kouluasteen sijoittaminen on jo ongelmallisempaa. Tätä havaintoa tukee se, että opistoasteista opetusta antavat KAMK:n oppilaitokset ovat suhteellisen valmiita hyväksymään muun kuin ammattikorkeakoulutasoisen opetuksen oppilaitokseensa. Sen sijaan kouluasteen ammatilliseen koulutukseen keskittyneen ammattioppilaitoksen opettajat vastustivat selvimmin muunlaisen koulutustarjonnan sisällyttämistä ammattikorkeakouluun.

10.2. KAMK:n kehittäminen

Ammattikorkeakoulukokeilun kehittämistyön laaja-alaisuus vaatii lähes koko henkilökunnan sitoutumista kokeilun tavoitteisiin ja omakohtaiseen kehittämistyöhön. Tämä edellyttää, että kussakin ammattikorkeakoulussa ja niihin kuuluvissa oppilaitoksessa hyväksytään yhteinen kehittämisstrategia, jonka pohjalta määritellään kokeilun tavoitteet ja menetelmät niiden saavuttamiseksi. (Hintsanen 1993, 15; Honkavuori 1992, 12; Oksanen ym. 1993, 7.)

Opettajien tietoisuutta kokeilun tavoitteista selvitettiin väitteen "olen mielestäni tarpeeksi hyvin selvillä oman oppilaitokseni ammattikorkeakoulukokeilun kehittämislinjoista" avulla. Opettajista 61.2 prosenttia oli mielestään hyvin selvillä kehittämislinjoista, 30.6 prosenttia ei ja 8.2 prosenttia ei osannut sanoa.

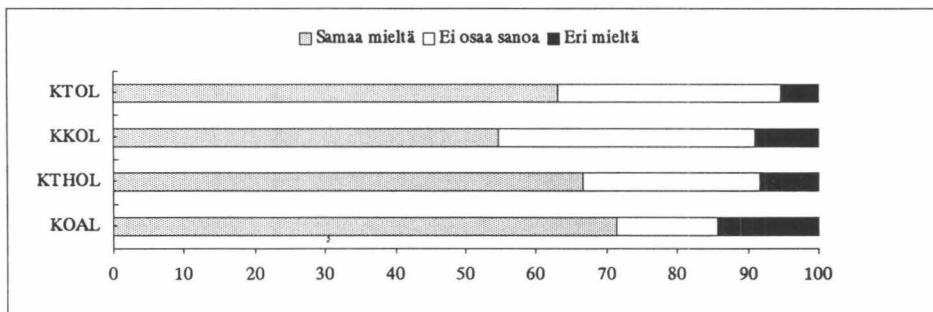

Kuvio 46. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "olen mielestäni tarpeeksi hyvin selvillä oman oppilaitokseni ammattikorkeakoulukokeilun kehittämislinjoista" oppilaitoksittain prosentteina

Oppilaitoksesta riippumatta opettajat arvioivat tuntevansa yleensä hyvin kokeilun kehittämislinjat. Selvimmin tätä mieltä olivat ammattioppilaitoksen opettajat, joista 71.4 prosenttia oli samaa mieltä väitteen kanssa. Eniten lisätiedon tarvetta oli teknillisen oppilaitoksen opettajilla. Heistä yli kaksi viidesosaa (42.1 %) ei ollut mielestään saanut riittävästi tietoa oman oppilaitoksensa ammattikorkeakoulun kehittämislinjoista.

Opettajien sitoutumista kokeilun tavoitteisiin selvitettiin väitteellä "hyväksyn oppilaitokseni valitseman kehityslinjan ammattikorkeakoulun kehittämisessä". Vajaa kaksi

kolmasosaa (63.3 %) oli samaa mieltä, 28.6 prosenttia ei osannut sanoa ja vajaa kymmenesosa (8.2 %) oli eri mieltä. Osa opettajista näyttää hyväksyvän oppilaitoksensa valitseman kehittämislinjan, vaikka ei ole siitä kaikilta osin selvilläkään.

Kuvio 47. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "hyväksyn oppilaitokseni valitseman kehityslinjan ammattikorkeakoulun kehittämisessä" oppilaitoksittain prosentteina

Kunkin neljän oppilaitoksen opettajien enemmistö hyväksyi oppilaitoksensa valitseman kehityslinjan. Melko useat olivat epävarmoja mielipiteestään. Keskimääräistä enemmän heitä oli kauppa- (36.4 %) ja teknillisen (31.6 %) oppilaitoksen opettajien keskuudessa. Vain yksi kunkin oppilaitoksen opettajista ei ollut valmis sitoutumaan nykyiseen kehittämislinjaan.

Viime vuosina Suomessa on pyritty lisäämään oppilaitostason autonomiaa. Päätösvalan siirtäminen oppilaitostasolle edellyttää taas laitosten johtamistavan vahvistamista (Järvinen 1994a, 69.) Opettajille esitettiin väite, jonka mukaan "oppilaitoksessani käytetty ammattikorkeakoulun johtamistapa on johdonmukainen asetettujen kehittämisvoitteiden kanssa". Vajaa puolet (46.9 %) opettajista piti johtamistapaa tavoitteiden mukaisena, 14.3 prosenttia ei ja noin kaksi viidesosaa (38.8 %) ei osannut sanoa.

OPPILAITOS	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
KTOL	42,1	47,4	10,5	100,0
KKOL	54,5	36,4	9,1	100,0
KTHOL	41,7	33,3	25,0	100,0
KOAL	57,1	28,6	14,3	100,0
KAMK yhteensä	46,9	38,8	14,3	100,0

Taulukko 34. KAMK:n opettajien suhtautuminen väitteeseen "oppilaitoksessani käytetty ammattikorkeakoulun johtamistapa on johdonmukainen asetettujen kehittämistavoitteiden kanssa" oppilaitoksittain prosentteina

Lukuunottamatta teknillistä oppilaitosta enemmistö opettajista katsoi oppilaitoksesaan käytetyn johtamistavan olleen tavoitteiden suuntaista. Teknillisen oppilaitoksen opettajille johtamistavan arvioiminen näyttää tuottaneen vaikeuksia, sillä heistä lähes puolet jätti kantansa avoimeksi. Epäjohdonmukaisuuksia oppilaitoksensa johtamisavassa näkivät eniten terveydenhuolto-oppilaitoksen opettajat, joista jopa neljäsosa oli eri mieltä väitteen kanssa.

11. Lopuksi

Kokkolan ammattikorkeakoulun opettajakyselyn perusteella voi nostaa esiin joukon esityksiä ja toimenpiteitä, jotka soveltuvat kaikkiin oppilaitoksiin. Näitä ovat:

1. Opettajien tieteellisten jatko-opintojen edistäminen myöntämällä opintovapaata ja mahdollisuuksien mukaan taloudellista tukea.
2. Vastavuoroisen opettaja- ja asiantuntijavaihdon sekä vieraskielisen opetuksen lisääminen. Kansainväliseen toimintaan haettavasta rahoituksesta tiedottamisen tehostaminen.
3. Verkostoitumisen lähtökohtana KAMK:n eri yksiköiden erilaisen erikoisosaamisen ja muiden yhteistoimintaetujen täysimääräinen hyödyntäminen.
4. Opettajien työelämäntuntemuksen lisääminen järjestämällä opettajille työelämään tutustumisjaksoja opetustyön lomaan. Työ- ja elinkeinoelämän edustajien ammattikorkeakoulutuntemuksen lisääminen ja sitominen ammattikorkeakoulun kehittämistoimintaan esimerkiksi päätöksentekoeleimiin nimettävien ulkopuolisten jäsenien avulla. Opettajakohtaisen kummiyritys- ja dosenttijärjestelmän luominen palvelemaan sekä KAMK:n että työ- ja elinkeinoelämän tarpeita.
5. Yrittäjyyteen liittyvän aineksen lisääminen opetussuunnitelmiin. Opettajille yrittäjäkoulutusta ja sen järjestäminen opiskelijoille yhteistyössä työelämän kanssa, jolloin yrittäjyyden huomioiminen opetuksessa helpottunee.
6. Jonkin tai joidenkin riittävän kunnianhimoisten ja tasokkaiden tutkimushankkeiden käynnistäminen, joiden toteuttaminen kertoisi työ- ja elinkeinoelämälle KAMK:n kyvyistä toimia myös tällä alalla ja auttaisi oman tutkimusprofiilin luomista.
7. Aikuiskoulutustarjonnan lisääminen. Aikuiskoulutuksen laaja-alaistaminen ja monipuolistaminen KAMK:n synergiaetuja hyödyntämällä. Aikuiskoulutuksen järjestäminen kussakin koulutusohjelmayksikössä ilman erillisorganisaatiota.

8. KAMK:n hallinnollisen autonomian vahvistaminen siirtämällä valtaa oppilaitostasolta KAMK:n keskushallinnolle.

KAMK:n kehittämisen kannalta näitä kaikkia toimenpiteitä voi pitää tärkeinä. KAMK:n tavoitteena on ammatillista perus- ja lisäkoulutusta sekä palvelu- ja tutkimustoimintaa järjestämällä antaa panoksensa ennen kaikkea toiminta-alueensa työ- ja elinkeinoelämän kehitykselle. Tehtävässä onnistuminen edellyttää tiivistä yhteistoimintaa KAMK:n sekä työ- ja elinkeinoelämän välillä. Tämän perusteella kyselyn eri osioiden antamien tuloksien hyödyntämismahdollisuuksia tulisi tarkastella ensisijassa työelämän lähentymisen näkökulmasta.

KAMK:n opettajilla näyttää olevan vaikeuksia omaksua kokeilun myötä tullutta uudenlaista ajattelu- ja toimintamallia. Heidän on pitänyt ryhtyä omien rooliensa ja "opetussuunnitelmakirjoituksen" käsikirjoittajiksi" sekä niiden arvostelijoina (Turkulainen 1993b, 5). Välittömiä välineitä tehtävien hoitamiseen ei kuitenkaan ole annettu, vaan ne on pitänyt kehittää työn edetessä. Nyt ollaan tilanteessa, jossa opettajat etsivät näitä välineitä. He ovat irtautuneet perinteisestä "valtion palvelijan" roolista, mutta eivät ole vielä täysin sisäistäneet omia roolejaan työyhteisönsä tai alueensa työelämän kehittäjinä. Kehittämistyö on yhä opettaja- ja oppilaitoslähtöistä eikä keskity kovin voimakkaasti vastaamaan koulutuksen asiakkaiden, ts. opiskelijoiden ja työelämän, tarpeisiin ja odotuksiin. KAMK:n opettajat ovat kuitenkin ottaneet kehittämissaasteen vastaan ja tulevaisuus näyttää, kuinka he työssään onnistuvat.

Lähteet:

Anon. 1993. Review report on the development of the polytechnic experiment at Van-
taa and Seinäjoki.

Aarnio, T. 1992. Verkostot kansantalouden perustana. Turun yliopiston politiikan tut-
kimuksen ja sosiologian laitoksen projektitutkimus. Kauppa- ja teollisuusministeriön
kansainvälisten asiain toimiston julkaisuja 9.

Eklund, K. 1994. Pääkirjoitus. Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen si-
säinen tiedotuslehti Puhuri. 3, 1-2.

Heikkilä, E-M. 1994. Kokkolan monialaisen ammattikorkeakoulun ensimmäinen ko-
keilu vuosi opiskelijoiden kokemana ja näkemänä. Jyväskylän yliopiston Chydenius-
Instituutin tutkimuksia 2.

Hintsanen, V. 1993. Ammattikorkeakoulujen ylläpito- ja hallintomallit. Kokeiluposti
3, 15-16.

Honka, J. 1992. Hallinnon valtti: itsenäisyys ja yhteistoiminta. Teoksessa Ekola, J.
(toim.) Johdatusta ammattikorkeakoulupedagogiikkaan. Juva: WSOY:n graafiset lai-
tokset. 81-90.

Honkavuori, R. 1992. Hämeen ammattikorkeakoulu maakunnan kehittämisen voima-
keskus. Tiedote 1, 12-13.

Hällström, E. 1993. Tutkija päättöitä ohjaamassa. Kokeiluposti 2, 13-14.

Järvinen, M-R. 1994a. Yhteensulauttaminen korkeakoulupolitiikan välineenä. Ulko-
maiset mallit ja Suomen korkeakouluverkon uudelleenjärjestely. Turun yliopiston
koulutussosiologian tutkimuskeskuksen tutkimusraportteja 16.

Järvinen, M-R. 1994b. Yhteensulauttaminen - varteenotettava vaihtoehto. Kokeilu-
posti 2, 16-18.

Jääskeläinen, R. 1993. Ammattikorkeakoulujen ja työelämän suhteista. Kokeiluposti 2,
17-18.

KAMK 1993. Kokkolan ammattikorkeakoulun opinto-opas 1993-1994.

KAMK 1994a. Kokkolan ammattikorkeakoulun opinto-opas 1994–1995.

KAMK 1994b. Kokkolan va. ammattikorkeakoulun opettajien jatkokoulutussuunnitelmat. Opetusministeriölle lähetetty tiedote 29.6.1994.

Karppinen, P. & Alarinta J. 1993. Ammattikorkeakoulun ja työelämän uudet yhteistyömahdollisuudet. Helsingin yliopiston maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksen raportteja ja artikkeleita 21.

Kautonen, M. 1993. Paikallinen toimintaympäristö – verkostotalouden ydin. Terra 105, 1, 23–30.

Kero, M–L. 1993. Lukiossa voi opiskella yrittäjyyttä. Teoksessa yrittäväksi koulussa – kasvatus yrittäjyyteen. Helsinki: Kirjayhtymä. 30–33.

Kitinoja, A. 1993. Näkemyksiä yrittäjyyteen kasvattamisesta ammattioppilaitoksessa. Teoksessa yrittäväksi koulussa – kasvatus yrittäjyyteen. Helsinki: Kirjayhtymä. 36–38.

Koiranen, M. 1993. Ole yrittäjä: sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys. Helsinki: TT-kustannustieto.

Kokeilusuunnitelma 1991. Kokkolan ammattikorkeakoulu.

KKOL 1994. Kokkolan kauppaoppilaitoksen toimintakertomus 49. toimintavuodelta 1993–1994.

Korhonen, K. 1992. Ammattikorkeakoulujen suunnitteluvaihe. Kokeiluposti 1, 11–13.

Kukkula, K. 1994. Kokkolan Vaatetustyöntekijät 50-vuotias. "Suomalainen työ ei ole kallista". Kokkola-lehti 31.8.1994, 8.

Kuisma, M. 1992. Pk-yritysten strategiset liittoutumat kansainvälisen kilpailun näkökulmasta. TEKESin julkaisu. Helsinki.

Kurtakko, K. 1992. Kemi–Tornion ammattikorkeakoulu panostaa opettajiin. Kokeiluposti 2, 6–8.

Kurtakko, K. & Mutka, J. 1993. Opettajan työ ammattikorkeakoulussa. Kokeiluposti 3, 17–18.

Kähkönen 1993. Kokkolan ammattikorkeakoulun ja ammattikorkeakouluun osallistuvien oppilaitosten kansainväliset yhteydet. Tiedote 23.11.1993.

Kähkönen 1994. Kooste kansainvälisestä toiminnasta lukuvuonna 1993/94; Arvio lukuvuoden 1994/95 toiminnasta. Tiedote 12.9.1994.

Lahti, A. 1994. Pienyritysten kansainvälistyminen verkostotalouden avulla. Teoksessa Kuisma, J. (toim.) Verkostotalous. Pellervon näkökulma 5. Kokemäki: Satakunnan Painotuote Oy.

Laitinen, T. Kokkolan teknillisen oppilaitoksen täydennyskoulutus ja kurssitoiminta lukuvuonna 1993–1994. 22.7.1994. Julkaisematon lähde.

Lampinen, O. 1994. Ammattikorkeakoulujen seuranta lukuvuonna 1993–1994. Kokeiluposti 3, 21.

Leminen, E. 1993. Kokemuksia Espoon–Vantaan va. teknillisestä ammattikorkeakoulusta. Kokeiluposti 1, 8–10.

Maljojoki, P. & Neuvonen, L. 1992. Pohjois–Karjalan va. ammattikorkeakoulu panostaa työelämysuhteisiin. Kokeiluposti 1, 9.

Maljojoki, P. 1993. Aikuiskoulutuksen haasteita ammattikorkeakouluille. Kokeiluposti 3, 21–22.

Merimaa, E., Rahikainen, E. & Koukku, A. 1993. Yrittäjyys peruskoulun, lukion ja ammatillisten oppilaitosten opetussuunnitelmissa. Teoksessa yrittäväksi koulussa – kasvatustieteiden tutkimuskeskus. Helsinki: Kirjayhtymä. 14–17.

MMU 1993a. Enterprise in Higher Education. The Manchester metropolitan University. Five year projekt report.

MMU 1993b. Enterprise in Higher Education. The Manchester Metropolitan University. Local Evaluation Report.

Numminen, U. 1993. Nokian henkilöstöjohtajan Kirsi–Marja Kuivalaisen haastattelu. Kokeiluposti 4, 2–5.

Numminen, U. & Piilonen, A-R. 1994. Nuorisoasteen koulutuskokeilut ja ammattikorkeakoulukokeilut. Raportti 2. Lukuvuosi 1992-93. Opetusministeriö.

Oksanen, M., Coleman, S., Pieters, J. & Pulliainen, K. 1993. Evaluation on the Helsinki Business Polytechnic and the Espoo-Vantaa Institute on Technology. Report of External Visiting Group.

Opm 1992a. Keskustelumuistio 1/1992. Tutkimuksen asema ja tehtävät väliaikaisissa ammattikorkeakouluissa. Opetusministeriö. Helsinki.

Opm 1992b. Keskustelumuistio 2/1992. Opettajien jatko- ja täydennyskoulutus ammattikorkeakoulukokeiluissa. Opetusministeriö. Helsinki.

Opm 1992c. Ammattikorkeakoulujen opetushenkilöstötyöryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmien muistioita 26. Helsinki.

Opm 1992d. Keskustelumuistio 5/1992. Väliaikaisten ammattikorkeakoulujen kansainvälistämishjelma. Opetusministeriö. Helsinki.

Opm 1993. Ammattikorkeakoulukokeilun tavoitesuunnitelma vuodelle 1994 - Kokkolan väliaikainen ammattikorkeakoulu. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan linja.

Opm 1994. Väliaikaisten ammattikorkeakoulujen kokeilun tulosten arviointi ja ehdotukset kehittämistoimenpiteiksi (osaraportti). Opetusministeriön työryhmien muistioita 12. Koulutuskokeilujen seurantaryhmä 14.3 1994 Helsinki.

Opm 1994b. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ammattikorkeakouluopinnoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksen pääasiallinen sisältö. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan linja. Luonnos 5.8.1994.

OY & OTOL 1994. Pohjois-Suomen oppimisverkosto -projektin projektisuunnitelma. Helmikuu 1994. Oulun yliopisto ja teknillinen oppilaitos. Julkaisematon lähde.

Piilonen, A-R. 1992. Ammattikorkeakoulukokeilut. Kokeiluposti 2, 11-12.

Pynnä, S. 1993. Asiakaslähtöinen toiminta kaiken perustana. Kokeiluposti 2, 9-11.

- Saarikettu, L. 1994. Kokkolan terveydenhuolto-oppilaitoksen opiskelijamäärät opetusosastoittain ja opiskelijaryhmittäin sekä aikuiskoulutusosaston täydennyskoulutus lukuvuonna 1993–1994. Julkaisematon lähde.
- Strömmer, R. 1994. Yrittäväksi Kokkolassa. Aktiivikoulu. Projektiryhmän loppuraportti.
- Tervämäki, E. 1993. Katsaus Suomen verkostotutkimukseen. Terra 105,1, 3–4.
- Turkulainen, M. 1993a. Monialaisen ammattikorkeakoulun sisäisen seurannan ja arvioinnin kehittäminen. Kokeiluposti 1, 6–8.
- Turkulainen, M. 1993b. Suunnittelu reflektiona monialaisen ammattikorkeakoulun kokeiluprosessissa. Joensuun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 50.
- Tulkki, P. 1993a. Satakuntalaisen työelämän puhetta ammattikorkeakoulusta. Satakunnan väliaikaisen ammattikorkeakoulun seurantatutkimuksen toinen osaraportti.
- Tulkki, P. 1993b. Työelämän ja ammattikorkeakoulujen yhteys. Turun yliopiston koulutussosiologian tutkimuskeskuksen raportteja 18.
- Vesalainen, J. & Asikainen, P. 1993. Yhteistyöyritykset ja yhteistyösuhteiden luonne suomalaisella pkt-sektorilla. Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia No 166. Liiketaloustiede 63. Hallinto ja organisaatio.

Liite 1. Kyselylomake

Chydenius-Instituutti**Jyväskylän yliopisto****Kokkolan ammattikorkeakoulukokeilun seuranta- ja kehittämistutkimus****Opettajakysely 1994****Arvoisa Kokkolan ammattikorkeakoulun opettaja**

Kokkolan ammattikorkeakoulukokeilun seuranta- ja kehittämistutkimus jatkuu opettajakyselyllä. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu joko **rengastamalla** jokin vastausvaihtoehdoista tai **kirjoittamalla** vastaus annetuille viivoille. Antamasi vastaukset käsitellään täysin luottamuksellisesti, ja ne tulevat vain tutkimuskäyttöön. Ole hyvä, täytä ja palauta lomake suljetussa kirjekuoressa oppilaitoksesi rehtorille **29.4.1994** mennessä.

Taustatietoja

1. Oppilaitoksesi _____
2. Olet 1 mies 2 nainen
3. Tutkintosi on
  - 1 tohtori tai lisensiaatti, pääaine _____
  - 2 ylempi korkeakoulututkinto, pääaine _____
  - 3 jonkin muu, mikä _____
4. Missä koulutusohjelmassa (koulutusohjelmissa) opetat? (ympyröi tarvittaessa useampi vaihtoehto)
  - 1 konetekniikan ko
  - 2 prosessitekniikan ko
  - 3 sähkötekniikan ko
  - 4 talouden ja hallinnon ko
  - 5 terveysalan ko
  - 6 vaatetusalan suunnittelun ja markkinoinnin ko
5. Olet
  - 1 ammattiaineiden opettaja
  - 2 yleisaineiden opettaja
  - 3 muu, mikä _____
6. Olet toiminut nykyisessä opetustehtävässäsi _____ vuotta.
7. Työkokemusvuotesi ennen opetustyön aloittamista, perustutkinnon (ins., DI, FM) jälkeen _____ vuotta.

Osio E. käsittelee opettajien suhdetta soveltavaan tutkimukseen ja kehittämistoimintaan.

1 = täysin samaa mieltä
 2 = jossain määrin samaa mieltä
 3 = en osaa sanoa
 4 = jossain määrin eri mieltä
 5 = täysin eri mieltä

1. Työelämä on kiinnostunut ammattikorkeakoulussa tehtävästä soveltavasta tutkimuksesta ja kehittämistoiminnasta.	1	2	3	4	5
2. Ammattikorkeakoulun tehtäviin kuuluu soveltava tutkimus ja kehittämistoiminta.	1	2	3	4	5
3. Omat valmiuteni ohjata opiskelijoiden päättötyöt ovat hyvät.	1	2	3	4	5
4. Oppilaitoksessani tehdyt päättötyöt ovat tasokkaita.	1	2	3	4	5
5. Kykenen tekemään itsenäistä tutkimustyötä.	1	2	3	4	5
6. Ammattikorkeakouluihin tulisi perustaa tutkijankoulutusta edellyttävä opettajakategoria vastaamaan tutkimustoiminnasta.	1	2	3	4	5
7. Ammattikorkeakoulussa tehdyt tutkimukset hyödyttävät työ- ja elinkeinoelämää.	1	2	3	4	5
8. Tutkimustoiminnasta vastaaville opettajille tulisi antaa mahdollisuus tehdä välillä päätoimista tutkimustyötä varsinaisissa tutkimuslaitoksissa.	1	2	3	4	5
9. Työ- ja elinkeinoelämän luottamus ammattikorkeakoulun kykyyn harjoittaa tutkimustoimintaa ei ole kovin vahva.	1	2	3	4	5

Osio F. käsittelee opettajien tieteellistä jatkokoulutusta (kand., lis., tri)

1. Millainen on jatko-opintojesi nykytila? (jos suoritat jatko-opintoja, ilmoita myös missä korkeakoulussa suoritat opintoja, mihin tutkintoon tähtää ja mahdollinen valmistumisvuotesi)

---

2. Jatkokoulutukseen osallistumisen esteitä löytyy sekä työ- että kotiympäristöstä. Mitkä ovat sinun kohdallasi olleet jatkokoulutukseen osallistumisen pääasialliset esteet tai osallistumistasi hankaloittavat tekijät?

---

3. Millaisin järjestelyin KAMK voisi mielestäsi parhaiten edistää opettajien jatkokouluttautumista?

Osio A. käsittelee opettajien suhtautumista kansainvälistämiseen

1 = täysin samaa mieltä
 2 = jossain määrin samaa mieltä
 3 = en osaa sanoa
 4 = jossain määrin eri mieltä
 5 = täysin eri mieltä

1. Koulutusohjelmallani on riittävästi kansainvälisiä yhteistyökohteita.	1	2	3	4	5
2. Valmiuteni antaa opetusta jollakin vieraalla kielellä on hyvä.	1	2	3	4	5
3. Haluaisin osallistua asiantuntijavaihtoon.	1	2	3	4	5
4. Olen halukas ohjaamaan koulutusohjelmaani tulevien ulkomaisten opiskelijoiden työharjoittelua ja/tai päättötöiden tekoa.	1	2	3	4	5
5. Minulla on riittävästi henkilökohtaisia yhteyksiä ulkomaisten ammattikorkeakoulujen opettajiin.	1	2	3	4	5
6. KAMK:n kansainvälinen toiminta on palvellut opetuksen kehittämistä.	1	2	3	4	5
7. Valitsen käyttööni oppimateriaalia myös sen perusteella, että se kehittää opiskelijoiden kielitaitoa.	1	2	3	4	5
8. Koulutusohjelmallani on valmiuksia antaa vieraskielistä opetusta.	1	2	3	4	5
9. Vastuu kansainvälisten yhteyksien luomisesta ja kehittämisestä on ensisijaisesti koulutusohjelmien opetushenkilöstöllä.	1	2	3	4	5
10. Vieraskielisen opetuksen tarjonta on omassa koulutusohjelmassani kunnossa.	1	2	3	4	5
11. Koulutusohjelmallani on käytettävissään riittävästi ulkomaisia opettajia ja asiantuntijoita.	1	2	3	4	5
12. KAMK:ssa tehty kansainvälinen toiminta on ollut tulokSELLISTA.	1	2	3	4	5
13. KAMK:hon tulisi perustaa täysin vieraskielinen koulutusohjelma.	1	2	3	4	5
14. Haluaisin lähteä työharjoitteluun ulkomaille.	1	2	3	4	5

15. Millaisia esteitä näet KAMK:n kansainvälisen toiminnan kehittämisessä?

Osio C. käsittelee opettajien yhteyksiä työ- ja elinkeinoelämään

1 = täysin samaa mieltä
 2 = jossain määrin samaa mieltä
 3 = en osaa sanoa
 4 = jossain määrin eri mieltä
 5 = täysin eri mieltä

1. Käytän työ- ja elinkeinoelämän edustajia jo nykyisellään riittävästi apuna opetukseni toteutuksessa.	1	2	3	4	5
2. Opettajien mahdollisuudet osallistua työelämään ovat nykyisellään riittämättömät.	1	2	3	4	5
3. Opettajien työharjoittelu tulisi tehdä pakolliseksi ammattikorkeakoulussa.	1	2	3	4	5
4. Ammattikorkeakouluihin tulisi luoda dosenttijärjestelmä, joka mahdollistaisi työ- ja elinkeinoelämän korkeiden asiantuntijoiden paremman hyödyntämisen opetus- ja tutkimustoiminnassa.	1	2	3	4	5
5. Työ- ja elinkeinoelämän tarjoamat harjoittelupaikat opiskelijoille vastaavat hyvin ammattikorkeakoulun tarpeita.	1	2	3	4	5
6. Opiskelijoiden harjoittelun ohjaus on oppilaitoksessani järjestetty tehokkaasti.	1	2	3	4	5
7. Työ- ja elinkeinoelämällä on nykyisellään tarpeeksi tietoa ammattikorkeakoulun toiminnoista.	1	2	3	4	5
8. Työ- ja elinkeinoelämän edustajien panos KAMK:n kehittämistyössä on nykyisellään riittävä.	1	2	3	4	5
9. Aloitteen yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän kanssa tulee olla oppilaitoksilla.	1	2	3	4	5
10. Jokaisella koulutusohjelmani opettajalla tulisi olla jatkuva yhteys vähintään yhteen alan yritykseen tai laitokseen.	1	2	3	4	5

11. Onko sinulla henkilökohtaisia yhteyksiä

A. yksityisiin yrityksiin?

- 1 ei
 2 kyllä, kuinka moneen _____

B. julkisiin yrityksiin ja/tai laitoksiin?

- 1 ei
 2 kyllä, kuinka moneen _____

Ellei sinulla ole ollut lainkaan yhteyksiä, jatka osiosta D. Muuten arvioi vielä seuraavat seikat.

12. Mikä asia on saanut sinut ottamaan yhteyttä yksityisiin yrityksiin?

- 1 harjoittelu
  - 2 päättötyöt
  - 3 soveltava tutkimus ja kehittämistyö
  - 4 täydennyskoulutus
  - 5 jokin muu, mikä _____
-

Mikä asia on saanut sinut ottamaan yhteyttä julkisiin yrityksiin ja/tai laitoksiin?

- 1 harjoittelu
  - 2 päättötyöt
  - 3 soveltava tutkimus ja kehittämistyö
  - 4 täydennyskoulutus
  - 5 jokin muu, mikä _____
-

13. Kuinka pitkäaikaisia ja toimivia yhteytesi yksityisiin yrityksiin ovat yleensä olleet?

Kuinka pitkäaikaisia ja toimivia yhteytesi julkisiin yrityksiin ja/tai laitoksiin ovat yleensä olleet?

Osio D. käsittelee opettajien suhdetta yrittäjyyteen. Yrittäjyys ymmärretään tässä tutkimuksessa sekä sisäisenä että ulkoisena yrittäjyytenä. Sisäisellä yrittäjyydellä tarkoitetaan opiskelijoiden omaa yritteliäisyyttä ja myönteistä asennetta yrittäjyyttä kohtaan. Ulkoinen yrittäjyys tarkoittaa taas yritystoimintaa osana elinkeinoelämää sekä toimimista yrittäjänä.

- 1 = täysin samaa mieltä
 2 = jossain määrin samaa mieltä
 3 = en osaa sanoa
 4 = jossain määrin eri mieltä
 5 = täysin eri mieltä

1. Yrittäjäkoulutus soveltuu luontevasti koulutusohjelmani nykyisiin tavoitteisiin.

1 2 3 4 5

2. Yrittäjyysvalmiudet tulevat olemaan keskeisessä asemassa tulevaisuuden työelämässä.

1 2 3 4 5

3. Yrittäjyyteen ei voi opettaa.

1 2 3 4 5

4. Pyrin herättämään opiskelijoissa yrittäjämönteistä asennetta.

1 2 3 4 5

5. Koulutusohjelmani opetussuunnitelma sisältää liian vähän yrittäjyyteen liittyvää ainesta.

1 2 3 4 5

6. Yrittäjäkoulutus tulisi järjestää tiiviissä yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän kanssa.

1 2 3 4 5

7. On vaikea löytää toimivia tapoja ottaa yrittäjyys huomioon opetuksessa.

1 2 3 4 5

Osio E. käsittelee opettajien suhdetta soveltavaan tutkimukseen ja kehittämistoimintaan.

1 = täysin samaa mieltä
2 = jossain määrin samaa mieltä
3 = en osaa sanoa
4 = jossain määrin eri mieltä
5 = täysin eri mieltä

1. Työelämä on kiinnostunut ammattikorkeakoulussa tehtävästä soveltavasta tutkimuksesta ja kehittämistoiminnasta.	1	2	3	4	5
2. Ammattikorkeakoulun tehtäviin kuuluu soveltava tutkimus ja kehittämistoiminta.	1	2	3	4	5
3. Omat valmiuteni ohjata opiskelijoiden päättötyötä ovat hyvät.	1	2	3	4	5
4. Oppilaitoksessani tehdyt päättötyöt ovat tasokkaita.	1	2	3	4	5
5. Kykenen tekemään itsenäistä tutkimustyötä.	1	2	3	4	5
6. Ammattikorkeakouluihin tulisi perustaa tutkijankoulutusta edellyttävä opettajakategoria vastaamaan tutkimustoiminnasta.	1	2	3	4	5
7. Ammattikorkeakoulussa tehdyt tutkimukset hyödyttävät työ- ja elinkeinoelämää.	1	2	3	4	5
8. Tutkimustoiminnasta vastaaville opettajille tulisi antaa mahdollisuus tehdä välillä päätoimista tutkimustyötä varsinaisissa tutkimuslaitoksissa.	1	2	3	4	5
9. Työ- ja elinkeinoelämän luottamus ammattikorkeakoulun kykyyn harjoittaa tutkimustoimintaa ei ole kovin vahva.	1	2	3	4	5

Osio F. käsittelee opettajien tieteellistä jatkokoulutusta (kand., lis., tri)

1. Millainen on jatko-opintojesi nykytila? (jos suoritat jatko-opintoja, ilmoita myös missä korkeakoulussa suoritat opintoja, mihin tutkintoon tähtääät ja mahdollinen valmistumisvuotesi)

---

2. Jatkokoulutukseen osallistumisen esteitä löytyy sekä työ- että kotiympäristöstä. Mitkä ovat sinun kohdallasi olleet jatkokoulutukseen osallistumisen pääasialliset esteet tai osallistumistasi hankaloittavat tekijät?

---

3. Millaisin järjestelyin KAMK voisi mielestäsi parhaiten edistää opettajien jatkokouluttautumista?

---

4. Millä tavoin toivoisit opettajien jatkokoulutuksen järjestettävän? (esim. opettajien erilliset jatkokoulutusohjelmat)

Osio G. käsittelee opettajien näkemyksiä omien koulutusohjelmien ammatillisesta aikuiskoulutuksesta

	1	2	3	4	5
	1 = täysin samaa mieltä 2 = jossain määrin samaa mieltä 3 = en osaa sanoa 4 = jossain määrin eri mieltä 5 = täysin eri mieltä				
1. Aikuiskoulutustarjonta kykenee reagoimaan nopeasti muuttuviin koulutustarpeisiin.	1	2	3	4	5
2. KAMK:n aikuiskoulutus tulisi järjestää kussakin koulutusohjelmayksikössä ilman erillisorganisaatiota.	1	2	3	4	5
3. Aikuiskoulutuksen tarjontaa tulisi lisätä nykyisestäään.	1	2	3	4	5
4. Eri koulutusalojen välinen yhteistyö hyödyttää liian vähän aikuiskoulutusta.	1	2	3	4	5
5. KAMK:n aikuiskoulutus tulisi antaa erillislaitoksen vastuulle.	1	2	3	4	5
6. Aikuiskoulutuksella on merkittävä asema toiminnassamme.	1	2	3	4	5
7. Aikuiskoulutustarjonta on hyvin monipuolista.	1	2	3	4	5
8. Työ- ja elinkeinoelämän edustajat ovat riittävästi mukana aikuiskoulutuksen suunnittelussa.	1	2	3	4	5
9. Aikuiskoulutus on järjestetty tehokkaasti.	1	2	3	4	5

Osio H. käsittelee opettajien suhtautumista KAMK:n organisaatioon ja kehittämiseen

	1	2	3	4	5
	1 = täysin samaa mieltä 2 = jossain määrin samaa mieltä 3 = en osaa sanoa 4 = jossain määrin eri mieltä 5 = täysin eri mieltä				
1. KAMK:lla tulisi olla laaja itsehallinto.	1	2	3	4	5
2. KAMK:n tulisi kehittyä yhdeksi oppilaitokseksi.	1	2	3	4	5
3. KAMK:ssa voidaan antaa myös muuta kuin ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta (koulu- ja/tai opistoasteista)	1	2	3	4	5
4. Hyväksyn oppilaitokseni valitseman kehityslinjan ammattikorkeakoulun kehittämisessä.	1	2	3	4	5
5. Olen mielestäni itse tarpeeksi hyvin selvillä oman oppilaitokseni ammattikorkeakoulukokeilun kehittämissuunnista.	1	2	3	4	5
6. Oppilaitoksessani käytetty ammattikorkeakoulun johtamistapa on johdonmukainen asetettujen kehittämistavoitteiden kanssa.	1	2	3	4	5

KIITOKSET VAIVANNÄÖSTÄSI!

Liite 2. KAMK:n opettajien jatkokoulutukseen osallistumisen pääasialliset esteet tai hankaloittavat tekijät oppilaitoksittain

ESTEET TAI HANKALOITTAVAT TEKIJÄT	OPPILAITOS								KAMK	
	KTOL		KKOL		KTHOL		KOAL		yht.	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ajallisten resurssien puute	9	39,1	4	25,0	2	11,8	3	33,3	18	27,7
Perhesyyt	2	8,7	2	12,5	2	11,8	2	22,2	8	12,3
Rasittaisi liikaa perheen taloutta	2	8,7	2	12,5	1	5,9	1	11,1	6	9,2
Motivaation tai tavoitteiden puute	2	8,7	2	12,5	1	5,9	1	11,1	6	9,2
Vaikea irroittautua nyk. työstä	1	4,3	2	12,5					3	4,6
Pitkät matkat opiskelupaikkakunnalle			1	6,3	1	5,9			2	3,1
Ikä			1	6,3			1	11,1	2	3,1
Sivutyö			1	6,3					1	1,5
Erittelemätön työhön liittyvä tekijä			1	6,3					1	1,5
Epävarma työsuhte					1	5,9			1	1,5
Pitkät työmatkat					1	5,9			1	1,5
Oppilaitoksen johdon asennoituminen					1	5,9			1	1,5
Koulutuksen inflaatio					1	5,9			1	1,5
Ei esteitä/ei vastausta	7	30,4			6	35,3	1	11,1	14	21,5
YHTEENSÄ	23	99,9	16	100,2	17	100,0	9	99,9	65	99,7

Liite 3. KAMK:n opettajien ehdotukset jatko-opintojen edistämiseksi oppilaitoksittain

EDISTÄVÄT TEKIJÄT	OPPILAITOS								KAMK	
	KTOL		KKOL		KTHOL		KOAL		yht.	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Opintovapaa palkallinen/palkaton	7	21,2	4	23,5	1	4,8			12	15,2
Taloudellista tukea	5	15,2	2	11,8	1	4,8	1	12,5	9	12,5
Opetusvelvollisuuden huojentaminen	1	3,0	2	11,8	2	9,5	2	25,0	7	8,9
Työjärjestysjärjestelyt	2	6,1	3	17,6	1	4,8			6	7,6
Opetuksen hankkiminen kotipaikkakunn.			1	5,9	2	9,5	2	25,0	5	6,3
Jatko-opiskelu opetusvelvollisuuteen	1	3,0			4	19,0			4	5,1
Sijaisen hankkiminen	3	9,1	1	5,9					4	5,1
Opetustarj. aktiivinen markkinointi	3	9,1							3	3,8
Jatkokoulutussuunn. laatiminen			1	5,9	2	9,5			3	3,8
Henkistä tukea ja arvostusta	1	3,0			1	4,8			2	2,5
Vapaa pääsy koulutukseen	1	3,0							1	1,3
Palkkauksessa huomioon jatkotutkinto	1	3,0							1	1,3
Toimivien tietoverkkoyht. luominen	1	3,0							1	1,3
Atk-valmiuksien kehittäminen					1	4,8			1	1,3
Kirjaston kehittäminen					1	4,8			1	1,3
Opetusjärjestelyt					1	4,8			1	1,3
Ei osaa sanoa/ei vastausta	7	21,2	3	17,6	4	19,0	3	37,5	17	21,5
YHTEENSÄ	33	99,9	17	100,0	21	100,1	8	100,0	79	100,1

Liite 4. KAMK:n opettajien näkemiä esteitä kansainvälisen toiminnan kehittämisessä oppilaitoksittain

ESTÄVÄT TEKIJÄT	OPPILAITOS								KAMK	
	KTOL		KKOL		KTHOL		KOAL		yht.	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Taloudellisten resurssien puute	7	18,9	4	21,0	7	18,9	1	9,1	19	18,3
Opiskelijoiden asenteet	2	5,4	3	15,8	3	8,1	1	9,1	9	8,7
Opiskelijoiden puutt. kielitaito	4	10,8	2	10,5	2	5,4			8	7,7
Opettajien puutt. kielitaito	3	8,1	1	5,3	3	8,1	1	9,1	8	7,7
Opettajien asenteet	2	5,4	1	5,3	3	8,1	1	9,1	7	6,7
Ajallisten resurssien puute	2	5,4	1	5,3	3	8,1	1	9,1	7	6,7
Op. palkka- ja palv. suht. epäselvät	2	5,4			3	8,1			5	4,8
Selvän kehittämisstrategian puute	1	2,7			3	8,1	1	9,1	5	4,8
Liian vähän vieraskielistä opetusta			2	10,5	1	2,7	1	9,1	4	3,8
Pienet henkilöresurssit	2	5,4			1	2,7			3	2,9
Ulkom. opisk. opiskelu suomenkiel. vaikeaa	2	5,4							2	1,9
Opiskelijoiden heikko taloudell. tuki			1	5,3	1	2,7			2	1,9
Opettajien heikko taloudellinen tuki			1	5,3	1	2,7			2	1,9
Opettajien kielikoulutus riittämätöntä					2	5,4			2	1,9
Ulkom. asenteet ja heikko kielitaito	1	2,7					1	9,1	2	1,9
Väliaikainen työsuhde					1	2,7			1	1,0
Op. välinen vähäinen yhteistyö							1	9,1	1	1,0
Perhesyyt	1	2,7							1	1,0
Riittämätön tiedotus	1	2,7							1	1,0
Ei vastausta	7	18,9	3	15,8	3	8,1	2	18,2	15	14,4
YHTEENSÄ	37	99,9	19	100,1	37	99,9	11	100,1	104	100,0